

POWIAT PŁOCKI

**Program ochrony środowiska
w powiecie płockim
na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018**

*(przyjęty przez Radę Powiatu w Płocku uchwałą nr 312/XXXVIII/2010
z dnia 22 września 2010 r.)*

Płock, wrzesień 2010

Wydawca: Rada i Zarząd Powiatu w Płocku

09-400 Płock, ul. Bielska 59
tel. (24) 267-68-00, (24) 267-67-97
fax (24) 267-68-48
e-mail: starostwo@powiat.plock.pl

Opracowano: w Starostwie Powiatowym w Płocku
Wydziale Rolnictwa i Środowiska
pod kierownictwem:
Piotra Zgorzelskiego - Starosty Płockiego
Jana Ciastek - Wicestarosty

Redakcja: Jadwiga Zonenberg

Zespół autorów: Marek Pietrzak, Jadwiga Zonenberg,
Miroslaw Kwiatkowski, Renata Markiewicz,
Joanna Lisicka, Beata Banaszczak, Jolanta Filipiak,
Władysław Świecki, Małgorzata Guz

Konsultacja: Członkowie Zarządu Powiatu:
Adam Bartosiak, Lech Dąbrowski, Tomasz Duda

Maria Jakubowska - Skarbnik Powiatu
Tomasz Kępczyński - Sekretarz Powiatu

Organy opiniujące i uzgadniające :

Zarząd Województwa Mazowieckiego
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie
Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie

Skład: Jadwiga Zonenberg

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
2. PODSTAWOWE DANE O POWIECIE	10
3. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE	13
3.1. Zasoby przyrodnicze	13
3.1.1. Formy ochrony przyrody	13
3.1.2. Lasy, zadrzewienia	19
3.2. Zasoby, użytkowanie i jakość wód	25
3.2.1. Wody podziemne	25
3.2.2. Wody powierzchniowe	29
3.3. Infrastruktura	32
3.3.1. Wodociągi	32
3.3.2. Kanalizacje	33
3.3.3. Melioracje wodne	35
3.4. Powierzchnia ziemi	38
3.4.1. Gleby	38
3.4.2. Tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i osuwiska	41
3.5. Zasoby surowców naturalnych	42
3.6. Odpady	48
3.7. Powietrze	50
3.8. Hałas	52
3.9. Promieniowanie elektromagnetyczne	53
3.10. Zagrożenia naturalne	54
3.11. Poważne awarie	58
3.12. Odnawialne źródła energii	60
3.13. Edukacja ekologiczna	68
3.14. Wnioski z diagnozy, analiza SWOT	72
4. CELE I PRIORYTETY EKOLOGICZNE W POWIECIE	78
4.1. Cele polityki ekologicznej państwa	78
4.2. Cele polityki ekologicznej województwa	82
4.3. Cele polityki ekologicznej powiatu	84
5. PROGRAM DZIAŁAŃ	88
5.1. Ograniczenie emisji substancji i energii	88
5.2. Ochrona zasobów naturalnych	110
5.3. Rozwój energetyki odnawialnej	116
5.4. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	125
6. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU	131
6.1. Zarządzanie środowiskiem	131
6.2. Finansowanie realizacji Programu	135
6.3. Wdrożenie Programu	143
6.4. Monitoring Programu	146
7. ZAKOŃCZENIE	151
8. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA (AKTUALIZACJI) GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	151
9. SPIS TABEL	155
10. OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW	156
11. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	157

1. WPROWADZENIE

O przystąpieniu do opracowania „Programu ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018” Zarząd Powiatu w Płocku postanowił już w dniu 27 października 2009 r., zapewniając tym samym ciągłość funkcji kształtowania polityki ekologicznej powiatu na kolejny okres.

„Program ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018” (zwany dalej Programem) jest trzecim z kolei dokumentem kompleksowo ujmującym problematykę ekologiczną w powiecie.

W pierwszych czterech latach funkcjonowania powiatu plockiego politykę ekologiczną określał „Program zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 1999-2002”. W grudniu 2003 r. Rada Powiatu uchwaliła kolejny „Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie plockim do 2010 roku”.

Sporządzenie niniejszego Programu jest wypełnieniem dyspozycji przepisów prawa. Najwyższy imperatyw stanowi art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), nakazujący władzom publicznym prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Norma ta została rozwinięta w ustawie Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), która w art. 17 i 18 zobowiązuje Zarząd Powiatu do sporządzenia, a Radę Powiatu do uchwalenia powiatowego programu ochrony środowiska. Podstawę kompetencyjną stanowią przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) odpowiednio: dla Zarządu Powiatu - art. 32 ust. 1 ustawy i Rady Powiatu - art. 4 ust. 1 pkt. 12-14 oraz art. 12 pkt 11 tej ustawy.

Zgodnie z wymogiem ustawowym celem Programu jest realizacja polityki ekologicznej państwa, wyrażonej w "Polityce ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016", uchwalonej przez Sejm RP w dniu 22 maja 2009 r. (M.P. Nr 34, poz. 501).

Program uwzględnia ustrojową pozycję samorządu powiatowego oraz charakter i zakres jego obowiązków i uprawnień. Kreując politykę ekologiczną powiatu na najbliższe lata, samorząd powiatu plockiego nie ograniczył jej zakresu do własnych kompetencji wykonawczych. Posiadając ograniczone możliwości realizacyjne, zmuszony był określić cele i kierunki działań

odpowiednio do wyzwań i problemów, ujmowanych ponad podziałami administracyjnymi. Uznał, że w procesie kształtowania i realizacji tak rozumianej polityki ekologicznej powiatu kluczową rolę odgrywać musi zasada współdziałania i partnerstwa ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami administracji samorządowej i rządowej, z podmiotami gospodarczymi, organizacjami zawodowymi i społecznymi. Działania określone w Programie samorząd powiatu adresuje więc zarówno do siebie, jak i do wszystkich podmiotów mających realne prawne i finansowe możliwości ich podejmowania.

Cele Programu są pochodną celów strategicznych i kierunków rozwoju określonych w nadrzędnym dokumencie powiatowym, jakim jest „Strategia rozwoju powiatu plockiego do 2015 r.”,

Układem odniesienia dla założeń programowych są:

- „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, uchwalona przez Sejm RP 22 maja 2009 r.,
- „Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015”, przyjęta przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 r.,
- „Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013”, przyjęta przez Radę Ministrów 2 sierpnia 2006 r.,
- „Krajowy plan gospodarki odpadami 2010”, określający perspektywę do 2018 r., przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą Nr 233 w dniu 29 grudnia 2006 r. (M.P. Nr 90, poz. 946),
- „Krajowy Program Zwiększania Lesistości”, aktualizacja, maj 2003 r.
- „Polityka energetyczna Polski do 2025 roku”, przyjęta przez Radę Ministrów 4 stycznia 2005 r. (M.P. Nr 42, poz. 562),
- „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020”, aktualizacja, uchwalona przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 29 maja 2006 r.,
- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2004 r.,
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013”, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 października 2007 r.
- „Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 19 lutego 2007 r., będący aktualnie w trakcie aktualizacji,
- „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”, aktualizacja, uchwalona przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 15 października 2007 r.,

- „Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 19 lutego 2007 r.,
- „Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego” uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 21 kwietnia 2008 r.,
- „Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 21 grudnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2010 r. Nr 2, poz. 37),
- „Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(α)pirenu w powietrzu”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 21 grudnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2010 r. Nr 2, poz. 38),
- „Program ochrony powietrza dla strefy miasto Płock”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 17 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 216, poz. 9138),
- „Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego”, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 9 października 2006 r.
- „Strategia Rozwoju Powiatu Płockiego do 2015 r.”, przyjęta przez Radę Powiatu w Płocku 26 czerwca 2001 r.,
- „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Płockiego na lata 2004-2015”, przyjęty przez Radę Powiatu w Płocku 16 lipca 2004 r.,
- „Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie płockim do 2010 r.”, uchwalony przez Radę Powiatu w Płocku 16 grudnia 2003 r.,
- „Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Płockiego na lata 2008-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016”, aktualizacja, uchwalona przez Radę Powiatu w Płocku 25 czerwca 2008 r.,
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu płockiego w latach 2008-2032”, uchwalony przez Radę Powiatu w Płocku 25 czerwca 2008 r.,
- III raport z realizacji „Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie płockim do 2010 r.” obejmujący lata 2007-2008 oraz II sprawozdanie z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Płockiego”.

Już u zarania powiatu przyjęto, że polityka ekologiczna w powiecie będzie miała charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania „kroczącego”, polegającej na cyklicznym

weryfikowaniu celów perspektywicznych i wydłużaniu horyzontu czasowego tej polityki. Można uznać, że niniejszy Program jest kolejną, trzecią, edycją tego dokumentu.

Program obejmuje działania do roku 2015 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018. Horyzont czasowy do roku 2015 jest zgodny z okresem obowiązywania dwóch podstawowych dokumentów samorządu powiatowego: „Strategii rozwoju powiatu plockiego do 2015 r.” oraz „Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Plockiego na lata 2004-2015”. Określenie perspektywy do roku 2018 wynika z faktu, iż trwająca obecnie aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.” wydłuża horyzont czasowy do roku 2018. „Polityka ekologiczna państwa” określa perspektywę do roku 2016.

Dla zachowania zgodności horyzontów czasowych z dokumentami wyższego rzędu, które stanowią krajowy i wojewódzki układ odniesienia, niniejszy Program wyznacza kierunki działań wykraczające poza rok 2015. Kierunki te zostały sformułowane jako działania ciągłe o otwartym okresie realizacyjnym.

W ujęciu przestrzennym Program obejmuje obszar powiatu plockiego, z uwzględnieniem powiązań terytorialnych na wszystkich poziomach podziału administracyjnego kraju.

Zakres rzeczowy Programu determinowany jest zakresem działań na rzecz ochrony środowiska. Program obejmuje następujące zagadnienia:

- ochronę środowiska przyrodniczego,
- gospodarkę leśną,
- gospodarkę wodną,
- gospodarkę odpadami,
- ochronę powietrza,
- ochronę przed hałasem,
- ochronę przed polami elektromagnetycznymi,
- ochronę powierzchni ziemi,
- ochronę kopalni,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- sprawy bezpieczeństwa ekologicznego,
- kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, propagowanie proekologicznych form działalności gospodarczej.

Program opracowany został według metodologii właściwej dla planowania strategicznego. Rozpoczyna go diagnoza stanu środowiska

w powiecie, która umożliwiła przeprowadzenie analizy SWOT – mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, stanowiących punkt wyjścia do określenia celów Programu. Najważniejsza jest kreatywna część Programu. Wprowadzenie do niej stanowią założenia polityki ekologicznej państwa oraz województwa mazowieckiego. Dalsza treść zawiera uszczegółowienie celów strategicznych określonych w „Strategii rozwoju powiatu plockiego” oraz ich operacjonalizację w postaci sformułowania celów głównych, celów szczegółowych i listy działań. Na następnych stronach Programu przedstawiono uwarunkowania realizacyjne Programu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zarządzanie środowiskiem w powiecie, źródła finansowania zadań programowych, wdrożenie Programu oraz monitorowanie postępu realizacji celów programowych. Całość kończy opis oczekiwanego stanu środowiska w powiecie po 2015 r.

Program przygotowany został siłami własnymi Starostwa. Jego treść opracowali pracownicy Wydziału Rolnictwa i Środowiska - w konsultacji z Członkami Zarządu Powiatu, Radnymi Powiatu oraz we współpracy z właściwymi organami administracji publicznej.

Punktem wyjścia dla Programu była identyfikacja aktualnych problemów ekologicznych w powiecie. W tym celu dyrektorzy Wydziału Rolnictwa i Środowiska Starostwa Powiatowego w Płocku przeprowadzili w każdej gminie spotkania konsultacyjne z udziałem samorządowców gminnych, powiatowych, przedsiębiorców, nauczycieli, sołtysów, przedstawicieli spółek wodnych, organizacji pozarządowych, mieszkańców. Zebrano szereg cennych opinii i propozycji. Zbudowano dobry klimat społeczny i porozumienie dla wypracowania konkretnych zapisów programowych.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) Program poddany został strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Celem tej procedury jest ocena oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu.

Dla zapewnienia optymalnego przebiegu prac nad Programem, Zarząd Powiatu w Płocku 15 grudnia 2009 r. przyjął następujący harmonogram:

Tabela nr 1. Harmonogram prac nad Programem

Lp.	Zadania	Termin	Realizacja
1.	Przyjęcie harmonogramu prac nad Programem	15 grudnia 2009 r.	Zarząd Powiatu w Płocku
2.	Opracowanie ankiet dot. Programu i przekazanie ich gminom, przedsiębiorcom, jednostkom, instytucjom oraz wojewódzkiej administracji rządowej i samorządowej	grudzień 2009 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
3.	Zorganizowanie spotkania z wójtami gmin oraz burmistrzami miast i gmin dot. gospodarki odpadami komunalnymi w gminach i współpracy w zakresie opracowania Programu	14 grudnia 2009 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
4.	Odbycie spotkań konsultacyjnych w gminach	styczeń 2010 r.	Marek Pietrzak Dyrektor WRiŚ, Jadwiga Zonenberg Z-ca Dyrektora WRiŚ
5.	Zebranie danych do projektu Programu	do 31.01.2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
6.	Redagowanie treści projektu Programu	luty-marzec 2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
7.	Zakończenie redakcji treści projektu Programu	do 31.03.2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
<p>Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - zgodnie ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)</p>			
8.	Wystąpienie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko	II dekada kwietnia 2010 r.	Zarząd Powiatu w Płocku
9.	Zorganizowanie spotkania z sołtysami	maj 2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
10.	Opracowanie Prognozy oddziaływania Programu na środowisko	maj – czerwiec 2010 r.	Wykonawca wybrany w drodze zamówień publicznych

11.	Wystąpienie do: Zarządu Województwa Mazowieckiego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie o opinię do projektu Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.	I dekada lipca 2010 r.	Zarząd Powiatu w Płocku
12.	Podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania uwag i wniosków do projektu Programu	lipiec 2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
13.	Rozpatrzenie zgłoszonych uwag i wniosków, ustaleń zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko, opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie	sierpień 2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
14.	Opracowanie podsumowania zawierającego informację o sposobie i zakresie uwzględnienia w Programie ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko, opinii organów, uwag i wniosków społeczeństwa oraz propozycji dot. monitoringu skutków realizacji Programu	sierpień 2010 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska
Przyjęcie „Programu ochrony środowiska w powiecie płockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018”			
15.	Przedstawienie projektu Programu Zarządowi Powiatu, Komisjom Rady Powiatu, Radzie Powiatu	wrzesień 2010 r.	Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Środowiska/ Zarząd Powiatu w Płocku
16.	Uchwalenie Programu	wrzesień 2010 r.	Rada Powiatu w Płocku
17.	Przekazanie przyjętego Programu wraz z podsumowaniem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie	wrzesień 2010 r.	Zarząd Powiatu w Płocku
18.	Podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu Programu i o możliwości zapoznania się z jego treścią oraz wynikach udziału społeczeństwa	wrzesień 2010 r.	Zarząd Powiatu w Płocku

Program może służyć jako:

- instrument strategicznego zarządzania środowiskiem w powiecie,
- kryterium konstruowania budżetu powiatu,
- płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a w szczególności dla samorządów gminnych w powiecie,
- podstawa opiniowania przez organy powiatu planów i programów samorządów gminnych w dziedzinie ochrony środowiska oraz planowania przestrzennego,
- rama dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- podstawa opiniowania projektów ubiegających się o dofinansowanie zewnętrzne,
- przesłanka przy wydawaniu decyzji reglamentujących korzystanie ze środowiska.

2. PODSTAWOWE DANE O POWIECIE

Położenie i podział administracyjny

Powiat plocki położony jest w środkowej Polsce, w zachodniej części Niziny Mazowieckiej, nad Wisłą, po obu stronach pradoliny i najważniejszej granicy przyrodniczej polskiego niżu – granicy zasięgu krajobrazów młodoglacjalnych. Obszar ten przecina szeroko rozłożona dolina Wisły.

Powiat plocki otacza miasto na prawach powiatu - Płock, ważny ośrodek kulturowy, gospodarczy i turystyczny Mazowsza Zachodniego, a jednocześnie historyczną stolicę regionu. Jest jednym z największych obszarowo powiatów w Polsce i województwie mazowieckim. Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 1 798,8 km². W jego skład wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Drobin, Gąbin, Wyszogród - o łącznej powierzchni 388 km² ;
- gminy wiejskie: Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Łąck, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo, Słubice, Słupno, Stara Biała, Staroźreby - o łącznej powierzchni 1 411 km².

W powiecie funkcjonuje 406 sołectw.

Demografia

Powiat plocki liczy 109.031 mieszkańców (stan na 31.12.2009 r.), z których ponad 90% mieszka na wsi. Gęstość zaludnienia waha się w granicach 28–84 mieszkańców/km², przy czym średnia gęstość wynosi 59,34 osób/km². Mężczyźni stanowią 49,64 % mieszkańców, kobiety 50,36%.

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 60%, przedprodukcyjnym 26,3 %, poprodukcyjnym – 13,7 %. Największe skupiska ludności występują w miastach i miejscowościach będących siedzibami gmin.

Gospodarka

Na terenie powiatu plockiego funkcjonuje blisko 5.200 podmiotów gospodarczych, z tego najwięcej w zakresie handlu detalicznego i hurtowego. Drugą pozycję stanowią podmioty gospodarcze zajmujące się działalnością produkcyjną, następnie budownictwem oraz transportem.

Największe z zakładów to: PKN ORLEN S.A. w Płocku, Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o., Baza Surowcowa PERN „Przyjaźń” S.A. w Plebance, Pietrzak Holding w gminie Radzanowo, gorzelnia w gminie Stara Biała.

Funkcjonują również liczne firmy zajmujące się odzyskiem odpadów, serwisy samochodowe, fermy, zakłady przetwórstwa mięsnego („Peklimar”, „Danko”, „Olewnik”), zbożowego („Anna”, „Malwa”) oraz podmioty z branży handlu i usług.

Spośród wszystkich firm w powiecie 96% stanowi sektor prywatny, w którym dominują działalności prowadzone przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w gminach: Gąbin, Stara Biała, Łąck, Bielsk, Drobin, Bodzanów, Radzanowo, na co niewątpliwie wpływ ma bliskie sąsiedztwo miasta Płocka. Najmniej podmiotów funkcjonuje w gminach: Słubice i Bulkowo.

Rolnictwo

Podstawą gospodarki powiatu jest dobrze rozwinięte rolnictwo. Z rolnictwem związanych jest około 61 % mieszkańców.

Użytki rolne zajmują 123.302 ha, w tym: grunty orne – 106 355 ha (86,5 %), sady 1 254 ha (1,02 %), łąki 10 457 ha (8,48 %) i pastwiska 5 235 ha (4,25 %).

Rolnictwo charakteryzuje się wysoką produktywnością. W strukturze zasiewów dominują zboża (75 %), przemysłowe (10,5 %), ziemniaki (6,8 %), pastewne (5,2 %), pozostałe (2,5 %). Uprawa pszenicy skoncentrowana jest w gminach: Drobin, Bielsk, Radzanowo, Bulkowo, Bodzanów. Ziemniaki uprawiane są głównie w gminach: Staroźreby, Bulkowo, Bodzanów, Radzanowo.

Pod względem wielkości produkcji zwierzęcej powiat płocki zajmuje pierwsze miejsce na Mazowszu. W powiecie utrzymuje się najwięcej bydła - ok. 55 tys. sztuk, produkcja trzody chlewnej kształtuje się na poziomie 250 tys. sztuk (największą koncentracją produkcji charakteryzuje się gmina Drobin), hodowla drobiu sięga 5 mln sztuk.

W ostatnich latach obserwuje się dynamiczny rozwój rolnictwa ekologicznego oraz gospodarstw agroturystycznych. Obecnie produkcję ekologiczną prowadzi 85 gospodarstw ekologicznych, zaś usługi turystyczne oferuje 16 gospodarstw agroturystycznych.

Turystyka i wypoczynek

Powiat ziemski płocki, ze względu na swoje położenie i walory przyrodnicze i krajobrazowe, jest obszarem atrakcyjnym dla różnych form wypoczynku. Jest to teren o dużym potencjale turystycznym i jeden z ważniejszych regionów turystycznych Mazowsza.

Blisko połowa powierzchni powiatu objęta jest ochroną prawną przyrodniczą. Obok malowniczych krajobrazów oraz bogatej fauny i flory znajdują się tutaj jedne z nielicznych, istotnych pod względem rekreacyjnym, jezior w województwie mazowieckim. Ruch turystyczno-wypoczynkowy rozwija się głównie na terenie gmin: Łąck, Nowy Duninów, Bodzanów, Brudzeń Duży i Gąbin. Pozwala to z jednej strony na rozwój regionu, ale z drugiej strony nadmierna eksploatacja terenów cennych przyrodniczo stwarza lokalne zagrożenia dla środowiska.

Drogi

Sieć dróg powiatu płockiego stanowi: 134 km dróg krajowych, 167 km dróg wojewódzkich, 737 km dróg powiatowych i 1185 km dróg gminnych. Połączenia pomiędzy terenami położonymi po prawej i lewej stronie Wisły zapewniają trzy przeprawy mostowe: dwie w Płocku i jedna w Wyszogrodzie.

W lokalny układ komunikacyjny wpisuje się także przeprawa po koronie zapory we Włocławku.

Stan dróg w powiecie uległ w ostatnich latach znacznej poprawie. Systematycznie prowadzone są inwestycje drogowe, głównie odnowienia nawierzchni bitumicznych. Mimo odczuwalnego postępu, część dróg nadal wymaga dostosowania parametrów technicznych do zwiększającego się natężenia ruchu kołowego. Drogi o nawierzchni gruntowej, które stanowią 18 % długości sieci dróg powiatowych, potrzebują przebudowy. Skala tych inwestycji determinowana jest wielkością posiadanych środków finansowych.

Centralne położenie powiatu stwarza możliwości rozwoju na tym obszarze dróg o charakterze tranzytowym.

3. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA W POWIECIE

3.1. Zasoby przyrodnicze

3.1.1. Formy ochrony przyrody

Wielką wartością powiatu płockiego jest różnorodność biologiczna. Blisko połowa (ok. 45%) powierzchni powiatu objęta jest prawną ochroną przyrodniczą (województwa - ok. 30%, kraju – ok. 11%).

Na system obszarów prawnie chronionych składają się tereny o zróżnicowanym statusie prawnym i różnych funkcjach. W układzie przestrzennym niektóre obszary nakładają się lub są ze sobą powiązane. System tworzą: obszary NATURA 2000, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody. Całość dopełnia ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

Tabela nr 2. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu płockiego

Lp.	Forma ochrony przyrody	Ogólna pow. obszaru chronionego w powiecie [ha]	Pow. obszaru chronionego do pow. powiatu płockiego [%]
1.	NATURA 2000	15.039,370	8,36
2.	Parki krajobrazowe	9.431.000	5,24

3.	Rezerваты przyrody	2.347,350	1,30
4.	Obszary chronionego krajobrazu	61.644,740	34,27
5.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	886,000	0,49
7.	Użytki ekologiczne	93,580	0,05
8.	Pomniki przyrody (szt.)	187	x

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000

Celem utworzenia sieci NATURA 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na terytorium państw członkowskich. Wyznaczenie obszaru NATURA 2000 nie oznacza wyłączenia terenów z użytkowania gospodarczego. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje w powiecie płockim powierzchnię 15.039,370 ha. Składają się na nią obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) ustanowione na podstawie dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, zwanej Dyrektywą Ptasią oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) ustanowione na podstawie dyrektywy 92/43/EWG o ochronie siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową.

Dotychczas formalnie na terenie powiatu wyznaczony został tylko jeden obszar NATURA 2000. Jest to **obszar OSO** pn.:

- **Dolina Środkowej Wisły** (PLB 140004) o ogólnej pow. 30.777,9 ha, w tym na terenie powiatu obszar o pow. **4.576,4 ha**, w gminach: Bodzanów - 545,2 ha, Gąbin - 498,1 ha, Mała Wieś - 491,1 ha, Słubice - 882,5 ha, Słupno - 1.212,4 ha i Wyszogród - 947,1 ha.

Ponadto strona polska zgłosiła do Komisji Europejskiej z terenu powiatu płockiego **cztery obszary SOO** o łącznej powierzchni **10.462,97 ha**, które do czasu zatwierdzenia ich przez Komisję Europejską i formalnego wyznaczenia w trybie przepisów krajowych, traktowane są jako obszary mające istotne znaczenie dla Wspólnoty.

Do projektowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk należą:

- **„Sikórz”** (PLH 140012) o pow. **204,54 ha**,
- **„Uroczyska Łąckie”** (PLH 140021) o pow. **1.620,44 ha**,
- **„Kampinowska Dolina Wisły”** (PLH 140029) o pow. ogólnej 21.089,6 ha, w tym na terenie powiatu płockiego **8.540,37 ha**;

- **„Dolina Skrwy Lewej”** (PLH 140051) o pow. 216,3 ha, w tym na terenie powiatu płockiego **97,62 ha**.

Ponadto system ochrony przyrody w powiecie tworzą:

Parki krajobrazowe o łącznej powierzchni **9.431 ha**:

- **Brudzeński Park Krajobrazowy** - obejmuje dolinę dolnego biegu Skrwy Prawej oraz przylegające kompleksy leśne: Brwilno, Sikórz, Siecień i Brudzeń. Park wraz z otuliną zajmuje obszar o pow. **7.568 ha**, w tym otulina o pow. **4.397 ha**. Położony jest w całości na terenie powiatu płockiego w gminach: Brudzeń Duży i Stara Biała;
- **Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy** - o pow. 38 950 ha położony jest malowniczo w Pradolinie Wisły pomiędzy Płockiem, Włocławkiem i Gostyninem - na terenie dwóch województw: mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego. Na terenie powiatu płockiego Park zajmuje powierzchnię **6 260 ha**, w tym: w gminie Nowy Duninów - 4 737 ha i gminie Łąck - 1 522 ha;
- W przygotowaniu jest projekt utworzenia **Wiślańsko-Narwiańskiego Parku Krajobrazowego**, który ma znajdować się w całości na terenie województwa mazowieckiego. Pod względem administracyjnym obejmować ma 7 powiatów i 23 gminy. Zakłada ochronę Doliny Wisły od Płocka do ujścia Narwi i Dolinę Dolnej Narwi, a także znaczny odcinek Doliny Dolnej Bzury z miejscami pamięci związanymi z postacią Fryderyka Chopina.

Rezerваты przyrody

Ochroną rezerwatową w powiecie płockim objętych jest **2 347,35 ha** gruntów. Funkcjonuje **15** rezerwatów przyrody, w tym 4 leśne, 6 faunistycznych, 4 krajobrazowe i 1 wodny.

Tabela nr 3. Stan rezerwatów przyrody w powiecie płockim

Lp.	Nazwa rezerwatu	Gmina	Typ rezerwatu	Powierzchnia [ha]
1	Brudzeńskie Jary	gm. Brudzeń Duży	krajobrazowy	39,10
2	Brwilno	gm. Stara Biała	krajobrazowy	65,68
3	Dąbrowa Łącka	gm. Łąck	leśny	305,87

4	Drzezno	gm. Łąck (6,46 ha) gm. Gostynin (23,9 ha)	wodny	30,36, w tym pow. pł. 6,46
5	Korzeń	gm. Łąck	leśny	36,32
6	Łąck	gm. Łąck	leśny	15,50
7	Kresy	gm. Nowy Duninów	leśny	182,35
8	Jastrząbek	gm. Nowy Duninów	krajobrazowy	463,20
9	Sikórz	gm. Brudzeń Duży	krajobrazowy	215,87
10	Kępa Wykowska	gm. Słupno	faunistyczny	105,00
		gm. Bodzanów		20,00
		gm. Słubice		85,00
		gm. Gąbin		38,00
11	Ławice Troszyn.	gm. Słupno	faunistyczny	61,00
		gm. Gąbin		53,00
12	Kępa Rakowska	gm. Wyszogród	faunistyczny	65,00
13	Kępa Antonińska	gm. Mała Wieś	faunistyczny	55,00
		gm. Wyszogród		155,00
14	Wyspy Białobrzeskie	gm. Bodzanów	faunistyczny	35,00
		gm. Słubice		105,00
15	Wyspy Zakrzewskie	gm. Mała Wieś	faunistyczny	170,00
		gm. Słubice		70,00

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe zajmują w powiecie plockim **886 ha**, tj.:

- 1) Jezioro Białobrzeskie, gm. Bodzanów - o pow. 37,9 ha,
- 2) Ujście Skrwy, gm. Brudzeń Duży - o pow. 96,0 ha,
- 3) Jezioro Józefowskie, gm. Brudzeń Duży - o pow. 24,9 ha,
- 4) Jezioro Ciechomickie, gm. Łąck - o pow. 91,1 ha,
- 5) Jezioro Górskie, gm. Łąck - o pow. 87,0 ha,
- 6) Jezioro Łąckie Duże, gm. Łąck - o pow. 96,6 ha,
- 7) Jezioro Zdworskie, gm. Łąck - o pow. 452,5 ha.

Obszary chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 61.644,74 ha:

- **Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu** o pow. 44 504 ha, leży na terenie 4 powiatów, w tym w zdecydowanej większości (**37.961,43 ha**) na terenie powiatu plockiego w gminach: Wyszogród, Mała Wieś, Bodzanów, Słupno, Radzanowo, Stara Biała, Brudzeń Duży, Słubice;
- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Przyrzecze Skrwy Prawej”** o pow. 33 338 ha, obejmuje w powiecie plockim tylko **1.163,31 ha** (gmina Brudzeń Duży), w pozostałej części leży na terenie powiatu sierpeckiego;
- **Gostynińsko–Gąbiński Obszar Chronionego Krajobrazu** o pow. **22.520 ha** leży w całości na terenie powiatu plockiego w gminach: Gąbin i Łąck.

Użytki ekologiczne

Uzupełnieniem wielkoobszarowych form ochrony przyrody są użytki ekologiczne w ilości **90** o łącznej powierzchni **93,58 ha**, przeważnie o charakterze śródleśnych bagien lub łąk.

Pomniki przyrody

W powiecie plockim ustanowionych zostało **187** pomników przyrody. Są to pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głązy narzutowe, inne. Największym drzewem pomnikowym w powiecie jest dąb „Chrobry” o obwodzie 870 cm i wysokości ok. 25 m rosnący w miejscowości Białobrzegi. Do równie imponujących drzew należą: świerk w parku w Nowym Duninowie o obwodzie 370 cm oraz buki na terenie rezerwatu „Brudzeńskie Jary”.

Parki podworskie

Ogromną wartość przyrodniczą stanowi starodrzew w ok. **100** parkach podworskich, będący pozostałością parków i ogrodów zakładanych wokół dworów szlacheckich. Zadrzewienia te objęte są ochroną zabytkową.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Dopełnieniem systemu ochrony przyrody jest ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. Jej celem jest stworzenie gatunkom zagrożonym wyginięciem swego rodzaju parasola ochronnego. Część gatunków nie jest w stanie samodzielnie odbudować swojej populacji, stąd wymaga ochrony czynnej. Na terenie powiatu plockiego realizowane są następujące programy aktywnej ochrony gatunków:

- sokoła wędrownego,
- pstrąga potokowego (reofilnej ryby z rodziny łososiowatych) oraz reofilnych karpionowatych (bolenia, brzany, świnki, certy, klenia, jazia); program realizowany jest w wodach rzeki Skrwy Prawej,
- płazów: ropuchy (szarej, zielonej i paskówki), kumaka nizinnego, rzekotki drzewnej, grzebiuszki ziemnej, żab zielonych (jeziorkowej, śmieszki, wodnej, trawnej); program realizowany jest na terenie Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego,
- płomykówki – program polega na stwarzaniu potencjalnych miejsc lęgowych na terenie Brudzeńskiego i Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego,
- tracza nurogęsi i gągoła (Pojezierze Gostynińskie),
- ohara (Dolina Środkowej Wisły),
- nietoperzy (Brudzeński i Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy),
- trzmieli (Brudzeński Park Krajobrazowy).

Ochrona niektórych gatunków żyjących na terenie powiatu spowodowała ogromny wzrost ich liczebności, co doprowadziło do lokalnego zakłócenia równowagi ekologicznej, a nawet pewnych szkód gospodarczych. Przykładem takiej sytuacji jest bóbr europejski, kormoran czarny.

W przypadku bobra odnotowuje się dużo zgłoszeń szkód wyrządzonych przez ten gatunek w drzewostanach i urządzeniach wodnych. Uciążliwa dla środowiska i gospodarki rybackiej jest kilkutysięczna populacja kormorana czarnego bytującego nad Wisłą oraz innych akwenach wodnych w powiecie. Coraz większą uciążliwość lokalną dla egzystencji człowieka stanowi problem kolonii gawronów w parkach gminnych i ich najbliższym otoczeniu: w Radzanowie i Małej Wsi.

Na zachwianie równowagi niektórych gatunków w powiecie zwracają uwagę różne środowiska ekologiczne, społeczne i zawodowe. Na alarm biją wędkarze z powodu ogromnych strat powodowanych przez kolonie kormorana czarnego w rybostanie. Działania podjęte w 2009 r. przez środowisko wędkarskie i samorząd powiatu płockiego, wsparte aktywnie przez parlamentarzystów, dają nadzieję szybkiego rozwiązania tego problemu na szczeblu krajowym. Na efekty oczekują również mieszkańcy terenów nadwiślańskich, zwłaszcza gmin: Nowy Duninów, Brudzeń Duży, a także m. Płocka, bowiem w ich skuteczności widzą z kolei szansę ograniczenia masowego wylęgu ochotki, który wręcz paraliżuje życie mieszkańcom i turystom.

W środowisku przyrodniczym powiatu zaobserwowano również zjawisko nadmiernego rozprzestrzeniania się norki amerykańskiej, która skutecznie wyparła norkę europejską (gatunek rodzimy) i stwarza niebezpieczeństwo dla większości ptaków wodnych gniazdujących na ziemi, ryb, żab, małych ssaków, owadów, mających istotne znaczenie dla lokalnych ekosystemów.

Specjalnym regulacjom prawnym podlegają zwierzęta egzotyczne zagrożone wyginięciem. W celu ukrócenia przemytu i nielegalnego handlu zwierzętami posiadacze tych zwierząt mają obowiązek zgłoszenia ich do rejestru prowadzonego przez Starostę. Ilość wpisów do rejestru daje podstawy do stwierdzenia, że mieszkańcy powiatu płockiego nie posiadają zwierząt egzotycznych lub nie przestrzegają w pełni obowiązującego prawa.

3.1.2. Lasy, zadrzewienia

Lasy odgrywają wiodącą rolę w strukturze przyrodniczej powiatu płockiego. Ich powierzchnia w powiecie wynosi 31.233 ha, co stanowi 17,4% ogólnej powierzchni powiatu. Lasy publiczne stanowią 12,9 % ogólnej powierzchni leśnej powiatu. Największy areał, tj. 23.088 ha, zajmują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa będące w zarządach 3 Nadleśnictw: Płock, Łąck i Gostynin. Natomiast lasy gminne zajmują powierzchnię zaledwie 17,5 ha.

Lasy prywatne stanowią 4,5% ogólnej powierzchni leśnej powiatu, zajmując powierzchnię 8.145 ha. Są własnością przede wszystkim osób fizycznych - 8.039 ha oraz wspólnot gruntowych - 52 ha. Lasy należące do pozostałych osób prawnych (kościół, spółdzielnie, gminy i inne) stanowią powierzchnię 54 ha.

Tabela nr 4. Zasoby leśne w powiecie płockim

Lp.	Gmina	Powierzchnia lasów [ha]		Powierzchnia lasów ogółem (kol. 3+4) [ha]	Lesistość [%]
		nie stanowiących własności Skarbu Państwa	stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie LP		
1	2	3	4	5	6
1.	Bielsk	225,84	178,51	404,35	3,23
2.	Bodzanów	428,75	1 737,24	2 165,99	15,83
3.	Brudzeń Duży	978,71	1 362,45	2 341,16	14,49
4.	Bulkowo	365,77	166,65	532,42	4,55
5.	Drobin	247,19	322,93	570,12	3,97
6.	Gąbin	876,23	2 183,63	3 059,86	20,66
7.	Łąck	458,22	4 072,18	4 530,40	48,33

8.	Mała Wieś	674,66	1 157,50	1 832,16	16,82
9.	Nowy Duninów	1 339,68	8 997,52	10 337,20	71,42
10.	Radzanowo	169,75	76,83	246,58	2,40
11.	Słubice	608,46	736,26	1 344,72	14,09
12.	Słupno	470,26	367,64	837,90	11,21
13.	Stara Biała	240,08	968,79	1 208,87	10,89
14.	Staroźreby	540,16	366,86	907,02	6,50
15.	Wyszogród	521,24	392,79	914,03	9,95
W powiecie plockim		8 .145,00	23 087,78	31 232,78	17,37

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Lasy powiatu plockiego położone są w zasięgu dwóch krain przyrodniczo-leśnych: Krainy III Mazowiecko-Podlaskiej oraz Krainy IV Wielkopolsko-Pomorskiej. Gleby obszarów leśnych to głównie gleby bielcowe i rdzawe, tworzące siedliska borów świeżych i mieszanych. Najważniejszymi gatunkami lasotwórczymi są: sosna pospolita, brzoza brodawkowata, dęby: szypułkowy i bezszypułkowy oraz olcha czarna. Inne gatunki mają mniejsze znaczenie. Obszar powiatu znajduje się poza naturalnym zasięgiem buka, jodły i świerka. Z uwagi na warunki klimatyczne i glebowe, przeważającymi typami siedliskowymi lasu są bór świeży (Bśw) i bór mieszany świeży (BMśw). Lasy liściaste i mieszane zajmują z reguły tereny dolinne i grunty podmokłe. Obserwuje się przypadki usychania drzewostanów, szczególnie olchowych, na skutek obniżania się wód gruntowych.

Najbardziej zalesioną gminą powiatu jest Gmina Nowy Duninów (ponad 70% powierzchni gminy), a zaraz po niej Gmina Łąck (około 50% powierzchni gminy). Obie gminy mają charakter turystyczno-rekreacyjny, ze względu na atrakcyjne warunki przyrodnicze i ukształtowanie terenów. Pozostałe gminy charakteryzują się lesistością na poziomie od 2,4% (Gmina Radzanowo) do 20,7% (Miasto i Gmina Gąbin). Są to gminy o charakterze typowo rolniczym, gdzie w większości przeważają grunty rolne o wysokich klasach bonitacyjnych gleb.

Lasy prywatne nie tworzą zwartej kompleksu leśnego. Są najczęściej rozdrobnione (na 1 właściciela przypada średnio 1 ha lasu).

Od 1 stycznia 2004 r. nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa w powiecie plockim sprawuje Starosta Płocki. Gospodarka leśna w tych lasach prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzania lasu. Obecnie wszystkie lasy prywatne w powiecie plany takie posiadają. Ich opracowanie zostało sfinansowane ze środków powiatu z udziałem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Plany stanowią swego rodzaju inwentaryzację stanu lasów w każdym obrębie, zawierającą w szczególności opisy taksacyjne lasów oraz samosiewów na gruntach rolnych, rejestry właścicieli, wskazania gospodarcze, a także mapy gospodarcze. Ze względu na wartości merytoryczne, mają one wielokierunkowe zastosowanie. Dla właścicieli lasów są podstawą prowadzenia gospodarki leśnej, dla Starosty są instrumentem sprawowania nadzoru nad gospodarką leśną, dla nadleśnictw są pomocne w zapewnieniu trwałości zasobów leśnych i udzielania fachowego doradztwa właścicielom lasów, dla wójtów i burmistrzów gmin są podstawą wymiaru podatku leśnego oraz kształtowania ładu przestrzennego gmin.

W ramach prac wdrożeniowych, w każdej gminie odbyły się kompleksowe szkolenia dla właścicieli lasów w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej. Duża frekwencja oraz zainteresowanie wiedzą dowodzą, że tego rodzaju szkolenia są potrzebne. Takie stwierdzenia padały także na spotkaniach konsultacyjnych w gminach, odbytych w ramach prac nad niniejszym Programem.

Diagnostując stan gospodarki leśnej w lasach prywatnych, należy odnotować duży postęp w kulturze prowadzenia gospodarki leśnej i upraw leśnych. Gospodarka drzewostanami w tych lasach prowadzona jest na coraz wyższym poziomie. Właściciele lasów, mimo często niewystarczającej wiedzy z zakresu hodowli lasów i sztuki leśnej oraz niedostatku środków finansowych na wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, są coraz bardziej świadomi potrzeby dbałości o swój drzewostan. Zadania określone w uproszczonych planach urządzenia lasów są w zasadzie wykonywane. Sporadycznie właściciele lasów pozyskują drewno niezgodnie z planem. Coraz rzadziej zdarzają się przypadki dewastacji drzewostanów. Negatywnie natomiast ocenia się tendencje do podziału lasów na małe działeczki, a następnie nielegalne przeznaczanie ich na cele nieleśne, głównie budownictwa mieszkaniowego i letniskowego. Takie tendencje prowadzą do odlesiania i tak już ubogiego w lasy powiatu. Organy właściwe do orzekania w tym zakresie wykazują dużą rozwagę w wydawaniu decyzji, o czym świadczą dane np. z 2009 r., w którym to Starosta Płocki wyraził zgodę na zmianę lasów na użytek rolny tylko w odniesieniu do 3,53 ha, zaś Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Łodzi orzekł o trwałym wyłączeniu lasów z produkcji leśnej jedynie w odniesieniu do ok. 0,30 ha.

Stan sanitarny lasów prywatnych oraz ich zdrowotność można określić jako dobre. Stan ten zależy zarówno od bieżącego i terminowego usuwania posuszu, jak też od czynników biotycznych (szkodliwe owady, pasożytnicze grzyby, zwierzyzna płowa) i abiotycznych (wiatry, śnieg).

Płockie lasy zaliczone są w większości do I kategorii zagrożenia pożarowego. Ochrona lasów przed pożarami należy więc do najważniejszych obowiązków ustawowych właścicieli. Coroczne kontrole w tym zakresie prowadzone wspólnie przez przedstawicieli Starostwa, KM PSP w Płocku oraz nadleśnictw wykazują, że są pewne zaniedbania w ochronie ppoż. lasów prywatnych. Część dróg leśnych jest nieprzejezdna, niektóre pasy ppoż. są nie oczyszczone. Problemem jest także dozorowanie i zabezpieczanie pożarzysk, zwłaszcza w sytuacjach, gdy właściciele zamieszkują w znacznej odległości od swoich lasów, bądź występuje nieuregulowany stan własnościowy gruntów. W 2009 r. Starosta Płocki, jako organ nadzorujący lasy prywatne, wspólnie z wójtami i burmistrzami gmin, doprowadził do podpisania przez większość gmin porozumień z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej o gotowości zabezpieczania, w uzasadnionych przypadkach, terenów pożarzysk. Wiosną każdego roku Starosta Płocki kieruje do właścicieli lasów obwieszczenia przypominające o ochronie ppoż. W ostatnich latach nie odnotowano w płockich lasach znaczącej ilości pożarów. Do większych, pod względem zasięgu, zaliczyć można pożar zaistniały w sierpniu 2008 r. we wsi Lipianki, obejmujący ok. 20 ha lasów, w tym ok. 17 ha lasów prywatnych.

Problemem jest zaśmiecanie lasów, zwłaszcza na terenach rekreacyjnych i przydrożnych. Przyczyna tkwi nie tylko w niedostatecznej świadomości ekologicznej społeczeństwa, ale również w nadmiernej eksploracji rekreacyjnej niektórych terenów oraz niewystarczająca ilość infrastruktury turystycznej i komunalnej.

W powiecie płockim w ostatnich latach nie przybywa praktycznie areалу leśnego, mimo że występuje tu ponad 32 tys. ha gruntów rolnych niskich klas bonitacyjnych oraz nieużytków predestynowanych do zalesień. Widoczny jest brak zainteresowania społeczeństwa zakładaniem nowych upraw leśnych. Na przykład w ciągu ostatnich 4 lat zalesiono zaledwie ok. 50 ha, w tym: w 2006 r. – ok. 5 ha, 2007 r. - 34 ha, 2008 r. - 10 ha i 2009 r. - 1 ha. Fakt ten wynika z braku odpowiednich instrumentów prawno-finansowych motywujących właścicieli gruntów do zalesień. Obecne propozycje kierowane do rolników nie przynoszą oczekiwanych efektów. Szansą na powiększenie areалу leśnego jest przeklasyfikowanie samosiewów rosnących na gruntach rolnych na grunty leśne. Jednak, mimo szerokiej akcji Starosty Płockiego promującej takie działania, rolnicy wykazują niedostateczne zainteresowanie dokonywaniem zmian w ewidencji gruntów. Prawdopodobnie przyczyna tkwi w kosztownych pracach geodezyjnych.

Zadrzewienia

Troska o zadrzewienia i tereny zieleni należy do ustawowych zadań gmin. Rady gmin są zobowiązane do ochrony istniejących i zakładania nowych zadrzewień. Działania te intensywnie wspiera samorząd powiatu płockiego. Mimo to, w ostatnich latach zauważa się systematyczny ubytek drzew i krzewów w środowisku.

Do Starosty Płockiego oraz wójtów i burmistrzów wpływa ogromna ilość wniosków o usuwanie drzew i krzewów. Najwięcej wniosków dotyczy usunięcia drzew z powodów inwestycyjnych, głównie inwestycji drogowych. Zarządcy dróg wnioskuje o usunięcie zatrważającej ilości drzew, nie zawsze w związku z przebudową dróg. Dominują także wnioski o usunięcie drzew z powodu zagrożenia dla ludzi lub mienia. Często są przypadki presji mieszkańców na samorządy gminne o zawnioskowanie do Starosty o usunięcie drzew potrzebnych im na opał lub cele budowlane.

Zauważa się coraz większą niechęć społeczeństwa do drzew z gatunku topola, co wprowadzić może być uzasadnione niektórymi słabościami tego gatunku, jednakże topole zdrowe, o prostych strzałach, nie stwarzają zagrożenia dla otoczenia. Ustawodawca chroni ten gatunek, jak każdy inny.

Przykładem rozmiarów ubytku drzew i krzewów w środowisku są dane z lat 2007–2009. W okresie tym wójtowie i burmistrzowie zezwolili na usunięcie aż 30.111 drzew oraz 12.021 m² krzewów! W zamian zobowiązali właścicieli nieruchomości do posadzenia zaledwie 17.725 drzew (kompensacja w 58%) oraz zaledwie 2.376 m² krzewów (kompensacja w 20%). Rozmiar kompensacji świadczy, że środowisko nie otrzymuje ekwiwalentnej ilości drzew i krzewów. Bilans zieleni jest ujemny.

Dla porównania - Starosta Płocki w tym samym okresie zezwolił na usunięcie 863 drzew i 10 m² krzewów z nieruchomości gminnych oraz zarządził posadzenie ilości podwójnej – 1.662 drzew i 20 m² krzewów.

Postępujący w tak szybkim tempie ubytek drzew i krzewów spowoduje określone skutki w środowisku. Zwielokrotni je brak odpowiedniej pielęgnacji zadrzewień.

Gospodarka łowiecka

Gospodarka łowiecka w powiecie płockim prowadzona jest w 31 obwodach łowieckich, w tym 25 polnych oraz 6 leśnych, na powierzchni 173.404 ha, z czego 28.301 ha stanowią lasy, a 145.103 ha – pola.

Obwody łowieckie polne położone są w całości, bądź w większej części, na terenie powiatu. Kilka obwodów sięga terenów powiatów sąsiednich:

sochaczewskiego, płońskiego, gostynińskiego i sierpeckiego. Na 25 obwodów łowieckich polnych 16 zaliczonych zostało do obwodów bardzo słabych (kategoria 0,004), a 9 - do obwodów słabych (kategoria 0,01).

Obwody łowieckie polne wydzierżawia kołom łowieckim Starosta Płocki. Obecne obwody wydzierżawione zostały w 2007 r. na 10 lat 25 kołom łowieckim, z których 14 ma swoją siedzibę w Warszawie, 9 - w Płocku, 1 - w Izabelinie k. Warszawy i 1 - w Gostyninie. Jedno koło z/s w Łącku posiada umowę dzierżawy zawartą wcześniej, która obowiązuje do 2012 r.

Umowy dzierżawne były już dwukrotnie korygowane na skutek zmian powierzchni obwodów dokonanych przez Sejmik Województwa Mazowieckiego.

Obwody łowieckie leśne wydzierżawia kołom łowieckim Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Łodzi.

Za dzierżawę obwodów koła łowieckie uiszczają czynsz dzierżawny (tenutę) uwzględniający koszty ochrony lasu przed zwierzyną. Wysokość tenuty ustala corocznie Starosta Płocki jako wydzierżawiający. Wszystkie koła łowieckie działające w powiecie wywiązują się z obowiązku czynszowego. Otrzymany czynsz Starosta Płocki przekazuje nadleśnictwom - za powierzchnię państwowych gruntów leśnych oraz gminom - za pozostałą powierzchnię obwodów łowieckich.

Każdego roku w marcu koła łowieckie dokonują inwentaryzacji zwierzyny łownej. Z ostatniego liczenia wynika, że w powiecie płockim bytuje 3 705 szt. zwierzyny grubej i 18 578 szt. zwierzyny drobnej. Obserwuje się, że z biegiem lat następuje spadek liczebności zwierzyny drobnej, zwłaszcza kuropatw, zajęcy i królików. Przyczynami spadku są m.in. drapieżnictwo (kłusujące bezpańskie psy, lisy, borsuki, ptaki drapieżne, a także krukowate: kruk, sroka, wrona siwa - objęte prawną ochroną gatunkową), chemizacja rolnictwa, rozbudowująca się infrastruktura budowlana. Jeśli zaś chodzi o zwierzynę grubą: dziki, sarny, to zauważa się tendencje wzrostowe.

Prawie wszystkie koła łowieckie organizują polowania zbiorowe na lisy i dziki oraz zobowiązują swoich członków do odstrzałów indywidualnych tych zwierząt.

Wszystkie koła posiadają urządzenia łowieckie, tj.: paśniki, posypy, lizawki, budki dla kuropatw, ambony i wzwyżki myśliwskie. Służą one do dokarmiania zwierzyny i wykonywania polowania. Najwięcej urządzeń łowieckich wykonało Koło Łowieckie „Jedynka” i Wojskowe Koło Łowieckie Nr 310 „Soból” - w Warszawie. Obecnie Koło Łowieckie „Jedynka”, jako jedyne z kół, posiada dodatkowo własną woliernię dla bażantów i kuropatw. Większość kół, z uwagi na dokarmianie zwierzyny, uprawia poletka łowieckie.

3.2. Zasoby, użytkowanie i jakość wód

3.2.1. Wody podziemne

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych na terenie powiatu plockiego ocenione są odpowiednio dla:

- utworów czwartorzędowych – na ok. 9 700 m³/h,
- utworów trzeciorzędowych – na ok. 1 000 m³/h,
- oraz utworów kredowych i starszych – na ok. 500 m³/h.

Łączna wielkość oszacowanych dyspozycyjnych zasobów wód podziemnych dla wszystkich gmin powiatu wynosi ok. 147 260 m³/d. Do obliczeń wzięto pod uwagę jedynie zasoby obliczone dla poziomu czwartorzędowego – jako głównego użytkowego poziomu wodonośnego.

Na cele zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców powiatu i m. Płocka oraz dla działalności gospodarczych korzysta się głównie z wód zalegających w utworach poziomu czwartorzędowego, sporadycznie tylko z wód występujących w poziomach starszych. Łączny pobór wynosi ok. 26.060 m³/dobę. Stosunek poboru ilości wód przez ujęcia wodociągowe i większe zakłady komunalne do oszacowanej wielkości zasobów dyspozycyjnych wynosi niespełna 17,7 %, a stosunek poboru ilości wody do sumy zasobów eksploatacyjnych wynosi ok. 11,2 %.

W tabeli nr 5 (poniżej) podano sumy wielkości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych oraz wielkości poboru wody przez większe ujęcia wodociągowe i zakładowe. Pomimo że wielkość poboru określona została jedynie dla większych użytkowników wód podziemnych – ujęć wodociągowych i większych zakładów - ustalony stopień wykorzystania zasobów uznać należy za miarodajny.

Na terenie powiatu plockiego występują dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych – GZWP:

GZWP Nr 215 – to rozległy zbiornik wód porowych występujących w osadach trzeciorzędowych, wyróżnionych jako Subniecka Warszawska, obejmujący teren gmin: Wyszogród, Mała Wieś, Bodzanów, Słupno, Gąbin, Słubice, Łąck. Średnia głębokość ujęć czerpiących wodę z tej jednostki jest znaczna i wynosi 160 m. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 250 000 m³/d, a moduł (jednostkowa wydajność) przyjmuje niską wartość 0,06 litra na sekundę z kilometra kwadratowego [l/(sxkm²)], co świadczy o bardzo ograniczonym tempie odnawialności zasobów. Znaczna głębokość subzbiornika decyduje o jego stosunkowo dobrej izolacji od powierzchni i znajduje swój wyraz w niewielkim, ok. 5%, udziale obszarów ONO i OWO w stosunku do

całej powierzchni GZWP. Klasa jakości wód: I c, I a i I b. Na obszarze GZWP Nr 215 w granicach powiatu płockiego nie wyróżniono obszarów ochrony typu ONO i OWO.

Zasięg GZWP, głębokość ujęć wykorzystujących zasoby zbiorników, poziom ich izolacji oraz ochrony, a także charakterystyki hydrogeologiczne wskazują na różny stopień ewentualnych zagrożeń wód podziemnych ze strony wpływów powierzchniowych. Wody podziemne z poziomu czwartorzędowego charakteryzują się zwiększoną zawartością żelaza i manganu, podwyższoną barwą, zwiększoną zawartością amoniaku i utlenialnością większą niż 5 mg O₂/dm³, a czasem także obecnością azotanów, siarczanów i chlorków.

GZWP Nr 220 – to zbiornik wód porowych występujących w pradolinnych osadach czwartorzędowych, wyróżniony jako Pradolina Środkowej Wisły (Włocławek – Płock). Średnia głębokość ujęć czerpiących wodę z tej jednostki wynosi 60 m. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne są dosyć znaczne i wynoszą 300 000 m³/dobę. Moduł zasobowy jest wielokrotnie wyższy niż dla omawianych poprzednio głębszych zasobów trzeciorzędowych i dla wyróżnionego czwartorzędowego zbiornika pradolinnego środkowej Wisły wynosi 1,67 l/(sxkm²). Świadczy to o znacznie większym tempie odnawialności zasobów, z czym jednak wiąże się większa podatność na skażenia. Na analizowanym odcinku GZWP przepływ wód podziemnych w kierunku Wisły jest średnio szybki (30–100 m/rok) oraz szybki (100–300 m/rok). Występowanie zbiornika na płytszych głębokościach w czwartorzędowej pradolinnej formacji rzutuje na zdecydowanie gorsze warunki izolacji tych wód od powierzchni. Czwartorzędowe zbiorniki pradolinne traktowane są jako w całości otwarte od powierzchni. Ewentualne nieciągłe poziomy madowe, występujące na tarasach rzecznych, nie stanowią wystarczającego poziomu izolacyjnego, zabezpieczającego zbiorniki przed zanieczyszczeniami. Stąd udział obszarów ONO (obszarów najwyższej ochrony) i OWO (obszarów wysokiej ochrony) w stosunku do całej powierzchni GZWP wynosi ponad 55%.

Niekorzystnym zjawiskiem na terenie powiatu płockiego, z punktu widzenia ochrony wód podziemnych, jest brak izolacji na znacznym obszarze użytkowego (czwartorzędowego) poziomu wodonośnego od wpływów powierzchniowych. W granicach doliny Wisły użytkowy poziom wodonośny związany jest z występowaniem od powierzchni kompleksu piaszczystych osadów rzecznych. Powyższe jednak nie wyklucza lokalizowania dużych ujęć wód podziemnych, gdyż pradolina Wisły należy do najbardziej zasobnych rejonów w wody podziemne.

Na znacznych terenach powiatu panują niekorzystne warunki hydrogeologiczne, gdyż mało zasobne płytkie wody I poziomu, podatne na

wpływy antropogenne mają w spągu miąższe ły plioceńskie, praktycznie nieprzepuszczalne, pod którymi wody „starsze” znajdują się na głębokościach trudnych do indywidualnego ujmowania. Wody I poziomu wodonośnego – głównego użytkowego poziomu wodonośnego - charakteryzują się średnią i niską jakością i najczęściej wymagają uzdatniania przed wykorzystaniem ich dla potrzeb pitnych i gospodarczych. Niska jakość tych wód nie jest efektem zanieczyszczenia, lecz stanowi ich naturalną swoistą cechę.

W przypadku wód gruntowych (poziomu przypowierzchniowego) stwierdza się, iż wykazują one w ciągu roku dość znaczne wahania zwierciadła. Związane jest to ściśle z przebiegiem i wahaniami opadów atmosferycznych, temperaturami powietrza oraz tajeniem pokrywy śnieżnej. Przeciętna amplituda roczna wahań zwierciadła tych wód wynosi ok. 1 m. W przebiegu rocznym wody te wykazują najwyższy stan zwykle na wiosnę (marzec - kwiecień), a najniższy na jesieni (październik - listopad). Tak się dzieje najczęściej podczas długich i mroźnych zim z dużą ilością opadów śniegu i grubą pokrywą śnieżno-lodową, co skutkuje wiosną, w wyniku tajenia, doprowadzeniem dużych ilości wody wsiąkowej do strefy saturacji. Gorące lata przyczyniają się do daleko idącego wysuszenia strefy saturacji, wskutek czego infiltrująca woda deszczów jesiennych wiązana jest najpierw molekularnie, a dopiero potem przenika do zwierciadła wody gruntowej. W przypadku gdy zima jest bardzo łagodna – sytuacja zmienia się i najwyższy stan wody gruntowej osiągają w styczniu, a najniższy – w lipcu (przy maksymalnym parowaniu i konsumpcji wegetatywnej szaty roślinnej i znacznie mniejszej ilości opadów).

Monitoring regionalny wód podziemnych, którego głównym zadaniem jest rozpoznawanie oraz stała kontrola jakości zbiorników wód o znaczeniu regionalnym, prowadzony jest w ramach monitoringu wojewódzkiego. Punktem monitoringowym na terenie powiatu plockiego jest ujęcie studzienne w Krzykosach, gmina Bulkowo. Ostatni monitoring jakości wód podziemnych w województwie przeprowadzony został w 2007 r. Jednakże powiat plocki nie dysponuje danymi dotyczącymi jakości wód z ujęcia studziennego w Krzykosach.

Wody geotermalne, jako potencjalne źródło energii cieplej, związane są z utworami mezozoiku (triasu-kredy). W obrębie tych utworów na terenie całego województwa mazowieckiego objętość subartezyjskich i artezyjskich wód geotermalnych oszacowano na poziomie 2 766 km³, a zasoby energii cieplnej, możliwej do odzyskania – na 9.835 mln ton paliwa umownego. Rejonem najbardziej perspektywnym dla pozyskiwania energii geotermalnej może być niecka plocka, w której miąższość utworów liasu (jura) waha się od 100 do 1000 m, a temperatura wód w stropie od 30°C do 80°C.

Najkorzystniejsze warunki w obrębie tego rejonu istnieją w pasie od Chełmży (woj. kujawsko-pomorskie) przez Płock po Skierniewice (woj. łódzkie). Do chwili obecnej nie przeprowadzono na terenie powiatu płockiego prac badawczych, dokumentujących zasoby wód termalnych. Znaczne koszty ich ujmowania sprawiają, że do tej pory nie było zainteresowania ich wykorzystaniem.

Tabela nr 5. Zasoby wód głównego użytkowego poziomu wodonośnego w powiecie płockim

Lp.	Gmina	Powierzchnia [km ²]	Zasoby dyspozycyjne (wg obliczeń szacunkowych) [m ³ /d]	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć [m ³ /h]	Szacunkowy pobór wody przez ujęcia wodociągowe i większe zakłady [m ³ /d]
1	Bielsk	125,5	7981	378,7	348,2
2	Bodzanów	136,8	9338	277,4	2.912
3	Brudzeń Duży	161,8	10074	839,4	800
4	Bulkowo	117,1	7163	617,6	1104
5	Drobin	133,6	7938	433,2	1599
6	Gąbin	150,6	14922	642,7	1.050,6
7	Łąck	111,5	15349	957,5	871,6
8	Mała Wieś	108,9	6946	399,5	837
9	Nowy Duninów	144,8	24260	550,2	2.230
10	Radzanowo	66,4	7070	497,3	1.282
11	Słubice	94,5	14922	297,6	1240
12	Słupno	74,4	4958	1903,9	6.492,6
13	Stara Biała	111,1	6722	971,3	3.579,2
14	Staroźreby	137,6	5171	698,1	879
15	Wyszogród	98	4446	221,7	838,4
	Razem	1.772,6	147.260	9.686,1 =232.466,4 m ³ /d	26.063,6 m³/d =9.513.214 m ³ /rok

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

3.2.2. Wody powierzchniowe

Rzeki

W powiecie plockim wody płynące zajmują powierzchnię 6 866 ha, co stanowi 3,8 % powierzchni powiatu. Ich sumaryczna długość na terenie powiatu wynosi 352.662,7 km.

Powiat plocki położony jest w całości w dorzeczu środkowej Wisły. Długość rzeki w granicach powiatu wynosi 69,7 km. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta. Część północna powiatu odwadniana jest przez Wisłę i jej dopływy prawobrzeżne: rzekę Skrwę Prawą, Brzeźnicę, Rosicę, Słupiankę, Mołtawę, Ryksę, Strugę, Karsówkę i Płonkę. Południową część powiatu odwadniają: Kanał Dobrzykowski z Nidą Gąbinianką, Nida – dopływ Słudwi, Skrwa Lewa i Wielka Struga.

Wody Wisły należą do wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej. Do tej samej kategorii wód zaliczony jest prawostronny dopływ Wisły – rzeka Skrwa Prawa, licząca w granicach powiatu 18,0 km. Prawa właścicielskie w stosunku do tych wód sprawuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, działający z upoważnienia Ministra Środowiska.

Pozostałe wymienione wody zaliczone są do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy. W odniesieniu do tych wód prawa właścicielskie sprawuje Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Płocku, działający z upoważnienia Marszałka Województwa Mazowieckiego.

Monitoring rzek w powiecie prowadzi Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Ma on na celu ustalanie jakości wód województwa, określanie wielkości i zakresu wpływu większych źródeł zanieczyszczeń, efektów realizacji inwestycji w zakresie oczyszczania ścieków oraz określanie konieczności powstawania nowych inwestycji w zakresie ochrony wód. Zgodnie z danymi państwowego monitoringu za 2008 r. rzeki powiatu plockiego prowadzą wody o ogólnym stanie złym. Wyjątek stanowi rzeka Mołtawa, której stan wód jest dobry.

Głównym czynnikiem powodującym zanieczyszczenie wód powierzchniowych są ścieki bytowe. Potęgują je spływy powierzchniowe, głównie z terenów rolniczych, obciążone związkami biogennymi oraz

toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin. Wpływ na pogorszenie jakości wód mają również obciążone substancjami ropopochodnymi wody opadowe i roztopowe, pochodzące z zanieczyszczonych powierzchni szczelnych terenów produkcyjno-usługowych, miast i dróg, w szczególności: krajowych, wojewódzkich i powiatowych klasy G, które są wprowadzane do rzek w sposób niezorganizowany, bez oczyszczenia.

Jeziora

Powiat płocki, jako nieliczny w województwie mazowieckim, może poszczycić się posiadaniem na swoim terenie licznych jezior, w tym jeziora Zdwojskiego, największego na Mazowszu (355,4 ha).

Ponadto w powiecie jest 7 jezior o dużym znaczeniu hydrograficznym i gospodarczym. Są to: Jezioro Ciechomickie (47,1 ha), Górskie (45,0 ha), Łąckie Duże (55,5 ha), Łąckie Małe (35,6 ha), Sendeń (14,2 ha), położone w gminie Łąck, Starorzecze Białobrzesckie (10,0 ha), położone w gminie Bodzanów oraz Jezioro Józefowskie (24,9 ha) w gminie Brudzeń Duży.

Jeziora zajmują 0,33 % powierzchni powiatu.

Badanie jakości wód w jeziorach prowadzi, w ramach monitoringu diagnostycznego, Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Jeziora w powiecie płockim należą do II i III kategorii podatności na degradację. Zadecydowały o tym niekorzystne cechy morfometryczne jezior m.in. mała głębokość, długa linia brzegowa w stosunku do pojemności oraz warunki zlewniowe, np. intensywne zagospodarowanie zlewni. Właściwości morfometryczne oraz presja antropogeniczna powodują, że jeziora położone na terenie powiatu, charakteryzują się wodami zaliczanymi do: II klasy czystości – jezioro Ciechomickie, III klasy czystości – jezioro Zdwojskie, Sendeń. Wody pozostałych jezior zaliczono do pozaklasowych.

Zbiorniki zaporowe

W powiecie płockim istnieją dwa duże sztuczne zbiorniki wodne: Zbiornik Włocławski na rzece Wiśle (największy powierzchniowy zbiornik w Polsce) i Zbiornik Soczewka na rzece Skrwa Lewa.

Zbiornik Włocławski powstał w 1970 r. w wyniku budowy we Włocławku zapory wodnej. Posiada powierzchnię ok. 7.500 ha. W okolicach Duninowa osiąga największą szerokość – 2.200 m. Jest głównym źródłem poboru wody powierzchniowej dla miasta Płocka dla celów przemysłowych i komunalnych. Pełni rolę odbiornika ścieków komunalnych pochodzących

z miasta Płocka oraz gminy Nowy Duninów. Jest również odbiornikiem ścieków z mniejszych oczyszczalni ścieków bytowych.

Zbiornik Soczewka o powierzchni 43,26 ha powstał w XIX wieku w wyniku budowy jazu na rzece Skrwie Lewej. Jest jednym z najstarszych sztucznych zbiorników wodnych w Polsce i Europie. Piętrzy wody rzeki od przeszło 160 lat. Został stworzony dla potrzeb energetycznych istniejącego wówczas zakładu papierniczego. Funkcjonował nieprzerwanie do marca 1979 r., kiedy to podczas gwałtownego wezbrania roztopowego zniszczeniu uległ jaz piętrzący wodę rzeki. Urządzenie odbudowane zostało w 1982 r. Obecnie zbiornik służy celom rekreacyjnym, energetycznym, rybackim, przeciwpowodziowym i retencyjnym. Długi czas funkcjonowania ekosystemu zbiornika doprowadził do wytworzenia równowagi pomiędzy elementami biotycznymi i abiotycznymi środowiska przyrodniczego.

Poza wyżej wymienionymi zbiornikami, na terenie powiatu funkcjonują mniejsze zbiorniki zaporowe, służące celom przeciwpowodziowym. Należą do nich m.in. suchy zbiornik o powierzchni zalewu 3,20 ha utworzony w 2004 r. na rzece Słupiance w km 8+054 jej biegu w wyniku budowy zapory ziemnej w przewężeniu doliny cieku oraz Zbiornik Troszyn, usytuowany w dolnej części zlewni Kanału Dobrzykowskiego (Troszyńskiego), o powierzchni przy maksymalnym poziomie piętrzenia 420 ha, utworzony w 1972 r. w wyniku budowy śluz wałowych na rzece Gąbiniance (Nida) i Kanale Dobrzykowskim oraz zastawki i przepusto-zastawki na Kanale Słubickim. W okresie niskich stanów wód powierzchnia zbiornika użytkowana jest rolniczo.

Mała retencja

Do zbiorników wodnych należą również zbiorniki kopane, stawy, oczka wodne itp., zasilane wodami opadowymi, z odpływu powierzchniowego lub/i wodami gruntowymi. Małe zbiorniki są budowane dla realizacji szeregu różnych funkcji, m.in. w celach rekreacyjnych, gospodarczych, ekologicznych, estetycznych lub dla realizacji kilku funkcji równocześnie.

Małe zbiorniki wodne pełnią rolę regulatora obiegu wody. Mogą być również wykorzystywane do ochrony przed powodzią terenów położonych w sąsiedztwie. Wzbogacają walory krajobrazowe oraz zwiększają biologiczną różnorodność, jako ostoja cennych gatunków fauny i flory.

Na terenie powiatu płockiego właściciele gruntów podmokłych, w obniżeniach terenu, zagospodarowują te obszary poprzez budowę stawów i oczek wodnych. Według danych np. z 2009 r. Starosta Płocki udzielił pozwolenia na budowę stawów o łącznej powierzchni 1,45 ha.

3.3. Infrastruktura

3.3.1. Wodociągi

W ramach prac infrastrukturalnych kontynuowano budowę nowych sieci wodociągowych oraz rozbudowę istniejących, co zapewniło mieszkańcom powiatu większy dostęp do dobrej jakości wody pitnej. Według stanu na koniec 2009 r. stopień zwodociągowania gmin w powiecie plockim wynosił 96,3%.

Tabela nr 6. Stopień zwodociągowania gmin w powiecie plockim

Lp.	Gmina	% zwodociągowania
1	Bielsk	99
2	Bodzanów	98
3	Brudzeń Duży	99,5
4	Bulkowo	99,8
5	Drobin	99,5
6	Gąbin	92
7	Łąck	92
8	Mała Wieś	99
9	Nowy Duninów	85,5
10	Radzanowo	97
11	Słubice	87
12	Słupno	99
13	Stara Biała	99
14	Staroźreby	99,7
15	Wyszogród	98
	W powiecie plockim	96,3

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

W gminach Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin, Mała Wieś, Radzanowo, Słupno, Stara Biała i Staroźreby procent mieszkańców gmin korzystających z wodociągów osiągnął wysoki poziom - przekraczający wartość 96%.

Sumaryczna długość całej sieci wodociągowej w powiecie plockim wynosi 2 556,46 km. Do sieci tej przyłączono 25 377 gospodarstw domowych.

Tabela nr 7. Sieć wodociągowa w powiecie plockim

Lp.	Gmina	Długość sieci wodociągowej [km]	Ilość przyłączy wodociągowych [szt.]
1	Bielsk	203,1	1.748
2	Bodzanów	199,18	2.122
3	Brudzeń Duży	249,6	1.782
4	Bulkowo	164,8	1.220
5	Drobin	204,45	1.656
6	Gąbin	185,51	2.479
7	Łąck	95,76	1.300
8	Mała Wieś	162,91	1.350
9	Nowy Duninów	88,76	1.172
10	Radzanowo	191,63	2.246
11	Słubice	168,2	1.044
12	Słupno	132,52	1.784
13	Stara Biała	179,88	2.594
14	Staroźreby	190,76	1.666
15	Wyszogród	139,4	1.214
Razem		2 556,46	25 377

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

3.3.2. Kanalizacje

Na jakość wód powierzchniowych bardzo duży wpływ ma jakość odprowadzanych ścieków. Według stanu na koniec 2009 r. stopień skanalizowania gmin w powiecie plockim wynosił 26,7%.

Tabela nr 8. Stopień skanalizowania gmin w powiecie plockim

Lp.	Gmina	% skanalizowania
1	Bielsk	28
2	Bodzanów	12
3	Brudzeń Duży	25,5
4	Bulkowo	21
5	Drobin	32
6	Gąbin	28
7	Łąck	30,5
8	Mała Wieś	14,4
9	Nowy Duninów	14

10	Radzanowo	7
11	Słubice	11
12	Słupno	55
13	Stara Biała	49,7
14	Staroźreby	28
15	Wyszogród	44
	W powiecie plockim	26,7

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

W powiecie plockim funkcjonuje 59 oczyszczalni ścieków o łącznej średniej przepustowości 12 666,67 m³/d. Ścieki do oczyszczalni dostarczane są za pośrednictwem 258,35 km sieci kanalizacyjnej. Najdłuższą sieć (53,09 km) posiada gmina Stara Biała. Drugie miejsce zajmuje gmina Słupno (46,45 km).

Tabela nr 9. Sieć kanalizacyjna w powiecie plockim

Lp.	Gmina	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość przyłączy kanalizacyjnych [szt.]
1	Bielsk	12,97	846
2	Bodzanów	8,12	262
3	Brudzeń Duży	10,19	312
4	Bulkowo	9,39	262
5	Drobin	12,40	532
6	Gąbin	14,71	710
7	Łąck	13,73	260
8	Mała Wieś	7,98	194
9	Nowy Duninów	28,17	328
10	Radzanowo	3,00	132
11	Słubice	12,50	143
12	Słupno	46,45	977
13	Stara Biała	53,09	1304
14	Staroźreby	14,95	486
15	Wyszogród	10,70	594
	Razem	258,35	7 342

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Dla potrzeb niniejszego Programu podjęto próbę ustalenia ilości gospodarstw domowych faktycznie korzystających z oczyszczalni: bezpośrednio za pomocą kanalizacji i pośrednio - poprzez dowożenie ścieków ze zbiorników

bezodpływowych (szamb) oraz z przydomowych oczyszczalni. Według pozyskanych danych wskaźnik gospodarstw korzystających z oczyszczalni powinien wynosić 69,8%, a domniemywa się, że wynosi około 30% - przy zwodociągowaniu powiatu wynoszącym 96,3 %. Rozbieżność ta świadczy, iż część mieszkańców nie dokumentuje sposobu zagospodarowania wytworzonych ścieków. Pomimo to, sytuacja ulega systematycznej poprawie, np. w roku bazowym 2002 procent gospodarstw korzystających z kanalizacji wynosił tylko 14,11, a z wodociągów - 84,6.

Ponad połowa oczyszczalni ścieków funkcjonujących na terenie powiatu posiada przepustowość poniżej 100 m³/d. Są to obiekty małe, zdolne obsługiwać jednostki osadnicze o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) poniżej 2000. Oczyszczalnie ścieków o RLM powyżej 2000 posiadają gminy: Drobin, Gąbin, Łąck i Wyszogród.

Niektóre z oczyszczalni wykazują okresowe przekroczenia dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach. Głównymi przyczynami są: niewłaściwa eksploatacja oczyszczalni, przeciążenie hydrauliczne, przestarzała technologia, wyeksploatowanie instalacji. Część oczyszczalni, np. w Słupnie, Bielsku, Dzierżanowie, gm. Mała Wieś, wymaga rozbudowy.

Na obszarach o zabudowie rozproszonej ścieki oczyszczane są w 459 oczyszczalniach przydomowych oraz gromadzone w 12.176 zbiornikach bezodpływowych. Ścieki z bezodpływowych zbiorników do oczyszczalni ścieków wywozi 55 przedsiębiorców, posiadających stosowne zezwolenia na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych. W 2009 r. odprowadzono do środowiska łącznie 2 731,78 m³/d ścieków komunalnych.

3.3.3. Melioracje wodne

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią.

Urządzenia melioracji wodnych dzielą się na podstawowe i szczegółowe.

Urządzenia melioracji wodnych podstawowych utrzymywane są przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Płocku. Należą do nich:

Tabela nr 10. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych

Lp	Nazwa urządzenia	Km od-do	Długość ogółem [km]	W tym uregul. [km]
1	Rowy Wionczemin	kompleks rowów	3,520	3,520
2	Rowy Zbiornika Troszyn	kompleks rowów	29,239	29,239
3	Rowy Białobrzegi	kompleks rowów	14,957	14,957
4	Rowy Ośnickie	kompleks rowów	6,196	6,196, w tym 0,517 km rur
5	Kanał Wielka Struga	0+000-0+380	0,380	0,380
6	Rowy Karolińskie	kompleks rowów	8,970	8,97
7	Rowy Korzeniówki	kompleks rowów	10,820	10,820
8	Dopr. Kępa Polska	0+000-3+700	3,700	1,100
9	Dopr. Białobrzegi	0+000-5+930	5,930	5,930
WAŁY LEWOBRZEŻNE				
10	Wał Dobrzykowsko- Iłowski rz. Wisły	19+000-35+215	16,215	16,215
11	Wał Zbiornika Troszyn - pozaklasowy	0+000-5+050	5,050	5,050
12	Pompownie melioracyjne		3	
WAŁY PRAWOBRZEŻNE				
13	Wał rz. Wisły	0+000-33-410	33,410	33,410
14	Wał rz. Ryksy - lewy	0+000-2+050	2,050	2,050
15	Wał rz. Ryksy - prawy	0+000-1+998	1,998	1,998
16	Wał rz. Mołtawy - lewy	0+000-0+700	0,700	0,700
17	Wał rz. Mołtawy prawy	0+000-0+490	0,490	0,490
18	Wał rz. Strugi - lewy	0+000-0+370	0,370	0,370
19	Wał rz. Strugi - prawy	0+000-0+680	0,680	0,680
20	Przegroda dol. Słupno- Wykowo	0+000-2+500	2,500	2,500
21	Pompownie melioracyjne		3	
Razem: cieki wały pompownie melioracyjne			84,712 63,463 6	81,112 63,463

(Dane WZMiUW w Warszawie Oddział w Płocku)

Na terenie powiatu płockiego zmeliorowanych jest 51 005 ha gruntów, co zabezpiecza potrzeby rolnictwa w 74%. Utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w powiecie zajmuje się 16 spółek wodnych. Dwie

z nich wymagają silnego wzmocnienia organizacyjnego i finansowego. W utrzymaniu spółek pozostaje 50 309,99 ha, co stanowi aż 99% całości gruntów zmeliorowanych. Nadzór na spółkami wodnymi sprawuje od 2002 r. Starosta Płocki. Grunty zmeliorowane nie objęte działalnością spółek położone są na terenie gmin: Gąbin, Nowy Duninów, Słubice, Łąck. W ich przypadku obowiązek dbałości o urządzenia spoczywa bezpośrednio na właścicielach gruntów.

Działalność spółek wodnych ma duże znaczenie dla gospodarki wodnej, przyczynia się do podniesienia zdolności produkcyjnej gleb, a tym samym do rozwoju rolnictwa. Potencjał aktywności rolniczej skumulowany w spółkach jest ogromnym dorobkiem społecznym, motorem wielu przedsięwzięć służących płockiej wsi. Rolnicy coraz bardziej doceniają efektywność wspólnej dbałości o stan techniczny urządzeń melioracyjnych, widzą sens jednoczenia się w spółki w celu wspólnego wykonywania obowiązków, które w przeciwnym razie spoczywałyby na każdym z nich indywidualnie. Odczuwalnym efektem działalności spółek w powiecie jest systematyczna poprawa stanu technicznego urządzeń melioracyjnych. Rowy melioracyjne są - na miarę posiadanych środków finansowych - odmulane, trawy wykaszane, ewentualne drzewa i krzewy usuwane, wyloty drenarskie udrażniane. Np. w roku 2009 r. łączna wartość prac konserwacyjnych wykonanych przez spółki wodne wyniosła 1.001.272 zł, tj. o ponad 200 tys. więcej aniżeli w roku 2002, który był pierwszym rokiem funkcjonowania spółek pod nadzorem Starosty Płockiego.

Dorobek wieloletniej działalności spółek wodnych w powiecie oraz efekty pracy samorządu powiatu płockiego na rzecz wzmocnienia działalności spółek są jednak poważnie zagrożone. Czynnikiem wpływającym na ten stan rzeczy są coraz to większe problemy, z jakimi borykają się spółki wodne w codziennej działalności.

Zakres robót konserwacyjnych determinowany jest wielkością budżetu spółek, który opiera się głównie na składkach członkowskich. Ich wysokość zależna jest od statusu materialnego członków i wynosi od 10 do 15 zł, w kilku 20 zł, od lat na tym samym poziomie. Gdyby nie coroczne dotacje podmiotowe Wojewody Mazowieckiego oraz coroczne wsparcie finansowe powiatu płockiego w postaci nagród pieniężnych w Konkursie Powiatowym na „Najaktywniejszą Spółkę Wodną w Powiecie Płockim”, przeznaczonych na pokrycie kosztów robót konserwacyjnych - spółki wodne znalazłyby się na skraju możliwości finansowania swoich zadań statutowych. Główne problemy, z jakimi borykają się spółki, to: nieprzejrzysta forma ustrojowa spółek,

nie uwzględniająca publiczno-prawnego charakteru ich działalności, brak regulacji prawnych zapewniających spółkom bieżące doradztwo administracyjne, prawne, finansowe i techniczne, bariery prawne wykluczające udzielenie spółkom dotacji finansowej przez jednostki samorządu terytorialnego, brak możliwości egzekucji administracyjnej zaległych składek członkowskich, niedostatek środków finansowych na modernizację i gruntowne remonty urządzeń melioracyjnych.

3.4. Powierzchnia ziemi

3.4.1. Gleby

Gleby powiatu płockiego to głównie gliny, piaski, żwiry i napływy rzeczne. Stan tych gleb jest dobry pod względem zawartości w nich zanieczyszczeń istotnych dla zdrowia człowieka i środowiska. Około 70 % powierzchni powiatu stanowią gleby przeznaczone na użytek rolny. Są to gleby bardzo zróżnicowane pod względem jakości. Wśród nich przeważają grunty orne klasy II – IV. Jakość tych gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, które zależy również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych. Ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, klasa I – III, które powstały z gleb pochodzenia mineralnego (tego typu gleby znajdują się na terenie gmin: Drobin, Staroźreby, Bielsk, Radzanowo, Słupno) oraz użytki rolne klas IV – VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego (występują na obszarze gmin: Łąck, Słubice, Gąbin oraz na pozostałych terenach w przyrzeczu Wisły).

Istnieje kilka czynników, które mają wpływ na stan gleb w powiecie płockim. Można je podzielić na trzy grupy.

Pierwsze - to czynniki naturalne, do których należy erozja gleb. Zagrożenie erozją gleb na terenie powiatu jest niewielkie, pojawia się tylko na terenach nadwiślańskich, w gminach: Wyszogród, Mała Wieś, Bodzanów, Słupno, Słubice, Gąbin i Nowy Duninów. Gminy te umiejscowione są wzdłuż doliny Wisły.

Drugi czynnik to działalność człowieka, np. wydobywanie kopalin ze złóż. Eksploatacja kopalin powoduje nieodwracalne zmiany w naturalnym krajobrazie i dlatego wymaga przywrócenia tych terenów do użytkowania rolniczego lub leśnego - poprzez zalesianie gruntów zdegradowanych, jak również wodnego - poprzez budowę zbiorników wodnych w wyeksploatowanych wyrobiskach.

Według stanu na koniec 2009 r. powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w powiecie wynosiła 234,81 ha. Największa ilość tych gruntów położona jest na terenie gmin: Łąck (89 ha) i Gąbin (45,5 ha). Nie zdiagnozowano takich gruntów na terenie gmin: Bielsk, Bodzanów, Staroźreby, Wyszogród. Degradacja ta jest wynikiem działalności gospodarczej w zakresie wydobywania kopalin, jak również robót budowlanych.

Tabela nr 11. Grunty podlegające rekultywacji i zagospodarowaniu w powiecie plockim (stan na 2009 r.)

Lp.	Gmina	Powierzchnia gruntów podlegających rekultywacji [ha]
1.	Bielsk	-
2.	Bodzanów	-
3.	Brudzeń Duży	2,8
4.	Bulkowo	12,0
5.	Drobin	10,9
6.	Gąbin	45,5
7.	Łąck	89,0
8.	Mała Wieś	2,0
9.	Nowy Duninów	28,0
10.	Radzanowo	7,8
11.	Słubice	7,0
12.	Słupno	10,0
13.	Stara Biała	19,81
14.	Staroźreby	-
15.	Wyszogród	-
Razem		234,81

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Coraz więcej notuje się przypadków wyłączenia gruntów z produkcji rolnej. W samym tylko roku 2009 wyłączono 20,88 ha, z tego najwięcej w gminie Stara Biała (4,16 ha), najmniej w gminie Drobin (0,30 ha). Powodem wyłączeń było budownictwo mieszkaniowe i przemysłowe.

Tabela nr 12. Grunty wyłączone z produkcji rolniczej w powiecie plockim w 2009 r.

Lp.	Gmina	Powierzchnia gruntów wyłączonych z produkcji rolniczej [ha]
1.	Bielsk	0,51
2.	Bodzanów	1,47
3.	Brudzeń Duży	1,86
4.	Bulkowo	0,17
5.	Drobin	0,30
6.	Gąbin	0,85
7.	Łąck	2,16
8.	Mała Wieś	1,05
9.	Nowy Duninów	0,55
10.	Radzanowo	2,25
11.	Słubice	0,54
12.	Słupno	3,75
13.	Stara Biała	4,16
14.	Staroźreby	0,37
15.	Wyszogród	0,89
	Razem	20,88

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Gleba jest ważnym elementem środowiska przyrodniczego, z uwagi na przebiegający w niej rozwój roślin, stanowiących pokarm dla ludzi i zwierząt.

Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi ustawodawca powierzył Staroście, a Ministrowi Środowiska udzielił delegacji (fakultatywnej), do wydania rozporządzenia określającego zakres i sposób prowadzenia badań, sposób wyboru punktów poboru próbek, częstotliwość pobierania próbek oraz sposoby prezentacji wyników badań. Do chwili obecnej rozporządzenie to nie zostało wydane.

Mimo braku aktu wykonawczego, Starosta Płocki postanowił podjąć pierwsze kroki w kierunku realizacji zadania ustawowego. W celu zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych, w 2009 r. wystąpił do

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o dofinansowanie zadania planowanego do realizacji w okresie od października 2009 r. do listopada 2010 r. Z uwagi na fakt, iż zadanie nie otrzymało dofinansowania, na jego realizację pozostały jedynie środki budżetu powiatu. Wielkość tych środków rzutować będzie na termin, zakres i sposób prowadzenia badań. Wyniki badań będą publicznie dostępne.

Obecnie oceny jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska, prowadzonego przez inspekcję ochrony środowiska. O każdym przypadku stwierdzenia naruszenia standardów jakości gleby lub ziemi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Płocku informuje Starostę Płockiego i przekazuje mu wyniki pomiarów.

Na podstawie analizy dostępnych danych, stwierdzić należy, iż duży wpływ na jakość gleb w powiecie ma sposób użytkowania środowiska. Na przykład niewłaściwa działalność rolnicza powoduje, iż do gleb i ziemi przedostają się zanieczyszczenia pochodzące z użytych w nadmiarze nawozów mineralnych i organicznych, które zakwaszają gleby. Ponadto wielkie szkody w glebie wyrządzają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych (np. w lasach, zagłębieniach terenowych, przy drogach), wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do środowiska, nieszczelne szamba.

Duże zanieczyszczenia gleb występują w pobliżu dróg, zawierają zwiększone ilości niebezpiecznych związków ołowiu i tlenków azotanów pochodzące ze spalin samochodowych, a także soli za skutek posypywania nią powierzchni dróg w okresie zimowym.

Trzecim czynnikiem wpływającym na stan gleb w powiecie jest działalność zakładów produkcyjno-usługowych. W wyniku tej działalności do gleb mogą przedostawać się substancje szkodliwe. Źródłem zanieczyszczenia gleb może być także w przypadku awarii transport drogowy substancji chemicznych i toksycznych.

3.4.2. Tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i osuwiska

Pod względem geologiczno-inżynierskim prawy brzeg Wisły (skarpa wiślana) na odcinkach, poczynając od terenów miasta i gminy Wyszogród - po teren gminy Stara Biała i Brudzeń Duży, charakteryzuje się znacznym skomplikowaniem budowy geologicznej. Skarpa na tych odcinkach zajęta jest przez obszary aktywnych osuwisk nowych i osuwisk starych – uaktywnionych.

Tereny te wymagają dużej ostrożności w inwestowaniu i spełnienia wielu szczególnych warunków, aby nie dopuścić do naruszenia istniejącego stanu równowagi. Jako zasadę należałoby przyjąć założenie, że każdy nowo budowany obiekt winien poprawiać warunki stateczności skarpy, a nie ich pogarszać. Wykonana waloryzacja terenów ze wskazaniem stref ewentualnie możliwych ze względów technicznych do zagospodarowania, przed etapem szczegółowych decyzji lokalizacyjnych obiektów, winna być poparta analizą geotechnicznych warunków posadowienia z uwzględnieniem sił na rozciąganie oraz przemieszczeń terenu. Odnotowuje się wielkie trudności w realizacji na opisywanych terenach skarpy wiślanej urządzeń infrastruktury podziemnej. Wszystkie przejścia przez powierzchnie metodą poślizgu, np.: wodociągów i kanalizacji wymagają rozwiązań takich, jakie służą do zapobiegania szkodom górnym.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Starosta Płocki zobowiązany jest prowadzić obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których ruchy te występują. W 2009 r. w Starostwie Powiatowym podjęte zostały odpowiednie działania w celu wypełnienia dyspozycji ustawowych. Ze wstępnego rozpoznania przez Państwowy Instytut Geologiczny terenów osuwiskowych na terenie powiatu płockiego wynika, iż ich liczba może sięgać nawet 150. Informacje o rejestrze zawierającym dane dotyczące zdiagnozowanych terenów osuwiskowych zostaną zawarte w publicznie dostępnym wykazie danych o środowisku.

3.5. Zasoby surowców naturalnych

Powiat płocki w podziale fizyczno-geograficznym Polski należy do prowincji Niziny Środkowoeuropejskiego podzielonego zasięgiem zlodowacenia bałtyckiego (północnopolskiego) na dwie podprowincje: Pojezierze Południowobałtyckie i Nizina Środkowopolska. Obszar Niziny Środkowopolskiej związany jest ze zlodowaceniem bałtyckim i zajmuje w zasadzie całą powierzchnię powiatu płockiego.

Pod powlekającą całkowicie powiat pokrywą czwartorzędowych osadów stwierdzono miejscami bardzo miększe serie utworów trzeciorzędowych, częściowo glacitektonicznie zaburzonych, a niekiedy również zdartych przez lodowiec zlodowacenia bałtyckiego. Utwory przedtrzeciorzędowe należą do dwóch wielkich struktur tektonicznych: wału środkowopolskiego i niecki brzeżnej.

Złoża kopalin pospolitych – kruszywa naturalnego, głównie piasku, surowca ilastego i torfów - występują na terenie powiatu dość powszechnie. Złoża torfów związane są głównie z dolinami rzek i z pradoliną Wisły.

Do końca lipca 2010 roku Starosta Płocki, jako organ administracji geologicznej, udzielił przedsiębiorcom 49 koncesji geologicznych na wydobywanie kopalin z nowo udokumentowanych złóż kopalin pospolitych.

W przypadku czterech złóż kopalin – kruszywa naturalnego: „WYMYŚLE NOWE”, gmina Gąbin, „LEONÓW”, gmina Słubice, „CHYLIN II”, gmina Mała Wieś i „CIERSZEWO”, gmina Brudzeń Duży - przeniesiono koncesje na wydobywanie kopalin ze złóż na innych przedsiębiorców.

Ponadto Starosta Płocki wygasił koncesje geologiczne na wydobywanie kopalin z następujących złóż: „BIAŁA NOWA IV”, gmina Stara Biała (piasek), „ŚNIEGOCIN”, gmina Radzanowo (piasek), „WYMYŚLE NOWE”, gmina Gąbin (torf), „WYMYŚLE NOWE II”, gmina Gąbin (torf), „WYMYŚLE NOWE III”, gmina Gąbin (torf) oraz „KORZENIÓWKA”, gm. Gąbin (piasek). Powodem wygaszenia tych koncesji było zakończenie prac wydobywczych na złożach i wyeksploatowanie zasobów.

Wojewoda Mazowiecki i Marszałek Województwa Mazowieckiego udzieliли koncesji na działalność gospodarczą polegającą na wydobywaniu kopalin pospolitych z następujących złóż zlokalizowanych na terenie powiatu płockiego:

- kruszywo naturalne, piasek:
„BOROWICE II”, „BOROWICE III”, gmina Bodzanów, „BARCIKOWO II”, gmina Słupno, „DZIERŻĄŻNA”, gmina Nowy Duninów, „CIUĆKOWO III”, gmina Wyszogród, „SENDEŃ DUŻY”, gmina Łąck, „BIAŁA NOWA IV”, gmina Stara Biała i „KOBYLNIKI III”, gmina Wyszogród;
- surowce ilaste – „WYMYŚLE POLSKIE”, gmina Słubice.

Wyżej wymienione zakłady górnicze charakteryzują się tym, iż w większości mają powierzchnię przekraczającą 2 ha, a wydobywanie kopalin w skali jednego roku może przekraczać 20.000 m³.

Ocenia się, że zasoby udokumentowanych złóż kopalin na terenie powiatu płockiego wynoszą odpowiednio:

- kruszywo naturalne - piasek - ok. 10.000 tys. Mg,
- surowiec ilasty - ok. 500 tys. m³,
- torf - ok. 11.800 tys. m³ (wg danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi).

Złoża występujące na terenie powiatu są często położone na obszarach cennych pod względem przyrodniczym i geomorfologicznym, objętych ochroną prawną.

Jak wynika z „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” roczne wydobycie kruszywa naturalnego z terenu powiatu wynosi ok. 275 – 300 tys. ton, surowca ilastego ok. 8 – 10 tys. m³, a torfu ok. 4 – 5 tys. m³.

Większość występujących kopalin na terenie powiatu ma znaczenie tylko lokalne. Kruszywo naturalne wykorzystywane jest głównie do zaspokojenia potrzeb budownictwa indywidualnego i drogownictwa.

Eksploatacja kopalin powoduje nieodwracalne zmiany w naturalnym krajobrazie i dlatego wymaga stworzenia warunków racjonalnego ich zagospodarowania, zgodnie z maksymalną ochroną walorów krajobrazowych, a następnie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych na cele rolne, leśne lub wodne. Prawidłowe zrekultywowanie zagłębień poeksploatacyjnych na cele wodne wpływa korzystnie na retencjonowanie wód powierzchniowych. Powstałe w ten sposób zbiorniki wzbogacają lokalne siedlisko flory i fauny, a także wykorzystywane są na potrzeby rekreacyjne. Starosta Płocki, realizując swoją politykę koncesyjną, jako organ administracji geologicznej, już na etapie wydawania koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż przestrzega zasady, by przedsiębiorcy, zanim przystąpią do prowadzenia działalności górniczej, wiedzieli o czekających ich obowiązkach wynikających z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w odniesieniu do uzgodnienia kierunku rekultywacji i wykonania prac rekultywacyjnych.

Tabela nr 13. Wykaz koncesji geologicznych na wydobywanie kopalin ze złóż, wydanych przez Starostę Płockiego – do dnia 31 lipca 2010 r.

Lp.	Złoże kopaliny	Powierzchnia [ha]	Zasoby [Mg]	Znak i data wydania koncesji	Okres ważności koncesji
1	„WYMYSLE POLSKIE”, gm. Gąbin, <u>piasek</u> ,	1,53	55.650	OŚ.II.7510/1/K/2000, 2 listopada 2000 r.	do 31 grudnia 2010 r.
2	„GŁÓWCZYN”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	1,3	95.608	OŚ.II.7510/1/2001, 12 listopada 2001 r.	do 31 grudnia 2011 r.
3	„BODZANÓW”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u> ,	0,8	32.258	OŚ.II.7510/7/2002, 7 sierpnia 2002 r.	do 31 grudnia 2007 r.
4	„BOROWICE IV”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u> ,	1,71	68.302	OŚ.II.7510/13/2002/2003 18 lipca 2003 r.	do 31 grudnia 2010 r.
5	„BIAŁA NOWA III”, gm. Stara Biała, <u>piasek</u> ,	1,9	108.546	OŚ.II.7510/14/2002/2003 30 stycznia 2003 r.	do 31 grudnia 2009 r.

6	„BIAŁA NOWA IV”, gm. Stara Biała, <u>piasek</u> ,	1,99	110.847	OŚ.II.7510/6/2003, 14 lipca 2003 r.	do 31 lipca 2010 r.
7	„ŚNIEGOCIN”, gm. Radzanowo, <u>piasek</u> ,	1,24	65.342	OŚ.II.7510/11/2003, 17 września 2003 r.	do 30 września 2010 r.
8	„ZAKRZEWO”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	1,20	72.891	OŚ.II.7510/17/2003, 3 października 2003 r.	do 31 października 2010 r.
9	„MISZEWKO STEFANY”, gm. Słupno, <u>piasek</u> ,	1,70	128.058	OŚ.II.7510/19/2003, 20 listopada 2003 r.	do 30 listopada 2015 r.
10	„ZĄGOTY”, gm. Bielsk, <u>piasek</u> ,	1,41	123.382	OŚ.II.7510/24/2003/2004 30 stycznia 2004 r.	do 31 grudnia 2020 r.
11	„WYMYSLE NOWE”, gm. Gąbin, <u>piasek</u> ,	1,82	196.780	OŚ.II.7510/9/2004, 29 czerwca 2004 r.	do 30 czerwca 2019 r.
12	„PODLECK NOWY”, gm. Bulkowo, <u>piasek</u> ,	0,63	54.473	OŚ.II.7510/18/2004, 13 września 2004 r.	do 31 sierpnia 2014 r.
13	„GŁÓWCZYN II”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	1,85	146.469	OŚ.II.7510/25/2004, 15 listopada 2004 r.	do 30 listopada 2024 r.
14	„SĄCHOCINO PRAGA”, gm. Bulkowo, <u>piasek</u> ,	1,93	173.223	OŚ.II.7510/29/2004, 30 grudnia 2004 r.	do 17 października 2019 r.
15	„JULISZEW”, gm. Słubice, <u>piasek</u> ,	1,97	151.108	OŚ.II.7510/32/2004/2005 10 lutego 2005 r.	do 31 stycznia 2020 r.
16	„LEONÓW”, gm. Słubice, <u>piasek</u> ,	1,08	67.372	OŚ.IV.7510/6/2005, 13 czerwca 2005 r.	do 31 maja 2020 r.
17	„KOBYLNIKI”, gm. Wyszogród, <u>piasek</u> ,	1,07	109.080	OŚ.IV.7510/11/2005, 27 czerwca 2005 r.	do 30 czerwca 2015 r.
18	„WYMYSLE NOWE”, gm. Gąbin, <u>torf</u> ,	0,87	11.176 m ³	OŚ.IV.7510/15/2005, 19 sierpnia 2005 r.	do 31 sierpnia 2011 r.
19	„CIESZEWO”, gm. Drobin, <u>piasek</u> ,	1,13	95.859	OŚ.IV.7510/19/2005, 26 lipca 2005 r.	do 31 lipca 2015 r.
20	„GRABOWIEC”, gm. Słubice, <u>piasek</u> ,	0,90	62.774	OŚ.IV.7510/22/2005, 19 sierpnia 2005 r.	do 31 sierpnia 2015 r.
21	„NOWA WIEŚ”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u> ,	0,67	47.524	OŚ.IV.7510/23/2005, 23 sierpnia 2005 r.	do 31 sierpnia 2012 r.

22	„SEDEK”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u>	1,53	96.568	OŚ.IV.7510/25/2005, 12 września 2005 r.	do 31 sierpnia 2019 r.
23	„MISZEWKO”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u>	1,31	109.993	OŚ.IV.7510/32/2005 /2006, 20 lutego 2006 r.	do 20 lutego 2020 r.
24	„ALFONSÓW”, gm. Słubice, <u>piasek</u>	1,53 ha	96.119	OŚ.IV.7510/12/2006, 10 listopada 2006 r.	do 10 listopada 2016 r.
25	„CHYLIN II”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u>	0,97	57.904	OŚ.IV.7510/17/2006/ 2007 21 lutego 2007 r.	do 28 lutego 2017 r.
26	„WYMYSLE NOWE II”, gm. Gąbin, <u>torf</u>	0,48	6.445,77 m ³	RŚ.IV.7510/12/2007, 25 czerwca 2007 r.	do 30 czerwca 2011 r.
27	„PRZEMYSŁÓW” gm. Gąbin, <u>surowiec ilasty</u>	1,34	38.501,5 m ³	RŚ.IV.7510/14/2007, 25 czerwca 2007 r.	do 30 czerwca 2017 r.
28	„KOBYLNIKI II”, gm. Wyszogród, <u>piasek</u>	1,28	91.908	RŚ.IV.7510/9/2007, 13 lipca 2007 r.	do 30 czerwca 2017 r.
29	„CHYLIN III”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u>	1,85	123.741	RŚ.III.7510/17/2007, 28 sierpnia 2007 r.	do 31 sierpnia 2017 r.
30	„CIERSZEWO”, gm. Brudzeń Duży, <u>piasek</u>	0,9954	97.498	OŚ.IV.7510/6/2006-2007, 25 września 2007 r.	do 25 września 2017 r.
31	„BIAŁA NOWA VII”, gm. Stara Biała, <u>piasek</u>	1,91	130.95	RŚ.III.7510/27/2007, 20 listopada 2007 r.	do 20 listopada 2017 r.
32	„BIAŁA NOWA VIII”, gm. Stara Biała, <u>piasek</u>	0,79	50.225	RŚ.III.7510/33/2007- 2008, 29 stycznia 2008 r.	do 31 stycznia 2013 r.
33	„BARCIKOWO III”, gm. Słupno, <u>piasek</u>	1,339	102.321	RŚ.III.7510/4/2008, 12 marca 2008 r.	do 31 marca 2018 r.
34	„DĄBRUSK”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u>	1,854	133.185	RŚ.III.7510/7/2008,7 kwietnia 2008 r.	do 31 marca 2018 r.
35	„SEDEK II”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u>	1,98	183.067	RŚ.III.7510/8/2008,8 kwietnia 2008 r.	do 31 marca 2023 r.
36	„WYMYSLE NOWE III”, gm. Gąbin, <u>torf</u>	0,40	4.901,13 m ³	RŚ.III.7510/10/2008, 6 maja 2008 r.	do 30 kwietnia 2011 r.

37	„OKOLUSZ” – pola I i II, gm. Gąbin, <u>piasek</u> ,	0,72	45.430	RŚ.III.7510/19/2008, 30 października 2008 r.	do 30 września 2023 r.
38	„SEDEK III”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u> ,	1,99	83.990	RŚ.III.7510/23/2008, 16 grudnia 2008 r.	do 31 grudnia 2018 r.
39	„KIEŁTYKI I”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	1,638	149.488	RŚ.III.7510/28/2008-2009, 9 marca 2009 r.	do 28 lutego 2029 r.
40	„ZAGROBA pola A i B”, gm. Bielsk, <u>piasek</u> ,	0,91 + 0,37	59.866 121.288	RŚ.III.7510/1/2009, 20 marca 2009 r.	do 28 lutego 2019 r.
41	„RAKCICE I”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	0,8797	61.449	RŚ.III.7510/14/2009, 20 maja 2009 r.	do 31 maja 2019 r.
42	„KAROLEW II”, gm. Gąbin, <u>piasek</u> ,	0,9781	33.490	RŚ.III.7510/16/2009, 22 czerwca 2009 r.	do 30 czerwca 2019 r.
43	„DĄBRUSK II”, gm. Staroźreby, <u>piasek</u> ,	1,9863	196.925	RŚ.III.7510/17/2009, 26 czerwca 2009 r.	do 30 czerwca 2024 r.
44	„PODGORZE PARCELE”, gm. Mała Wieś, <u>piasek</u> ,	0,6305,5	53.444	OŚ.IV.7510/17/2005-2009, 10 lipca 2009 r.	do 30 czerwca 2015 r.
45	„GROMICE II”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u> ,	1,1824	116.586	RŚ.III.7510/22/2009, 24 sierpnia 2009 r.	do 31 sierpnia 2029 r.
46	„GARWACZ I”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u> ,	1,9884	247.504	RŚ.III.7510/23/2009, 25 sierpnia 2009 r.	do 31 sierpnia 2024 r.
47	„PEPŁOWO I”, gm. Bodzanów, <u>piasek</u> ,	1,9637	66.539	RŚ.III.7510/33/2009-2010, 12 lutego 2010 r.	do 31 stycznia 2020 r.
48	„BIAŁA NOWA X”, gm. Stara Biała, <u>piasek</u> ,	1,9701	144.102	RŚ.III.7510/34/2009-2010, 17 lutego 2010 r.	do 31 stycznia 2020 r.
49	„MAŁOSZYWKA I”, gm. Bodzanów <u>piasek</u>	1,9823	115.304	RŚ.III.7510/3/2010, 22 marca 2010 r.	do 31 marca 2025 r.

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

W 2010 r. Minister Środowiska udzielił kilku koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, między innymi na znacznej części powierzchni powiatu płockiego. Pracami tymi zostanie objęty teren następujących gmin powiatu: Słupno, Bielsk, Brudzeń Duży, Staroźreby, Bodzanów, Radzanowo, Bulkowo, Stara Biała, Nowy Duninów, Małą Wieś, miasto i gmina Drobin oraz miasto i gmina Wyszogród.

Prace wiertnicze związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego potrwać pięć lat i będą prowadzone w utworach permu, syluru, ordowiku i kambriu, maksymalnie do głębokości 5 000 metrów.

3.6. Odpady

Pierwszym dokumentem określającym zasady gospodarki odpadami w powiecie płockim był „Plan gospodarki odpadami w powiecie płockim”, który był częścią „Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie płockim do 2010 r.”, uchwalonego przez Radę Powiatu w Płocku uchwałą nr 79/X/2003 z dnia 16.12.2003 r.

Pierwsze sprawozdanie z realizacji „Planu gospodarki odpadami w powiecie płockim” Rada Powiatu w Płocku przyjęła 27 czerwca 2007 r. Wnioski wynikające ze sprawozdania stały się podstawą do uchwalenia w dniu 25 czerwca 2008 r. nowego, wydzielonego już z Programu i zaktualizowanego, „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu płockiego na lata 2008-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016” wraz z załącznikiem pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w powiecie płockim w latach 2008-2032”. Obecnie te dwa dokumenty określają cele w zakresie gospodarowania odpadami w powiecie płockim i działania jakie należy zrealizować, aby spełnione zostały do 2015 r. standardy unijne obowiązujące w innych krajach członkowskich. Drugie sprawozdanie z realizacji Planu Rada Powiatu przyjęła 24 czerwca 2009 r.

Ze sprawozdania wynika, że w powiecie płockim następuje powolna, ale systematyczna poprawa w gospodarowaniu odpadami. Pożądanym działaniem było zamknięcie wszystkich składowisk odpadów, które nie spełniały wymogów ochrony środowiska. Obecnie funkcjonują dwa składowiska: w Cieszewie, gm. Drobin oraz w Kobiernikach. Obydwa przejawiają zainteresowania rozwojowe. Obydwa zamierzają pełnić funkcje instalacji regionalnych. Poprawiło się ewidencjonowanie przez uprawnionych przedsiębiorców ilości odbieranych odpadów komunalnych. Zwiększyła się ilość podpisanych umów na odbiór

odpadów z gospodarstw indywidualnych. Wzrosła ilość odpadów wywożonych w sposób zorganizowany. Odnotowuje się coraz większe zainteresowanie segregacją odpadów wśród mieszkańców. Są przypadki, iż ludzie sami zgłaszają do gmin potrzebę zapewnienia im realnych warunków do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów. Systematycznie usuwany jest z użytkowania azbest. Wzrasta ilość odpadów opakowaniowych wysegregowanych z odpadów komunalnych. Zmniejsza się ilość zużytych baterii i akumulatorów ołowiowych. Zauważa się poprawę w regulacji stanów formalno-prawnych w zakresie wytwarzania odpadów medycznych oraz w ich ewidencjonowaniu. Każda gmina w powiecie posiada regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie. Są to pozytywne przejawy w gospodarowaniu odpadami w powiecie.

Niestety w obszarze odpadów występują również słabe strony. Społeczeństwo powiatu wytwarza nadmierną ilość odpadów. Zwiększa się ilość odpadów niebezpiecznych. Nadal większość odpadów trafia w formie zmieszanej na składowiska odpadów (według MWIOŚ – około 90%). Nadal jedyną formą unieszkodliwiania odpadów jest składowanie. Wciąż pojawiają się nielegalne wysypiska śmieci. Nie wszystkie gminy zrealizowały obowiązek objęcia wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbierania i segregacji odpadów komunalnych. Nieprawidłowo funkcjonuje selektywna zbiórka odpadów. Nie osiągnięte zostały zakładane poziomy odzysku większości odpadów. Nie udało się stworzyć systemu zbierania odpadów biodegradowalnych, budowlanych oraz wielkogabarytowych. Podobnie jest z systemem zbiórki odpadów niebezpiecznych wysegregowanych z odpadów komunalnych. Nastąpił wzrost ilości wytwarzanych osadów ściekowych. Nadal dominującym sposobem zagospodarowania osadów jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie. Systematycznie wzrasta ilość wytwarzanych odpadów budowlanych. Niestety odpady te nie są ewidencjonowane, co powoduje, iż brak jest wiarygodnych danych o ilości tych odpadów. Nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów z remontów i rozbiórek wykonywanych w gospodarstwach indywidualnych. Odpady te trafiają najprawdopodobniej na składowiska odpadów albo składowane są na nielegalnych wysypiskach. Widoczny jest wzrost ilości wytwarzanych odpadów uzyskanych ze środków transportu. Nie ma informacji o ilości wytwarzanych olejów odpadowych poddanych odzyskowi. Nadal niewłaściwie działa system kontroli i ewidencji odpadów powstających w lecznicach dla zwierząt.

Wymienione wyżej negatywne aspekty gospodarki odpadami w powiecie wymagają od gmin skutecznych działań naprawczych. Zostały one

uwzględnione w zaktualizowanych gminnych planach gospodarki odpadami, choć należy podkreślić, iż nie wszystkie gminy plany te zaktualizowały.

Niska jest aktywność gmin w działaniach związanych z tworzeniem ponadgminnych jednostek organizacyjnych, które prowadziłyby kompleksową gospodarkę odpadami. Wyczerpują się pojemności istniejących składowisk odpadów. Tylko nieliczne gminy zaplanowały utworzenie dobrowolnych punktów gromadzenia odpadów. Opóźnia się decyzja w sprawie lokalizacji regionalnej instalacji do termicznego przekształcania odpadów. Niedostateczne jest zainteresowanie gmin działaniami na rzecz utworzenia zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w ramach Płockiego Regionalnego Obszaru Gospodarowania Odpadami. Generalnie - słabo zaawansowane są działania mające na celu utworzenie tego Obszaru.

Samorządy gminne wykazują niskie nakłady na doskonalenie gospodarki odpadami komunalnymi, przy czym nie notuje się ich większego zaangażowania w pozyskiwaniu na ten cel środków pomocowych z funduszy krajowych i unijnych.

Zakłada się, że diametralna zmiana sytuacji w gospodarowaniu odpadami nastąpi po zaktualizowaniu w 2010 r. Krajowego Planu Gospodarki Odpadami. Będzie on zawierał szczegółowe wytyczne dla reformy tego systemu w Polsce, zapewniające istotny postęp wymagany przez prawo Unii Europejskiej.

3.7. Powietrze

Oceny jakości powietrza dokonuje w ramach państwowego monitoringu środowiska Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Na potrzeby monitoringu wykonywane są oraz analizowane i gromadzone dane dotyczące poziomów stężeń wybranych zanieczyszczeń powietrza. Na podstawie otrzymanych pomiarów dokonuje się oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

Na terenie powiatu płockiego zlokalizowane są dwa punkty pomiarowe – w Trzepowie (krajowy kod stacji MzPlockPKN1) oraz w Maszewie (krajowy kod stacji MzPlockPKN2). Metodą wspomagającą i uzupełniającą techniki pomiarowe jest modelowanie matematyczne, pozwalające na ocenę jakości powietrza na dużym obszarze.

Przeprowadzone w latach 2007 i 2008 roczne oceny jakości powietrza wykazały przekroczenia na terenie powiatu płockiego poziomu docelowego

benzo(α)pirenu oraz ozonu w powietrzu. Stwierdzenie przekroczeń spowodowało konieczność określenia przez Sejmik Województwa Mazowieckiego programów ochrony powietrza dla stref: płocko – płońskiej (w przypadku benzo(α)pirenu) oraz mazowieckiej (w przypadku ozonu). Celem programów jest osiągnięcie poziomów docelowych.

Głównym źródłem powstawania ozonu troposferycznego – przyziemnego są reakcje chemiczne z udziałem tlenków azotu, węglowodorów i tlenku węgla tzw. prekursorów ozonu. Wielkość emisji prekursorów ozonu decyduje o poziomie ozonu w powietrzu. Głównymi źródłami prekursorów ozonu na terenach zurbanizowanych są środki komunikacyjne, które generują znaczne ilości dwutlenku azotu, sprzęt budowlany i ogrodniczy, źródła przemysłowe i duże źródła spalania paliw, które generują zarówno węglowodory, jak i dwutlenek azotu, drukarnie, stacje paliw, produkty zużywane w gospodarstwach domowych, takie jak farba oraz chemia gospodarcza (głównie węglowodory).

Przekroczenia poziomu docelowego ozonu (od 120,00 – 124,00 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, poziom docelowy – 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) występują w południowo – wschodniej części powiatu płockiego (granica z powiatem gostynińskim i sochaczewskim) – gm. Gąbin, Słubice, Słupno, Bodzanów, Mała Wieś, Wyszogród.

Głównym źródłem benzo(α)pirenu w powietrzu jest niepełne spalanie paliw, przede wszystkim węgla i drewna w paleniskach domowych (piece kaflowe, otwarte kominki). Zwiększa je: przetwórstwo mięsa (restauracje Fast – food), pożary lasów, spalanie opon, pojazdy, spalanie odpadów na powietrzu. Na terenie powiatu płockiego poziom docelowy został przekroczony w Gąbinie, Bielsku, Maszewie Dużym, Staroźrebach. Maksymalne stężenie wyniosło 1,1 ng/m^3 (norma – 1,0 ng/m^3).

Na terenie powiatu płockiego głównymi źródłami ponadnormatywnej emisji zanieczyszczeń do powietrza są źródła komunikacyjne oraz spalanie w celach grzewczych paliw stałych, tj. węgla i drewna.

Wśród czynników wpływających na jakość powietrza jest zapach pochodzący z niektórych typów działalności gospodarczej. W powiecie płockim w ostatnich latach nie odnotowano większych konfliktów społecznych spowodowanych uciążliwością zapachową ze strony działalności produkcyjnej. Problemy te pojawiają się sporadycznie, lokalnie, głównie z powodu odorów pochodzących od ferm hodowlanych lub składowisk odpadów komunalnych. Przyczyna ich tkwi przede wszystkim w braku w większości gmin miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego i powszechnym stosowaniu decyzji o warunkach zabudowy, która nie kształtuje ładu przestrzennego, a jedynie ustala lokalizację działalności gospodarczych jednostkowo.

Tematyka uciążliwości zapachowej była podnoszona na spotkaniach konsultacyjnych w gminach, które odbyły się w ramach prac nad niniejszym Programem. Mieszkańcy zgłaszali potrzebę przyśpieszenia prac nad projektem tzw. „ustawy odorowej”, która pozwoli prawnie chronić zapachową jakość powietrza.

3.8. Hałas

Klimat akustyczny powiatu plockiego jest kształtowany przede wszystkim przez komunikację, przemysł i sektor usług. W zakresie hałasu komunikacyjnego największym zagrożeniem i uciążliwością jest hałas drogowy. Czynniki decydującymi o uciążliwości akustycznej jest wzrost liczby środków transportu, brak obwodnic oraz zły stan nawierzchni dróg. Problem ten dotyczy zarówno miast, jak i terenów pozamiejskich, położonych przede wszystkim wzdłuż dróg krajowych, gdzie natężenie ruchu jest największe.

W roku 2005 w ramach generalnego pomiaru ruchu Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad dokonała pomiarów hałasu komunikacyjnego w dwóch miejscach na terenie powiatu. Przeprowadziła je w Bielsku (przy trasie Płock - Bielsk) oraz w Drobinie (przy trasie Bielsk - Drobin). Nie stwierdzono wówczas przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Kolejne pomiary w ramach generalnego pomiaru ruchu wykonane zostaną w 2010 r. Należy się spodziewać, że z uwagi na znaczny wzrost natężenia ruchu dopuszczalny poziom hałasu na terenach chronionych akustycznie, zlokalizowanych wzdłuż dróg krajowych może być przekroczony.

Pomiarów hałasu w środowisku dokonuje również Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach państwowego monitoringu środowiska. Ostatnie pomiary hałasu wykonane zostały w 2008 r. w dwóch miejscach: w Drobinie – przy ul. Płońskiej oraz w Gąbinie - przy ulicy Składkowskiego. W obydwu przypadkach pomiary wykazały przekroczenie poziomów dopuszczalnych zarówno dla pory dnia, jak i pory nocy. I tak w Drobinie hałas wynosił: 69,1dB - 69,2dB w porze dnia i 66,1dB - 66,2dB w porze nocy, zaś w Gąbinie: 69,1dB - 69,2dB w porze dnia i 66,1dB - 66,2dB w porze nocy. Występowanie przekroczeń winno skutkować koniecznością podjęcia działań ograniczających emisję hałasu do środowiska.

W powiecie plockim nie występują inne uciążliwości akustyczne spowodowane hałasem komunikacyjnym, takim jak hałas lotniczy czy szynowy (kolej, tramwaj).

Kolejnym źródłem hałasu w powiecie są zakłady produkcyjne, usługowe, zlokalizowane w sąsiedztwie terenów chronionych akustycznie. W latach 2008-2009 w wyniku pomiarów wykonanych przez MWIOŚ w ramach kontroli interwencyjnych stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w trzech zakładach. W efekcie dla zakładów tych Starosta Płocki określił w formie decyzji dopuszczalne poziomy hałasu, co zmusiło przedsiębiorców do podjęcia odpowiednich działań w celu ograniczenia emisji hałasu do środowiska. Wykonane pomiary potwierdziły skuteczność zastosowanych rozwiązań.

Innych źródeł hałasu przemysłowego w powiecie plockim w ostatnich latach nie stwierdzono. Należy jednak przypuszczać, iż z uwagi na rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenach podmiejskich, w sąsiedztwie zakładów przemysłowych lub usługowych, zjawisko uciążliwości akustycznych dla mieszkańców w związku z prowadzonymi działalnościami może pojawiać się.

3.9. Promieniowanie elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występują w otoczeniu wszystkich urządzeń elektrycznych. W szczególności dotyczy to urządzeń radiokomunikacyjnych (stacji bazowych telefonii komórkowych, stacji radiowych, telewizyjnych), linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne.

Na podstawie oceny rozkładu źródeł stwierdzono, że największe oddziaływanie na środowisko występuje od stacji bazowych telefonii komórkowej, a w paśmie pól sieciowych - od linii energetycznych.

Ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach państwowego monitoringu środowiska. Służą temu badania monitoringowe oraz informacje o źródłach emitujących pola.

Ostatnie dane dotyczące promieniowania elektromagnetycznego, jakimi dysponuje powiat plocki, to wyniki monitoringu wykonanego na terenie powiatu w roku 2008. Wówczas wykonano pomiary w miejscach dostępnych dla ludności w dwóch punktach: w miejscowości Sikórz, gm. Brudzeń Duży i miejscowości Proboszczewice, gm. Stara Biała. Natężenie składowej elektrycznej pola w częstotliwości $0,1 \div 1000$ w MHz w obydwu punktach

wyniosło $< 0,05$ V/m, a w częstotliwości $1 \div 40000$ wyniosło $< 0,8$ V/m. Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pól elektromagnetycznych są mniejsze od poziomów dopuszczalnych, które w zależności od częstotliwości zawierają się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m. Oznacza to, że na terenach badanych nie stwierdzono przekroczeń emisji promieniowania elektromagnetycznego.

W uzasadnionych przypadkach wokół źródeł pól elektromagnetycznych tworzy się obszary ograniczonego użytkowania. Do chwili obecnej nie było potrzeby utworzenia takiego obszaru w powiecie plockim.

Pomimo braku stwierdzonych przekroczeń poziomów dopuszczalnych PEM, istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań i pogłębiania wiedzy na temat skutków negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego w środowisku.

3.10. Zagrożenia naturalne

Teren powiatu plockiego jako mikrocząstka kuli ziemskiej, odczuwa również zmiany klimatyczne, które coraz bardziej doskwierają mieszkańcom Ziemi. W ostatnich latach ludność powiatu musiała mierzyć się z wieloma ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, które stanowiły pewne zagrożenia dla ich zdrowia, życia lub mienia. Według klimatologów ekstrema pogodowe, pojawiające się zazwyczaj gwałtownie, wywołane są globalnym ociepleniem.

Powodzie

Do zagrożeń powodujących największe niebezpieczeństwo dla mieszkańców powiatu plockiego należą powodzie. Występują one w różnych porach roku. Powodowane są gwałtownym topnieniem śniegów, intensywnymi deszczami, zlodowaceniem rzek, krótkotrwałymi burzami oraz silnymi wiatrami. Duży wpływ na bezpieczeństwo powodziowe mieszkańców powiatu ma wybudowanie na rzece Wiśle tylko jednego stopnia z projektowanej Kaskady Dolnej Wisły. W rejonie strefy cofkowej Zbiornika Włocławskiego odkładają się znaczne ilości rumoszu naniesionego przez wody Wisły z jej górnego biegu, co uniemożliwia wykonanie prawidłowej regulacji koryta rzeki. Największe zagrożenie powodziowe występuje w okresie zimowo-wiosennym, gdy korytem rzeki płynie kora lodowa. Wówczas na Zbiorniku Włocławskim powstają trudne do likwidacji zatopy lodowo-śryżowe oraz następuje blokowanie swobodnego spływu wody.

Na terenie powiatu plockiego do obszarów zagrożonych powodzią, w przypadku uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych, należą tereny po obu stronach Wisły. Łącznie zagrożonych zalaniem jest 13 083 ha gruntów, w tym po lewej stronie – 8.021 ha, po prawej – 5.062 ha. Na niebezpieczeństwo powodzi narażonych jest 1.418 gospodarstw domowych, w których przebywa 6.988 osób oraz około 10.241 zwierząt domowych. Najbardziej zagrożone powodzią są następujące tereny powiatu:

1) lewobrzeżne:

- gmina Nowy Duninów: Dolina Duninów, Dolina Radziwie, Popłacin, Brwilno,
- miasto i gmina Gąbin (Dolina Dobrzykowsko-Iłowska),
- Gmina Słubice (Dolina Dobrzykowsko-Iłowska),

2) prawobrzeżne:

- gmina Słupno (Dolina Ośnicka, Dolina Białostrzegi),
- gmina Bodzanów (Dolina Białostrzegi, Dolina Kępa Polska, Dolina Zakrzewo-Kępa Polska),
- gmina Mała Wieś (Dolina Zakrzewo – Kępa Polska, Dolina Rakowo – Drwały),
- gmina i miasto Wyszogród (Dolina Rakowo-Drwały, Dolina Chmielewo).

Mieszkańcy powiatu plockiego wielokrotnie doświadczyli skutków powodzi. Największymi były: powódź w 1982 r., kiedy to zalana została znaczna część powierzchni powiatu oraz powodzie: w maju i czerwcu 2010 r., które dotknęły mieszkańców gmin: Słubice i Gąbin. Duża część społeczeństwa utraciła cały dorobek swojego życia.

Susze

W naszej strefie klimatycznej zjawisko suszy występuje sporadycznie i z reguły nie stanowi nadmiernego zagrożenia dla zdrowia i życia, jednak w szczególnych przypadkach może być przyczyną strat materialnych, głównie na obszarach rolnych, związanych z działalnością człowieka. Przykładem są upały mające miejsce w 2003 r., które doprowadziły do znacznego obniżenia wody w Jeziorze Zdwojskim i Ciechomickim i wywołały masowe śnięcie ryb. W celu zapobieżenia podobnym przypadkom, w 2004 r. z inicjatywy samorządu powiatu plockiego doszło do zawarcia porozumienia w sprawie renaturyzacji

jezior łąckich. Prace realizowane na jeziorze Zdwońskim dają gwarancję poprawy stanu jego wód.

Požary

Skutkiem długotrwałej suszy mogą być również pożary lasów. Płockie lasy posiadają następującą klasyfikację zagrożenia pożarowego:

- Nadleśnictwo Płock – I kategoria zagrożenia pożarowego,
- Nadleśnictwo Łąck – II kategoria zagrożenia pożarowego,
- Leśnictwo Duninów (część Nadleśnictwa Gostynin) – I kategoria zagrożenia pożarowego.

Oprócz suszy przyczynami pożarów lasów mogą być: uderzenia piorunów, podpalenia, sabotaż, zaproszenie ognia. Do ostatnich groźnych w skutkach pożarów lasów należał pożar zaistniały w sierpniu 2008 r. we wsi Lipianki, gm. Nowy Duninów, podczas którego spłonęło ponad 20 ha lasu, w tym 17 ha lasów chłopskich.

Największe zagrożenie na terenie powiatu płockiego w zakresie pożarowo-wybuchowym stwarzają zakłady przemysłowe: PKN „ORLEN” S.A. w Płocku, Baza Surowcowa „PERN” oraz inne zakłady. Przykładem mogą być bardzo niebezpieczne pożary w chłodniach, gdzie łatwopalne produkty spożywcze (tłuszcze) mogą podsycać ogień i spowodować uwolnienie używanego w chłodniach amoniaku.

Pozostałe zagrożenia naturalne

Wśród innych zagrożeń naturalnych możemy wyróżnić niekorzystne zjawiska atmosferyczne. Należą do nich: silne (huraganowe) wiatry, trąby powietrzne, nadmierne opady deszczu (przechodzące w deszcz ze śniegiem), nadmierne opady śniegu, oblodzenia, silne mrozy, susza.

Prawdopodobieństwo powstania na terenie powiatu huraganów czy przejścia trąb powietrznych jest niewielkie. Nie można ich jednak wykluczyć. Bardziej prawdopodobne są silne wichury, których prędkość dochodzi do ponad 100 km/h. Trudno jest określić obszary zagrożeń związanych z silnymi wiatrami. Mogą one pojawić się w każdej części powiatu i na znacznych przestrzeniach. Zminimalizowanie skutków wichury (huraganu) jest możliwe dzięki wcześniejszemu informowaniu społeczeństwa o właściwych sposobach zachowania się w rejonie zagrożonym i podjęciu działań profilaktycznych.

Niebezpieczne mogą być intensywne, trwające nawet do kilku dni, opady deszczu. Mogą one stanowić zagrożenie powodziowe oraz grozić katastrofalnymi zatopieniami. Deszcze przechodzące w deszcz ze śniegiem

sprawiają, że śnieg staje się ciężki, a padając dużymi płatami okleja drzewa, infrastrukturę techniczną i powoduje utrudnienia w komunikacji. Pod dużym obciążeniem śniegu mogą łamać się gałęzie drzew, może dochodzić do awarii linii energetycznych, a tym samym pozbawienia mieszkańców energii elektrycznej, co prowadzić może do paraliżu zakładów przemysłowych oraz poważnych utrudnień w zabezpieczeniu elementarnych potrzeb bytowych ludności. Zaspy śnieżne i oblodzenia, trwające od kilku godzin do kilku dni, mogą zakłócić działalność transportu, gospodarki komunalno-energetycznej i łączności oraz znacznie utrudnić pracę w gospodarstwach rolnych. Mogą wyrządzić również znaczne szkody w urządzeniach przemysłowych i hydrotechnicznych, w strukturze linii kolejowych i układzie dróg, w elektrycznych liniach przemysłowych i liniach łączności, budynkach mieszkalnych i publicznych. Równie niebezpieczne mogą być oblodzenia powstałe na pokryciu powierzchni konstrukcji i przedmiotów warstwą lodu lub mokrego śniegu.

Inne zagrożenia naturalne występujące na terenie powiatu mogą być związane z:

- utrzymaniem sanitarnym wód, w tym kąpielisk (jeziora: Zdvorskie, Górskie, Ciechomickie, Łąckie Duże, Łąckie Małe, Starorzecze Białobrzeskie),
- występowaniem w okresie zimowym zjawiska „przyduchy”, czyli braku tlenu w wodzie, co może powodować masowe ginięcie ryb,
- występowaniem w upalne dni braku dostatecznej zawartości tlenu w wodzie, co może wyrządzić szkody w rybostanie oraz doprowadzić do wyłączenia kąpieliska z użytkowania.

Inne zagrożenia

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie powiatu płockiego możemy wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Zadania związane z ochroną przeciwpowodziową i innymi zagrożeniami powiat wykonuje przy pomocy powiatowych służb, inspekcji i straży.

3.11. Poważne awarie

Zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

Poważna awaria przemysłowa to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska albo powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Powiat plocki z racji swego centralnego położenia, a także z uwagi na rodzaj i wielkość przemysłu oraz transport materiałów niebezpiecznych należy do szczególnie zagrożonych. Wynika to z funkcjonowania na terenie powiatu i miasta Płocka 5 zakładów o dużym ryzyku i 2 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Do zakładów o dużym ryzyku oddziaływujących na teren powiatu plockiego należą:

- Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. Zakład Produkcyjny w Płocku,
- Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” S.A. Baza Surowcowa w Miszewku Strzałkowskim k/Płocka,
- ORLEN OIL Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Płocku,
- ORLEN GAZ Sp. z o.o. Rozlewnia Gazu Płynnego w Płocku.

W Zakładzie Produkcyjnym PKN ORLEN S.A. oraz spółkach: Orlen Oil i Basell Orlen Polyolefins zagrożenie stwarzają substancje powstające i gromadzone, bądź używane w procesach produkcyjnych m.in.: siarkowodór, fluorowodór, etylen, propylen, tlenek etylenu, benzyna, chlor, gazy płynne. Innego rodzaju zagrożenie stwarza Baza Surowcowa PERN w Miszewku Strzałkowskim, gdzie magazynowana jest surowa ropa naftowa, oraz eksploatacja rurociągów z surowcem i produktami finalnymi niosąca ryzyko powstania lokalnych zagrożeń polegających na wycieku produktów naftowych z uszkodzonych urządzeń rurociągowych lub zbiorników magazynowych.

Do zakładów o zwiększonym ryzyku należą:

- Przedsiębiorstwo Gazyfikacji Bezprzewodowej „ZALGAZ” w Bronowie Zalesiu, gm. Stara Biała,
- ORLEN GAZ Sp. z o.o. Baza Gazu Płynnego w Płocku.

W/w przedsiębiorstwa, z tytułu transportu materiałów niebezpiecznych, stwarzają także potencjalne zagrożenie dla ludności i środowiska w skali całego kraju.

Powiat plocki posiada „Analizę Zagrożeń miasta Płocka i Powiatu Plockiego, stosownie do zakresu występujących zagrożeń z określeniem prognoz ich rozwoju”, opracowaną w październiku 2001 r. przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Płocku. Analiza ta jest aktualizowana dwukrotnie w ciągu roku.

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie posiada „Zewnętrzny Plan Operacyjny Ratowniczy dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza PKN ORLEN S.A. Zakład Produkcyjny w Płocku”. Plan ten służy do informowania społeczeństwa o występujących zagrożeniach oraz środkach zapobiegawczych i działaniach, które będą podejmowane w razie wystąpienia awarii przemysłowej.

Każdego roku prowadzone są ćwiczenia mające na celu doskonalenie współdziałania jednostek ratowniczych, specjalistów i ekspertów oraz jednostek samorządu terytorialnego. W 2009 r. odbyły się ćwiczenia manewrowe „Orlen 2009”, przeprowadzone na terenie obiektów zaliczonych do grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - instalacji Olefiny II oraz instalacji Furfurol PKN ORLEN S.A. Zakładu Produkcyjnego w Płocku.

Transport substancji niebezpiecznych

Poważne zagrożenie w powiecie plockim stanowi transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Decydującym dla skali zagrożeń jest transport chloru i amoniaku po trasie Płock - Łąck - Sochaczew (chlor) oraz Płock – Gąbin - Żychlin (amoniak) oraz bardzo intensywny ruch cystem z paliwami płynnymi od terminalu paliwowego w Trzepowie trasą Płock - Ciechanów do drogi Płock - Warszawa. Brak na terenie powiatu parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne powoduje, że poza transportami chloru inne pojazdy poruszają się po drogach i parkują w sposób niekontrolowany.

Poważnym źródłem zagrożenia na terenie powiatu są także przewozy substancji chemicznych transportem kolejowym. Transport materiałów niebezpiecznych odbywa się trasami kolejowymi: Płock - Gostynin - Kutno i Płock - Sierpc. Rocznie Państwowa Straż Pożarna rejestruje kilkaset poważnych awarii polegających na uszkodzeniach mechanicznych lub korozji armatury i walczaków cystem, połączonych z niekontrolowanym wyciekami chemicznymi substancji niebezpiecznych.

Ogromne zagrożenie stanowi transport rurociągowy, a głównie bardzo duża ilość substancji przesyłanych pod ciśnieniem. Przez teren powiatu

przebiega 6 rurociągów PERN „Przyjaźń” w Płocku. Są to rurociągi: Płock - Nowa Wieś Wielka, Płock - Koluszki, Płock - Warszawa, rurociąg I i II nitka, rurociągi surowcowe I i II nitka, rurociąg pomorski. Wynikiem każdej awarii rurociągów jest ogromna skala zanieczyszczeń środowiska. Rocznie rurociągami produktowymi i surowcowymi transportowanych jest około 50 mln ton produktów.

3.12. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródła energii to zasoby naturalne. Wśród nich wyróżniamy:

- promieniowanie słoneczne (energia słoneczna),
- energię spadku wód (energia wodna),
- energię wiatru (energia wiatrowa),
- energię z biomasy,
- energię geotermalną (energia gorących wód głębinowych),
- energię ciepła Ziemi wykorzystywaną za pomocą pomp ciepła,
- energię ze spalania biogazu.

W Polsce, zgodnie z zaciągniętymi zobowiązaniami, udział odnawialnych źródeł energii w ogólnej konsumpcji energii powinien wynieść w 2010 r. 7,5 %, a w roku 2020 - 15 %. Obecnie wskaźnik ten wynosi zaledwie 4,1 %. Wartości te obrazują skalę wyzwania.

Na dzień dzisiejszy brak jest pełnej informacji o ilości energii odnawialnej wytwarzanej w powiecie płockim. Trwają prace zmierzające do zdiagnozowania wielkości produkcji tej energii w poszczególnych gminach. Zebrane dotychczas dane dotyczą lokalizacji i rodzajów urządzeń wytwarzających energię odnawialną oraz ich mocy energetycznych. Rzeczywista produkcja energii zarówno na sprzedaż, jak i na potrzeby własne zostanie ustalona w ramach prac nad bilansowaniem zasobów energii odnawialnej w powiecie. Bilanse takie dla poszczególnych rodzajów odnawialnych zasobów energii opracuje Starosta Płocki w terminie 3 lat od wejścia w życie zapowiadanej ustawy o odnawialnych zasobach energii i racjonalnym ich wykorzystaniu.

Według danych z Energa Operator SA - łączna ilość energii elektrycznej dostarczonej w 2009 r. do odbiorców w powiecie płockim wynosiła 151 600 MWh.

Tabela nr 14. Dostawy energii elektrycznej do odbiorców w powiecie plockim w 2009 r.

Lp.	Gmina	Ilość zużytej energii SN i nN [MWh]	Liczba mieszkańców	Ilość zużytej energii w przeliczeniu na 1 mieszkańca [MWh/1mieszkańca/rok]
1.	Bielsk	15 135	9 056	1,671
2.	Bodzanów	10 060	8 451	1,190
3.	Brudzeń Duży	8 517	8 014	1,062
4.	Bulkowo	6 544	5 941	1,101
5.	Drobin	13 465	8 605	1,564
6.	Gąbin	15 452	10 899	1,417
7.	Łąck	10 112	5 112	1,978
8.	Mała Wieś	6 127	6 297	0,973
9.	Nowy Duninów	4 870	3 932	1,238
10.	Radzanowo	10 670	7 749	1,376
11.	Słubice	4 307	4 688	0,918
12.	Słupno	10 809	6 162	1,754
13.	Stara Biała	19 499	10 480	1,860
14.	Staroźreby	7 853	7 641	1,027
15.	Wyszogród	8 180	6 004	1,362
Razem		151 600	109 031	1,39

Dane z ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Płocku

Najwięcej energii elektrycznej, w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy, zużywają odbiorcy z gmin: Łąck, Stara Biała i Słupno, zaś najmniej – odbiorcy z gmin: Słubice, Mała Wieś, Staroźreby i Brudzeń Duży. Ilość zużytej energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w 2009 r. wynosiła 1,39 MWh/mieszkańca/rok.

Na podstawie analizy danych stwierdzić należy, iż produkcja energii odnawialnej na terenie powiatu wprowadzona do sprzedaży jest niewielka. W 2009 r. wynosiła 2 770 MWh. Najwięcej produkowały ją: elektrownia biogazowa przy ZUOK w Kobiernikach, gm. Stara Biała, elektrownie wodne w gminach: Stara Biała (oczyszczalnia Maszewo) i Nowy Duninów (zbiornik Soczewka) oraz elektrownie wiatrowe indywidualne w gminach: Brudzeń Duży i Bodzanów. W pozostałych gminach nie odnotowano produkcji energii na sprzedaż. Udział energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii w powiecie wynosi 1,82 %.

Tabela nr 15. Ilość energii odnawialnej wytworzonej w powiecie plockim w 2009 r. wprowadzonej do sprzedaży

Lp.	Gmina	Elektrownie biogazowe [MWh]	Elektrownie wodne [MWh]	Elektrownie wiatrowe [MWh]	Razem [MWh]
1.	Bielsk	-	-	-	-
2.	Bodzanów	-	-	517	517
3.	Brudzeń Duży	-	-	89	89
4.	Bulkowo	-	-	-	-
5.	Drobin	-	-	-	-
6.	Gąbin	-	-	-	-
7.	Łąck	-	-	-	-
8.	Mała Wieś	-	-	-	-
9.	Nowy Duninów	-	142	-	142
10.	Radzanowo	-	-	-	-
11.	Słubice	-	-	-	-
12.	Słupno	-	-	-	-
13.	Stara Biała	1234	788	-	2022
14.	Staroźreby	-	-	-	-

15.	Wyszogród	-	-	-	-
Razem		1234	930	606	2770
Udział % energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii		0,81	0,61	0,40	1,82

Dane z ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Płocku

Energia słoneczna

Na terenie powiatu występują dość dogodne warunki do produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem promieniowania słonecznego poprzez kolektory słoneczne (energia całkowitego promieniowania słonecznego na terenie województwa mazowieckiego w ciągu roku wynosi 985 kWh/m²). Kolektory słoneczne są wykorzystywane do podgrzewania wody użytkowej w obiektach publicznych, domkach jednorodzinnych oraz gospodarstwach domowych. Nie odnotowano wykorzystywania ich do celów rolniczych, np. suszenia plonów.

Aktualnie na terenie powiatu energia cieplna pozyskiwana jest za pomocą kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni 329,04 m². W idealnych warunkach promieniowania słonecznego (w okresie letnim i przy czystym powietrzu) dobrej klasy kolektor słoneczny (sprawność optyczna 80%) może uzyskać moc cieplną 800 W/m². Na tej podstawie szacuje się, że potencjalna moc kolektorów zainstalowanych w powiecie wynosi 0,263 MW.

Tabela nr 16. Kolektory słoneczne w powiecie płockim

Lp.	Gmina	Miejscowość	Obiekt	Pow. [m ²]
1	Drobin	Drobin	M-Gm. Przedszkole	2
2		Drobin	M-Gm. Ośrodek Sportu i Rekreacji	2
3	Nowy Duninów	Soczewka	Szkoła Podstawowa	6
4		Soczewka	budynki prywatne	12
5		Wola Brwileńska	budynki prywatne	6
6		Brwilno Dolne	budynki prywatne	18
7	Gąbin	Gąbin	Urząd Miasta i Gminy	8
8		Gąbin	Stadion Miejski	24
9		Dobrzyków	Szkoła Podstawowa	2

10	Łąck	Sendeń Duży	„Zielona Szkoła”	15
11	Słupno	Słupno	Urząd Gminy	6
12		Słupno	Gm. Ośrodka Pom. Społ.	34,6
13		Słupno	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Hala Sport.	48,44
14		Liszyno	Szkoła Podstawowa	6
15	Radzanowo	Radzanowo	Przedszkole	8
16	Słubice	Grzybów	budynek prywatny	20
17			budynek Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego „Ziarno” (fotoogniwa)	32 2
18	Staroźreby	Nowa Góra	Szkołą	42
19	Bielsk	Bielsk	Przedszkole	6
20	Brudzeń D.	Murzynowo	Budynek Maz. Obserwat. Geograficznego	23
21		Myślborzyce	Szkoła Podstawowa	6
Razem				329,04

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Energia wodna

Powiat płocki posiada potencjalne miejsca dla rozwoju energetyki wodnej (rzeka Skrwa Prawa – m. Sikórz, Janoszyce, Bądkowo Kościelne, Parzeń w gminie Brudzeń Duży; rzeka Skrwa Lewa – m. Krzywy Kołek, gm. Nowy Duninów; rzeka Wierzbica – m. Wyszyna, gm. Stara Biała). Jednakże, mimo dogodnych warunków, energia wodna pozyskiwana jest w stopniu niewielkim. Produkuje ją elektrownia wodna w Soczewce na rzece Skrwa Lewa o mocy 100 kW oraz elektrownia na zrzutach ścieków z miejskiej i przemysłowej oczyszczalni ścieków w Maszewie o mocy 55 kW. Elektrownia wodna w Radotkach, gm. Brudzeń Duży, obecnie nie funkcjonuje.

Energia wiatrowa

Powiat płocki posiada sprzyjające warunki do rozwoju małej energetyki wiatrowej (wietrzność 4-5 m/s). Obecnie na jego terenie funkcjonują 4 elektrownie wiatrowe: 2 w Krawieczynie, gm. Bodzanów o mocy 300 kW każda oraz 2 w Turzy Wielkiej, gm. Brudzeń Duży, o mocy 225 kW każda.

Okresowo funkcjonują 2 wiatraki: w Murzynowie (o mocy 40 kW – dla potrzeb Mazowieckiego Obserwatorium Geograficznego) i w Wyszogrodzie (dla potrzeb domu jednorodzinnego).

W ostatnim czasie obserwuje się zwiększone zainteresowanie budową elektrowni wiatrowych. Starania o ich budowę podejmują zarówno przedsiębiorcy, jak i osoby fizyczne. Wielu rolników przyjęło oferty inwestorów wdzierżawienia swoich nieruchomości pod budowę elektrowni. Aktualnie najbardziej zaawansowane procedury prawno-administracyjne posiada 65 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 122,90 MW.

Tabela nr 17. Planowane elektrownie wiatrowe na terenie powiatu płockiego

Lp.	Gmina	Miejscowość	Ilość elektrowni wiatrowych [szt.]	Moc 1 elektrowni [MW]	Łączna moc elektrowni w gminie [MW]
1.	Staroźreby	Przedpełce	4	2,0	8,0
		Staroźreby	2	2,0 0,6	2,6
2.	Radzanowo	Ślepkowo Szlacheckie	2	1,0 0,8	1,8
		Ciółkowo	3	2,0	6,0
		Czerniewo	2	2,0	4,0
		Woźniki	2	2,0	4,0
3.	Wyszogród	Wiązówka	3	2,0 2,0 2,5	6,5
		Rębowo	3	2,0 2,5 2,5	7,0
		Rostkowice	3	2,5	7,5
		Pruszczyn	3	2,5	7,5
		Gródkowo-Pozarzyn	3	2,5	7,5
		Słomin	4	2,5	10
		Kobylniki	5	2,5	12,5
4.	Brudzeń Duży	Turza Wielka	1	0,400	0,400
		Krzyżanowo	2	0,225	0,450
		Więclawice	1	0,750	0,750
5.	Stara Biała	Stara Biała	2	1,0	2,0
		Kamionki	2	0,850	1,7
6.	Bielsk	Goślice	1	1,0	1,0
		Machcino	1	1,0	1,0

7.	Słupno	Mirosław	1	0,250	0,250
8.	Łąck	Sendeń Mały	2	0,250	0,500
9.	Drobin	Cieśle	1	1,5	1,5
10.	Bulkowo	Wołowa	2	0,600 0,800	1,4
11.	Bodzanów	Mąkolin	2	2,5	5,0
		Archutowo	3	2,5	7,5
		Archutówko	1	2,5	2,5
		Gromice	5	2,5	12,5
Razem			65	-	122,90

Dane Starostwa Powiatowego w Płocku

Energia z biomasy

Powiat płocki posiada sprzyjające warunki do pozyskiwania energii z biomasy, zwłaszcza słomy, której nadwyżkę pod względem ilościowym szacuje się na 729 437 GJ/rok.

W dalszym ciągu, pomimo dogodnych warunków do uprawiania roślin energetycznych w powiecie, w niedużym stopniu pozyskiwana jest energia z biomasy. Biomasa może być wykorzystana na cele energetyczne: w procesach bezpośredniego spalania (np. drewno, słoma), poprzez przetwarzanie na paliwa ciekłe (np. estry oleju rzepakowego, alkohol) oraz poprzez przetwarzanie na paliwo gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, biogaz wysypiskowy).

Uprawa roślin energetycznych na terenie powiatu odbywa się jedynie na powierzchni 18,04 ha w gminach: Mała Wieś (malwa pensylwańska - pow. 0,04 ha), Bodzanów (ślazowiec pensylwański – pow. 0,5 ha, topinambur – pow. 0,5 ha) i Łąck (wierzba energetyczna – 17 ha). Biomasa ogrzewane są budynki:

- Szkoły Podstawowej w Cieszewie (kotłownia o mocy 48 kW),
- gminne w Łącku (kotłownia o mocy 1,2 MW),
- „Zielonej Szkoły” w Sendeniu Małym (kotłownia o mocy 80 kW).

Na uwagę zasługuje zlokalizowana w Józinku, gm. Bielsk, wytwórnia biopaliw z nasion rzepaku na użytek własny rolników. W wyniku tej produkcji powstają biopaliwa: olej roślinny jako samoistne paliwo do spalania w dostosowanych spalinowych silnikach wysokoprężnych, ester tłuszczu roślinnego jako paliwo do spalania w standardowych spalinowych silnikach wysokoprężnych i urządzeniach grzewczych (biodiesel), granulaty (pellet) z wyłoków z nasion oleistych jako samoistne paliwo do spalania w przystosowanych piecach c.o.

Energia geotermalna

Powiat plocki położony jest w obszarze najzasobniejszych zbiorników wód geotermalnych w województwie mazowieckim, co predestynuje go do rejonów najbardziej perspektywicznych dla pozyskiwania energii geotermalnej. Najkorzystniejsze warunki w obrębie tego rejonu istnieją w pasie od Chełmży (woj. kujawsko-pomorskie) przez Płock po Skierniewice (woj. łódzkie). Miąższość utworów liasu (jura) waha się tu od 100 do 1000 m, moc cieplna wynosi 207,9 MW, a temperatura wód w stropie od 30°C do 80°C. Mimo bardzo korzystnych w powiecie plockim warunków wykorzystania energii geotermalnej, do chwili obecnej nie przeprowadzono prac badawczych dokumentujących zasoby wód termalnych z powodu znacznych kosztów wykonania tych prac.

Wprawdzie na terenie powiatu plockiego energia geotermalna nie jest wykorzystywana, to jednak na uwagę zasługuje, priorytetowa w województwie mazowieckim, koncepcja budowy największego w Polsce, kompleksu geotermalnego w pobliskim Gostyninie. Na podstawie wyników badań wody uzyskanej z odwiertu Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego w Warszawie wydał świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze wody. W ciągu najbliższych lat, na powierzchni ponad 20 ha, ma powstać Ponadregionalne Centrum Turystyki, Balneologii, Wypoczynku i Rekreacji z różnego rodzaju usługami towarzyszącymi obiektom balneologii z funkcjami handlu, gastronomii, usług medycznych i paramedycznych, profilaktyki zdrowia i rekreacji.

Pompy ciepła

Pompy ciepła umożliwiają wykorzystanie energii cieplnej nagromadzonej w środowisku naturalnym, m.in. z cieków wód powierzchniowych i podziemnych, z powietrza, z gruntu, z procesów technologicznych.

W ostatnich latach wzrasta zainteresowanie społeczeństwa wykorzystaniem pomp ciepła w celu zaspokajania potrzeb cieplnych. Służą one głównie do ogrzewania oraz klimatyzacji. Na terenie powiatu plockiego pojawiły się już pierwsze zwiastuny instalowania pomp ciepła. Przykładami są: planowane wykonanie odwiertów w celu zabudowy wymienników gruntowych dla pompy ciepła na terenie budowanej sali konferencyjnej z restauracją i częścią hotelową w miejscowości Wola Łącka, gmina Łąck oraz

wykorzystanie pomp ciepła na potrzeby ogrzania domów mieszkalnych w Ludwikowie, gmina Stara Biała i w Białobrzegach, gm. Bodzanów.

Biogaz

Biogaz to przede wszystkim mieszanina metanu i dwutlenku węgla, powstająca podczas fermentacji substancji organicznych, zwłaszcza celulozy, odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków. Biogaz wykorzystywany do celów energetycznych powstaje w wyniku fermentacji: odpadów organicznych na wysypiskach śmieci, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych, osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków.

W powiecie płockim biogaz pozyskiwany jest w oczyszczalni ścieków w Maszewie, gm. Stara Biała (350-1500 MWh/rok), na składowiskach odpadów: w Kobiernikach, gm. Stara Biała (350-1500 MWh/rok) i Maszewie (100-350 MWh/rok), a następnie wykorzystywany na potrzeby technologiczne.

Nie odnotowano w powiecie wykorzystania biogazu rolniczego.

3.13. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu płockiego. Potrzeba permanentnych działań edukacyjnych wynika z ogólnej oceny aktualnego stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu oraz efektywności dotychczasowych form edukacji ekologicznej jego mieszkańców.

Z dokonanej analizy wynika, iż mimo sukcesywnych działań edukacyjnych prowadzonych od wielu lat przez różne ośrodki edukacyjne, stan wiedzy mieszkańców powiatu płockiego o środowisku przyrodniczym, zagrożeniach wynikających z działalności człowieka, a także stan wiedzy o użytkowaniu środowiska - nie jest jeszcze satysfakcjonujący. Uznano także, że dotychczas stosowane formy edukacji ekologicznej są niewystarczające w stosunku do potrzeb społecznych. Na tę kwestię zwrócili uwagę mieszkańcy powiatu w trakcie spotkań konsultacyjnych w gminach.

Wśród podmiotów prowadzących edukację ekologiczną społeczeństwa powiatu wyróżnić należy:

- samorząd powiatu płockiego, samorządy gminne, Związek Gmin Regionu Płockiego, Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostyńskiego,

- jednostki systemu oświaty: przedszkola, szkoły: podstawowe, gimnazjalne, średnie i wyższe, takie jak: Politechnika Warszawska Szkoła Nauk Technicznych i Społecznych w Płocku, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku,
- organizacje pozarządowe, takie jak: Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku, Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody, Stowarzyszenie Ekologiczno - Kulturalne „Ziarno” w Grzybowie, Fundusz Lokalny Ziemi Płockiej "Młodzi Razem" w Grzybowie Biuro w Płocku, Zarząd Okręgu w Płocku i koła łowieckie Polskiego Związku Łowieckiego, Zarządy Okręgów w Warszawie i we Włocławku oraz koła wędkarskie Polskiego Związku Wędkarskiego, Towarzystwo Naukowe Płockie,
- jednostki organizacyjne administracji rządowej i samorządowej, takie jak: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Nadleśnictwa LP: Płock, Łąck i Gostynin, Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Dyrekcja Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych i inne jednostki i instytucje,
- środki masowego przekazu: strona internetowa Starostwa, Biuletyn Informacji Publicznej powiatu płockiego, Biuletyn Powiat Płocki, Radio ESKA, Katolickie Radio Płock, Radio dla Ciebie, Telewizja Tele-Top, TVP 3, Kurier Mazowiecki, Tygodnik Płocki, Gazeta Wyborcza Płock oraz prasa specjalistyczna.

Stan wiedzy ekologicznej społeczeństwa zależy od doboru zakresu i form przekazania wiedzy ekologicznej do poszczególnych grup odbiorców, wśród których wyłaniają się dwie podstawowe: dzieci i młodzież oraz dorośli.

W odniesieniu do dzieci i młodzieży ośrodki edukacyjne stosują zróżnicowane treści i formy przekazu, w zależności od poziomu kształcenia. Należą do nich tematyka i środki dydaktyczne określone w formalnych programach nauczania. Zgodnie bowiem z ustawą Prawo ochrony środowiska problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.

W nauczaniu pozaformalnym szczególnie dużą popularnością cieszą się organizowane przez różne ośrodki edukacyjne, głównie przez samorządy i organizacje pozarządowe, konkursy, warsztaty, pogadanki, ćwiczenia, referaty, zajęcia plenerowe, pokazy, happeningi. Formy te, wspomagane

nowoczesnymi środkami komunikacji (np. Internet), sprawdzają się w praktyce. Są ciekawe w odbiorze i - co najważniejsze - efektywne.

Odrębną grupą odbiorców są dorośli. Kierowana do nich wiedza ekologiczna zamyka się w formalnym i nieformalnym systemie nauczania. Pierwszy z systemów oferuje dodatkową naukę poprzez studia podyplomowe, kursy, szkolenia. Efektywność tych form zależy jednak od woli i indywidualnych zainteresowań poszczególnych osób.

Większą skutecznością cieszą się nieformalne formy przekazu składające się na tzw. edukację mimowolną. Jest to działanie długofalowe, ale zapewniające oczekiwane rezultaty. Służą temu podejmowane przez samorząd powiatu płockiego i inne ośrodki edukacyjne: konferencje, szkolenia, warsztaty, seminaria, konkursy ekologiczne, kampanie informacyjne, akcje edukacyjne, publikacje, filmy, foldery, plakaty, suweniry ekologiczne, kalendarze, festyny ekologiczne, wystawy, kiermasze, giełdy, plenery. Odbiorcami wiedzy są różne grupy społeczne i zawodowe: przedsiębiorcy, inwestorzy, projektanci, nauczyciele, sołtysi, rolnicy, gospodynie domowe, właściciele lasów, członkowie spółek wodnych, mieszkańcy konkretnych terenów, radni, pracownicy urzędów samorządowych i samorządowych jednostek organizacyjnych.

Choć z biegiem czasu stan świadomości ekologicznej ludzi dorosłych jest coraz wyższy, to jednak przykłady niedbalstwa lub złego użytkowania środowiska świadczą o pewnych mankamentach w prowadzonej edukacji tej grupy społecznej. Analiza problemu pozwala wysnuć hipotezę, że przyczyną tkwi albo w niedostatecznej mocy oddziaływania na świadomość osób dorosłych, albo w źle dobranych środkach i treściach przekazu, albo w pominięciu określonych grup społecznych w działaniach edukacyjnych, albo wręcz w niechęci uczestnictwa niektórych ludzi w różnych formach edukacji. Zważyć należy, że mieszkańcy powiatu mieszkają w większości na terenach rozproszonych przestrzennie, do których dostęp może być utrudniony. Optymalnym rozwiązaniem byłoby dotarcie z wiedzą ekologiczną bezpośrednio do gospodarstw domowych.

Wśród wielu możliwości edukacji dorosłych powiat płocki dużą wagę przywiązuje do angażowania społeczeństwa w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o przysługującym mu prawie do świadomego uczestniczenia w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Mimo podejmowanych w tym zakresie działań, społeczeństwo

powiatu sporadycznie zgłasza swoje uwagi i wnioski do planowanych przedsięwzięć. Nie odnotowano również większego zainteresowania społecznego informacjami zamieszczanymi na bieżąco w tzw. „Publicznie dostępnym wykazie danych o środowisku”. Dane są dostępne do wglądu nieodpłatnie w siedzibie Starostwa Powiatowego w Płocku oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej powiatu płockiego.

Znacznie większą aktywność wykazują mieszkańcy powiatu w strategicznych procedurach oddziaływania na środowisko. Przykładami są spotkania konsultacyjne w gminach odbyte w ramach prac nad niniejszym Programem. Frekwencja i zaangażowanie uczestników tych spotkań są godne podkreślenia.

Znaczące walory edukacyjne ma egzekwowanie przepisów o ochronie środowiska, a także wdrażanie i sankcjonowanie standardów ekologicznych. Dużą rolę w tym zakresie pełni Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie oraz jego Delegatura w Płocku, a także organy samorządowe, w tym Starosta Płocki, sprawujące z urzędu kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska. Dążeniem jest osiągnięcie w społeczeństwie powszechnej dezaprobaty dla wszelkich poczynań szkodzących środowisku.

Dużą rolę edukacyjną pełnią środki masowego przekazu. Na uwagę zasługują dotychczasowe publikacje prasowe oraz audycje radiowe i telewizyjne lokalnych mediów, a także patronaty medialne nad imprezami ekologicznymi organizowanymi przez powiat. Podejmowane przez media działania kształtują pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzują zasady tej ochrony.

3.14. Wnioski z diagnozy, analiza SWOT

Tabela nr 18. Uwarunkowania wewnętrzne powiatu płockiego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zasoby przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> - wysokie walory środowiska przyrodniczego powiatu, - wysoki udział obszarów prawnie chronionych wynoszący aż 45% powierzchni powiatu, spełnianie kryteriów europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 na ponad 8 % powierzchni powiatu, - znaczny potencjał turystyczno-rekreacyjny związany z zasobami przyrodniczymi, - opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów dla wszystkich lasów prywatnych w powiecie, - efektywność nadzoru nad lasami prywatnymi, - wzrost zainteresowania właścicieli gruntów pokrytych samosiewami przeklasyfikowaniem ich na grunty leśne, - systematyczna poprawa gospodarowania drzewostanami w lasach prywatnych, - zaangażowanie PZŁ i PZW w prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej i rybackiej, - różnorodność zwierzyny łownej w obwodach łowieckich, - zasobność w ryby. 	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień lesistości, - zastój w zalesieniach gruntów nieprzydatnych rolniczo, - znaczne rozdrobnienie lasów prywatnych, - pojawiające się przypadki usychania drzewostanów na skutek obniżania się wód gruntowych, - zaśmiecanie lasów, zwłaszcza na terenach rekreacyjnych i przydrożnych, - niewystarczająca wiedza właścicieli lasów prywatnych w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej, - duże zainteresowanie społeczne procesami „odlesiania” gruntów leśnych, zwłaszcza na cele mieszkaniowe i rekreacyjne, - postępująca urbanizacja terenów cennych przyrodniczo, - systematyczny ubytek drzew i krzewów w środowisku, brak ekwiwalentnej kompensacji przyrodniczej, - lokalne zakłócenia równowagi gatunkowej w niektórych populacjach fauny, - spadek zwierzyny łownej drobnej, - nie przestrzeganie przez posiadaczy zwierząt egzotycznych obowiązku zgłoszenia ich do rejestracji.
Zasoby i jakość wód	
<ul style="list-style-type: none"> - dostateczny stopień dużej retencji wód powierzchniowych, - występowanie jednych z największych jezior na Mazowszu o dużym znaczeniu hydrograficznym i gospodarczym, - wystarczające zasoby wód podziemnych głównych poziomów wodonośnych dla zaspokojenia potrzeb ilościowych i jakościowych mieszkańców powiatu, uwzględnianie w opracowaniach planistycznych konieczności ochrony głównych zbiorników wód podziemnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień małej retencji, - niska jakość wód powierzchniowych, powodowana wprowadzaniem nieoczyszczonych ścieków, wodami opadowymi, spływami powierzchniowymi z terenów rolniczych, - podatność jezior na eutrofizację, - pogłębianie się deficytu wód powierzchniowych i gruntowych, - coraz częstsze zjawiska suszy pogarszające bilans wodny i negatywnie wpływające na środowisko,

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie powiatu w obszarze najzasobniejszych zbiorników wód geotermalnych w woj. mazowieckim. 	<ul style="list-style-type: none"> - pogorszenie się jakości wód podziemnych I-go poziomu wodonośnego słabo izolowanego lub nieizolowanego od wpływu czynników powierzchniowych, spowodowane antropopresją, - leje depresyjne na ujęciach o intensywnym poborze wód podziemnych.
Gospodarka wodno-ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> - systematyczny rozwój sieci kanalizacyjnej w gminach, - wzrost przyłączy nieruchomości do sieci kanalizacyjnej, - systematycznie zwiększający się udział ścieków oczyszczonych odprowadzanych do środowiska, - wysoki wskaźnik zwodociągowania powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień redukcji oczyszczania ścieków odprowadzanych do środowiska, spowodowany niewłaściwą eksploatacją oczyszczalni, przeciążeniem hydraulicznym, przestarzałą technologią, wyeksploatowaniem instalacji, - brak szczelności systemu zagospodarowania ścieków powstających w gospodarstwach domowych (częściowo brak zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków), - niski wskaźnik skanalizowania powiatu, dysproporcje między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
Urządzenia melioracji wodnych	
<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna poprawa stanu technicznego urządzeń melioracyjnych, - utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych przez spółki wodne, - coraz lepsze funkcjonowanie spółek wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywanie bieżącej konserwacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych tzw. udziałem własnym członków spółek, - brak dyscypliny płatniczej wśród członków spółek wodnych w zakresie składek członkowskich.
Powietrze	
<ul style="list-style-type: none"> - występowanie obszarów o wysokich parametrach jakości powietrza, - uchwalenie przez Sejmik Województwa Mazowieckiego programów ochrony powietrza dla stref: płocko – płońskiej (w zakresie benzo(α)pirenu) oraz mazowieckiej (w zakresie ozonu) - celem osiągnięcia poziomów docelowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - przekroczenia poziomu docelowego benzo(α)pirenu oraz ozonu w powietrzu; - występujące jeszcze przypadki spalania opon i innych odpadów na powietrzu; - niekorzystna struktura paliw w systemach grzewczych.
Hałas	
<ul style="list-style-type: none"> - respektowanie przez przedsiębiorców dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, - poprawa stanu dróg minimalizująca emisję hałasu od środków transportu. 	<ul style="list-style-type: none"> - uciążliwość akustyczna powodowana hałasem drogowym (brak obwodnic, zły stan nawierzchni dróg, brak ekranów akustycznych),

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizowanie budownictwa mieszkaniowego w sąsiedztwie zakładów przemysłowych lub usługowych.
Promieniowanie elektromagnetyczne	
<ul style="list-style-type: none"> - na terenach objętych państwowym monitoringiem środowiska nie stwierdzono przekroczeń emisji promieniowania elektromagnetycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak pełnego rozpoznania oddziaływania źródeł promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.
Gospodarka odpadami	
<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna poprawa w gospodarowaniu odpadami, - zamknięcie gminnych składowisk odpadów nie spełniających standardów prawnych i technicznych, - rozpoczęcie działań na rzecz wyboru lokalizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów , - rozpoczęcie starań o przekształcenie dwóch czynnych składowisk odpadów komunalnych w regionalne zakłady gospodarki odpadami, - poprawa w zakresie ewidencjonowania ilości odbieranych odpadów komunalnych przez uprawnionych przedsiębiorców, - zwiększenie ilości podpisanych umów na odbiór odpadów z gospodarstw indywidualnych, - wzrost ilości odpadów wywożonych w sposób zorganizowany, - coraz większe zainteresowanie mieszkańców gmin segregacją odpadów, - systematycznie usuwanie azbestu z użytkowania, - wzrost ilości odpadów opakowaniowych wysegregowanych z odpadów komunalnych, - zmniejszenie się ilości zużytych baterii i akumulatorów ołowiowych, - poprawa w zakresie regulowania stanów formalno-prawnych wytwarzania odpadów medycznych, - posiadanie przez każdą gminę w powiecie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie, 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby wytwarzanych odpadów, - składowanie jako jedyny sposób unieszkodliwiania odpadów, - deponowanie na składowiskach większości odpadów komunalnych bez jakiegokolwiek przetworzenia, w tym odpady niebezpieczne, - brak ciągłych badań składu morfologicznego odpadów komunalnych w gminach, - niski poziom selektywnego zbierania odpadów surowcowych, nie osiągnięcie zakładanych poziomów odzysku większości odpadów, - nie zrealizowanie przez połowę gmin w powiecie obowiązku objęcia wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbierania i segregacji odpadów komunalnych, - nieefektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, biodegradowalnych, występujących w strumieniu odpadów komunalnych oraz budowlanych wytwarzanych w gospodarstwach indywidualnych, - niewłaściwa ewidencja odpadów budowlanych powstających w gospodarstwach indywidualnych, olejów odpadowych poddanych odzyskowi, odpadów powstających w lecznicach dla zwierząt, - brak zaktualizowania przez część gmin planów gospodarki odpadami, - ograniczona pojemność czynnych składowisk odpadów komunalnych w stosunku do potrzeb mieszkańców, - niskie nakłady w gminach na doskonalenie gospodarki odpadami komunalnymi,

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - posiadanie przez każdą gminę w powiecie Gminnego Planu Gospodarki Odpadami. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak większego zaangażowania gmin w pozyskiwaniu środków pomocowych na poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi, - niska aktywność gmin w działaniach związanych z tworzeniem ponadgminnych jednostek organizacyjnych, które mogłyby prowadzić kompleksową gospodarkę odpadami, - małe zainteresowanie gmin działaniami na rzecz utworzenia Płockiego Regionalnego Obszaru Gospodarowania Odpadami, - mała ilość zaplanowanych przez gminy dobrowolnych punktów gromadzenia odpadów, - brak postępu w zmniejszaniu się ilości „dzikich składowisk” w gminach, - opóźniająca się decyzja w sprawie lokalizacji regionalnej instalacji do termicznego przekształcania odpadów, - niewystarczający monitoring gospodarki odpadami niebezpiecznymi, szczególnie w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, - niezadawalający stan świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu.
Powierzchnia ziemi	
<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień degradacji powierzchni ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak pełnej oceny jakości gleby i ziemi, - brak pełnej diagnozy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których ruchy te występują, - duża ilość gleb niskich klas bonitacyjnych, - obniżona jakość gleb w wyniku zakwaszenia.
Poważne awarie, zagrożenia naturalne	
<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie „Zewnętrznego Planu Operacyjnego Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza PKN ORLEN S.A. Zakład Produkcyjny w Płocku”, - funkcjonowanie Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - potencjalne zagrożenie ze strony zakładów przemysłowych o zwiększonym stopniu ryzyka oraz transportu materiałów niebezpiecznych, - brak parkingów dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne, - potencjalne zagrożenia naturalne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Odnawialne źródła energii	
<ul style="list-style-type: none"> - duży potencjał źródeł energii odnawialnej, - dogodne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii, - dobre przykłady i doświadczenia w zakresie wykorzystania biomasy na cele energetyczne (kotłownia na biomasę w Łącku i Cieszewie, wytwórnia oleju napędowego z nasion rzepaku w Józinku, gm. Bielsk). 	<ul style="list-style-type: none"> - brak mechanizmów finansowych motywujących społeczeństwo do rozwoju odnawialnych źródeł energii, - specyficzne wymagania związane z wykorzystaniem biomasy na cele energetyczne (np. w zakresie magazynowania, zabezpieczenia ppoż.) - brak diagnozy istniejącego potencjału produkcji energii z odnawialnych źródeł - niepełne wykorzystanie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii.
Edukacja ekologiczna	
<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna poprawa stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa, - prowadzenie od wielu lat aktywnej edukacji ekologicznej różnych grup społecznych i zawodowych, - duża aktywność szkół w szerzeniu wiedzy ekologicznej wśród dzieci i młodzieży, - doskonalenie form i zakresu edukacji ekologicznej - adekwatnie do potrzeb poszczególnych odbiorców, - zapewnienie pełnego dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku, - istnienie licznych stowarzyszeń regionalnych i lokalnych działających na rzecz ochrony środowiska, - udział mediów w kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - niezadowalające wciąż efekty edukacji ekologicznej społeczeństwa, - niewystarczające formy edukacji ekologicznej w stosunku do potrzeb społecznych, - małe zaangażowanie się społeczeństwa w procesy decyzyjne, - małe zainteresowanie społeczeństwa informacjami o środowisku, - ograniczony dostęp mieszkańców terenów wiejskich do Internetu.

Tabela nr 19. Uwarunkowania zewnętrzne powiatu płockiego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - integracja Polski z UE i dostępność środków pomocowych, - regulacje krajowe i międzynarodowe zobowiązujące Polskę do podniesienia jakości środowiska, - określenie "Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016" oraz innych dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich określających kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, - włączenie prawie połowy powierzchni powiatu do krajowego i europejskiego systemu ekologicznego, - tworzenie spójnych rozwiązań instytucjonalnych w zakresie ochrony środowiska, w tym specjalistycznych organów ochrony środowiska, - postęp technologiczny, - funkcjonowanie procedur strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów strategicznych oraz ocen oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, - położenie powiatu w zasięgu gazociągów umożliwiających wykorzystanie gazu na cele grzewcze, - potencjalne funkcje transportowe dróg krajowych nr 60, 62, 10, - tworzenie Regionalnych Obszarów Gospodarowania Odpadami. 	<ul style="list-style-type: none"> - zagrożenie powodziowe terenów nadwiślańskich, - przebieg sieci przesyłowych utrudniający decyzje lokalizacyjne, - brak skutecznych rozwiązań w zakresie gospodarki przestrzennej, - brak odpowiednich uregulowań prawnych zapewniających spółkom wodnym optymalne warunki do realizacji zadań statutowych, - małe zainteresowanie rolników wykorzystaniem obecnie oferowanych funduszy unijnych na zalesianie gruntów nie przydatnych do produkcji rolnej, - brak skuteczniejszych instrumentów prawno-finansowych motywujących społeczeństwo do realizacji zalesień, - niedostateczne działania w celu zachowania równowagi przyrodniczej niektórych gatunków fauny objętych ochroną prawną, - brak rozwiązań prawnych kompensujących skutki w środowisku wywołane przez nadmiernie rozrośnięte populacje gatunków fauny prawnie chronionych (np. kormorany, krukowate, norki amerykańskie), - znaczne opóźnienie prac nad „Strategią gospodarowania populacją kormorana czarnego w Polsce”, - brak skuteczniejszych instrumentów prawno-finansowych motywujących społeczeństwo do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, - brak przepisów systemowych zabezpieczających rozwój odnawialnych źródeł energii, - brak skuteczniejszych przepisów zapewniających osiągnięcie zakładanych celów w gospodarowaniu odpadami, - przeciągające się prace legislacyjne nad ustawą o przeciwdziałaniu uciążliwości zapachowej, - nieczytelność i zmienność przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska, - mała efektywność systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa.

4. CELE I PRIORYTETY EKOLOGICZNE W POWIECIE

Celem Programu jest realizacja polityki ekologicznej państwa wyrażonej w "Polityce ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016", uchwalonej przez Sejm RP 22 maja 2009 r. (M.P. Nr 34, poz. 501).

4.1. Cele polityki ekologicznej państwa

Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety Unii Europejskiej. Do najważniejszych wyzwań Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska należą:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

Mając na uwadze prezydencję Polski w Unii Europejskiej w 2011 r., jako wstępną strategię w zakresie ochrony środowiska, Polska proponuje:

- ochronę bioróżnorodności,
- renaturalizację i udrażnianie rzek.

Do głównych kierunków systemowych Polityki Ekologicznej Polski do 2016 r. należą:

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego.

3. Zarządzanie środowiskowe

Jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.

4. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich,
- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.

5. Rozwój badań i postęp techniczny

Zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.

6. Odpowiedzialność za szkody

Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

7. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Podstawowymi celami Państwa w zakresie ochrony zasobów naturalnych są:

1. Ochrona przyrody

Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrz gatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.

2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego.
- Zwiększenie lesistości do 30% powierzchni kraju do 2020 r.

3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej.

4. Ochrona powierzchni ziemi

- Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego rozwoju.
- Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne.
- Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.

Do celów pierwszoplanowych w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w Polsce należą:

1. Środowisko a zdrowie

Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenia środowiska.

2. Jakość powietrza

- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz dwóch dyrektyw unijnych: Dyrektywy LCP dotyczącej emisji z dużych źródeł energii o mocy powyżej 50 MWc oraz Dyrektywy CAFE określającej normy dla pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrow (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM 2,5),
- całkowita likwidacja do 2016 r. emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania ich na terytorium Polski.

3. Ochrona wód

- zapewnienie do końca 2015 r. 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych, kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM,
- przywrócenie do końca 2015 r. dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizacja Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku,
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

4. Gospodarka odpadami

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

5. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

6. Substancje chemiczne w środowisku

Stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

4.2. Cele polityki ekologicznej województwa

Politykę ekologiczną województwa mazowieckiego określa „Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.” – będący obecnie w fazie aktualizacji. Zaktualizowany Program obejmował będzie lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.

Misją polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest: „Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców województwa mazowieckiego”, priorytetami zaś są:

1. Ochrona zasobów wodnych, ochrona przed powodzią i suszą, gospodarka wodno-ściekowa.
2. Racjonalna gospodarka odpadami.
3. Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami.
4. Ochrona i zwiększanie zasobów przyrody, w szczególności różnorodności biologicznej.

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest: „Ochrona walorów przyrodniczych i poprawa standardów środowiska”.

Cele główne obejmują:

1. Zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego).
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
3. Rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie, transporcie i eksploatacji kopalni).
3. Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, ochronę ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym, ochronę i rozwój ekosystemów leśnych.
4. Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego (w zakresie ochrony przed powodzią, suszą, osuwiskami i pożarami, a także zmniejszenia ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych).

5. Wzrost poziomu wiedzy ekologicznej (w zakresie edukacji ekologicznej w społeczeństwie, a także w działalności gospodarczej).

1. Dla celu głównego: zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska określone zostały następujące cele strategiczne:

- 1) osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez dążenie do poprawy jakości wód i ochrony zasobów,
- 2) ochrona gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i przemysłowych, ochrona zasobów naturalnych,
- 3) minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego (zgodnego ze standardami unijnymi) systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- 4) osiągnięcie standardów jakości powietrza atmosferycznego,
- 5) ograniczenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców regionu,
- 6) minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

2. Dla celów głównych: zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii oraz rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej określone zostały następujące cele strategiczne:

- 1) zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych i podziemnych,
- 2) zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- 3) zmniejszenie presji działalności rolniczej na środowisko naturalne,
- 4) zmniejszenie presji środków transportu na środowisko naturalne;

3. Dla celu głównego: utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych określony został następujący cel strategiczny: utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych.

4. Dla celu głównego: zwiększenie lesistości i ochrona lasów określony został następujący cel strategiczny: ochrona ekosystemów leśnych.

5. Dla celu głównego: poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego określone zostały następujące cele strategiczne:

- 1) ograniczenie skutków występowania powodzi i suszy,
- 2) minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk geodynamicznych,

- 3) doskonalenie systemu przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym i likwidacji pożarów,
- 4) ograniczenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowych i minimalizacja ich skutków,
- 5) poprawa organizacji transportu substancji niebezpiecznych.

6. Dla celu głównego: podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej określone zostały następujące cele strategiczne:

- 1) poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców i administracji,
- 2) wzmocnienie struktur zarządzania środowiskiem,
- 3) aktywizacja działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska w różnych sektorach gospodarki,
- 4) zwiększanie aktywności podmiotów gospodarczych na rzecz ochrony środowiska.

4.3. Cele polityki ekologicznej powiatu

Na podstawie analizy polityki ekologicznej państwa, dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich, trzech raportów z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w powiecie płockim, diagnozy stanu środowiska w powiecie, dokonanej dla potrzeb niniejszego Programu, oraz propozycji mieszkańców powiatu zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych – zbudowano strukturę zamierzeń z poszanowaniem celu strategicznego określonego w „Strategii rozwoju powiatu płockiego do 2015 r.”. Wypracowano cele główne, cele szczegółowe oraz działania zmierzające do realizacji tych celów. Dla większości działań określono konkretne terminy ich realizacji. Wynika to z konieczności spełnienia wiążących wymogów Unii Europejskiej. Część zaś działań ma otwarte okresy realizacyjne, co nadaje im charakter pracy ciągłej wykraczającej poza rok 2015. Stanowią one perspektywiczne kierunki polityki ekologicznej powiatu do 2018 r.

Nadrzędnym celem działań ekorozwojowych w powiecie jest cel strategiczny:

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego i ochrona jego zasobów

Cele główne:

1. Ograniczenie emisji substancji i energii

Cele szczegółowe:

- 1.1. Doskonalenie gospodarki odpadami
- 1.2. Ochrona powietrza
- 1.3. Ochrona przed hałasem
- 1.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- 1.5. Rozwój inwestycji służących ochronie środowiska
- 1.6. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

2. Ochrona zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- 2.1. Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu
- 2.2. Ochrona zasobów wodnych
- 2.3. Ochrona powierzchni ziemi
- 2.4. Ochrona zasobów surowców naturalnych

3. Rozwój energetyki odnawialnej

Cele szczegółowe:

- 3.1. Rozwój produkcji energii słonecznej
- 3.2. Rozwój produkcji energii z biomasy
- 3.4. Rozwój produkcji energii wiatrowej
- 3.3. Rozwój produkcji energii wodnej
- 3.5. Rozwój produkcji energii za pomocą pomp ciepła
- 3.7. Rozwój energetyki geotermalnej

4. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cele szczegółowe:

- 4.1. Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej społeczeństwa
- 4.2. Zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku
- 4.3. Wzrost aktywności społecznej w sprawach ochrony środowiska

Za pierwszy, najważniejszy, cel główny uznano ograniczenie emisji substancji i energii do środowiska, zaś za pierwszoplanowy cel szczegółowy - doskonalenie gospodarki odpadami w powiecie. Oznacza to, że priorytetem polityki ekologicznej powiatu w najbliższych 5 latach będzie intensyfikacja działań w obszarze odpadów, zwłaszcza komunalnych. Z dokonanej diagnozy wynika, że występują jeszcze pewne niedociągnięcia i opóźnienia w gospodarce odpadami w powiecie, które łącznie mogą rzutować na terminowe spełnienie szczegółowych wymagań dyrektyw Unii Europejskiej. Powód ten, a także wymóg funkcjonowania od 2015 r. Płockiego Regionalnego Obszaru Gospodarki Odpadami, przesądził o nadaniu tym sprawom kluczowego charakteru.

Do celów pierwszoplanowych zaliczono także działania na rzecz ochrony powietrza, ochrony przed hałasem oraz polami elektromagnetycznymi. Uznano, że ograniczenie tych emisji ma istotny, bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców powiatu i jakość środowiska naturalnego.

Szczególnie ważnym celem jest zdynamizowanie rozwoju infrastruktury służącej ochronie środowiska. Co prawda w ostatnich latach zrealizowano w powiecie liczne inwestycje infrastrukturalne, jednakże proces ten jest zbyt powolny, a środki kierowane na infrastrukturę wciąż niewystarczające. Sytuacja w tym zakresie odbiega od europejskich standardów. Aby to poprawić, należy zintensyfikować inwestycje proekologiczne przy maksymalnym wykorzystaniu środków finansowych ze źródeł krajowych i unijnych, w tym z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”. Powstawanie inwestycji proekologicznych, połączone z wdrażaniem nowoczesnych technologii, to podstawa ochrony środowiska oraz rozwoju gospodarczego powiatu.

Istotnym celem jest również poprawa bezpieczeństwa ekologicznego. Wynika to głównie z potencjalnych zagrożeń dla mieszkańców i środowiska ze strony zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, transportu odpadów niebezpiecznych oraz możliwych zagrożeń naturalnych.

W katalogu celów głównych należne miejsce znalazła ochrona zasobów naturalnych, takich jak: środowisko przyrodnicze (rośliny, zwierzęta, krajobrazy), wody, gleby, surowce mineralne. Ochrona tych zasobów powinna polegać na ich zrównoważonym użytkowaniu. Wśród planowanych działań szczególnie podkreślono konieczność wzmocnienia ochrony zadrzewień w powiecie. Jest to absolutny wymóg wynikający z sytuacji systematycznego

ubytku drzew i krzewów w środowisku. Diagnoza tego problemu wykazała, że postępująca w ostatnich latach urbanizacja i boom inwestycyjny powoduje usuwanie ogromnej ilości drzew i krzewów - bez zapewnienia środowisku odpowiedniej kompensacji przyrodniczej. Aby zachować równowagę przyrodniczą oraz trwałość podstawowych procesów przyrodniczych - uznano, że odbudowa szaty roślinnej jest jednym z ważniejszych celów powiatu.

Trzecim celem głównym jest wzmożenie działań na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE). Działania te wynikają z konieczności sprostania przez Polskę wymaganiom Protokołu z Kioto z 1997 r. do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, dotyczącym redukcji emisji gazów cieplarnianych, a także zobowiązaniom podwyższenia wielkości tej redukcji do 2020 r. o 15%. Jest to duże wyzwanie dla powiatu plockiego, ale realne - ze względu na dostępność do środków pomocowych oferowanych na ten cel, głównie na duże projekty, oraz posiadanie przez powiat korzystnych warunków do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Posiadany potencjał zasobów energii odnawialnej predestynuje powiat plocki do obszarów preferowanych do rozwoju OZE.

Czwartym celem głównym polityki ekologicznej powiatu są działania na rzecz podniesienia stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa. Z oceny tego zagadnienia wynika, iż dotychczasowe formy edukacji są mało efektywne. Uznano, że stan wiedzy mieszkańców powiatu o środowisku przyrodniczym, jego zasobach oraz zagrożeniach wynikających z działalności człowieka, a także stan wiedzy o właściwym użytkowaniu środowiska - nie jest satysfakcjonujący. Ocena ta wymusza wzmożenie działań na rzecz poprawy efektywności edukacji ekologicznej społeczeństwa powiatu.

5. PROGRAM DZIAŁAŃ

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.1. Cel szczegółowy: Doskonalenie gospodarki odpadami

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania/ szacunkowe koszty [tys. zł]
1	2	3	4	5
	Realizacja „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu plockiego na lata 2008-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016” wraz z załącznikiem pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w powiecie plockim w latach 2008-2032”, w tym:	Wg planu	Adresaci Planu	Wg Planu - co najmniej 392.198 tys. zł
1	Objęcie wszystkich mieszkańców gmin umowami na odbieranie odpadów komunalnych (wymóg - najpóźniej do końca 2007 r.)	Pilnie	Samorządy gminne	Budżety gmin
2	Objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem selektywnego zbierania odpadów (wymóg – najpóźniej do końca 2007 r.)	Pilnie	Samorządy gminne	Budżety gmin
3	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych: w 2010 r. więcej niż 75%, w 2013 r. więcej niż 50%, w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do wytworzonych w 1995 r.	w wymaganych terminach	Samorządy gminne	Budżety gmin

4	Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku: odpadów wielkogabarytowych - na poziomie 45%, odpadów niebezpiecznych - na poziomie 20%, odpadów opakowaniowych - odzysk 60%, recykling 55%-80%	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
5	Zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 85% wytworzonych odpadów	do końca 2014 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin
6	Składowanie tylko odpadów przetworzonych (balastowych).	2015 r.	Zarządzający skład.	Środki własne
7	Prowadzenie efektywniejszych działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska	Środki własne
8	Osiągnięcie zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych)	W 2011 r. - 20% W 2015 r. - 35%	Samorządy gminne	Budżety gmin
9	Utrzymanie poziomu zbierania, odzysku (50%) i recyklingu (35%) olejów odpadowych	Do 2015 r.	Przedsiębiorcy	Środki własne
10	Osiągnięcie minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów w wysokości 25%	Do 2012 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin
11	Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych u źródła	Do 2015 r.	Lecznice, ośrodki zdrowia	Środki własne
12	Utrzymanie poziomu odzysku i recyklingu na poziomie co najmniej 95% i 85% masy pojazdów wycofanych z eksploatacji, przyjętych w skali roku	Do 2015 r.	Posiadacze odpadów	Środki własne
13	Stworzenie systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych (wymóg - do 1 stycznia 2008 r.).	Pilnie	Samorządy gminne	Budżety gmin

14	Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w powiecie plockim w latach 2008-2032”	Wg Planu	Adresaci Planu	Wg Planu
15	Rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie wymaganych rocznych poziomów odzysku i recyklingu tych odpadów	- w 2011 r. : odzysk - 85%, recykling - 15% - w 2015 r.: odzysk - 100% recykling - 20%	Samorządy gminne	Budżety gmin
16	Rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku	w 2011 r. – 54% w 2015 r. – 70%	Samorządy gminne	Budżety gmin
17	Całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych	do 2015 r.	Sam. gminne	Budżety gmin
18	Zwiększenie efektywności systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych w gminach	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
19	Prowadzenie intensywnej edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	Praca ciągła	Samorządy gminne, org. ekologiczne	Środki własne, fundusze pomocowe
20	Preferowanie utworzenia w każdej gminie w powiecie (głównie w miastach) Punktów Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów (PDGO) jako elementu wspierającego selektywną zbiórkę odpadów (m.in. odpadów zielonych, niebezpiecznych, remontowych, elektronicznych itd.).	Do 2015 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin
21	Budowa struktury Płockiego Regionalnego Obszaru Gospodarowania Odpadami - jako zintegrowanego regionalnego systemu gospodarki odpadami	Do 2015 r.	Samorządy: województwa, powiatowy i gminne	Środki własne, funduszy pomocowe krajowe, UE

22	Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w regionie płockim	Do 2015 r.	Inwestor	Środki własne i pomocowe
23	Budowa regionalnych zakładów unieszkodliwiania odpadów na bazie składowiska odpadów w Cieszewie, gm. Drobin i ZUOK w Kobiernikach, gm. Stara Biała	Do 2015 r.	Przedsiębiorcy	Środki własne i pomocowe
24	Utworzenie stacji przeładunkowej odpadów w gminie Wyszogród	Do 2015 r.	Burmistrz Gminy i Miasta Wyszogród	Budżet gminy
25	Motywowanie społeczeństwa do zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
26	Wzmocnienie kontroli stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
27	Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie sposobów zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	Praca ciągła	MWIOŚ, organy ochrony środowiska	Środki własne
28	Doskonalenie ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
29	Zapewnienie właściwej rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych w powiecie	Zgodnie z decyzjami o zamknięciu składowisk	Samorządy gminne, zarządzający składowiskami	Środki własne i pomocowe
30	Prowadzenie monitoringu składowisk odpadów zamkniętych (faza poeksploatacyjna)	Przez okres 30 lat od dnia zamknięcia składowiska	Zarządzający składowiskami odpadów	Środki własne

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.2. Cel szczegółowy: Ochrona powietrza

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Opracowanie i wdrożenie programów ograniczania „niskiej emisji”	Do 2015 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin, fundusze pomocowe
2	Stosowanie w przetwórstwie mięsa na skalę komercyjną metod smażenia mięsa zapewniających obniżenie emisji benzo(a)pirenu	Praca ciągła	Właściciele obiektów gastronomicznych	Środki własne, fundusze pomocowe
3	Zapobieganie pożarom w lasach	Praca ciągła	Administracja LP, Właściciele lasów	Środki własne
4	Skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól	Praca ciągła	Samorządy gminne, PSP, Policja, WIOŚ, RDOŚ	Środki własne
5	Skuteczne egzekwowanie zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi	Praca ciągła	Samorządy gminne, WIOŚ, PSP, Policja	Środki własne

6	Wzrost wykorzystywania paliw alternatywnych w środkach transportu drogowego, obsługi rolnictwa, w budownictwie, przemyśle	Praca ciągła	Użytkownicy	Środki własne, fundusze pomocowe
7	Promocja innych środków transportu, budowa ścieżek rowerowych,	Praca ciągła	Samorządy gminne, użytkownicy	Środki własne, fundusze pomocowe
8	Kontynuowanie działań na rzecz poprawy jakości dróg publicznych, budowa obwodnic,	Praca ciągła	Zarządcy dróg	Środki własne, fundusze pomocowe
9	Włączanie obiektów do centralnych systemów ciepłowniczych	Praca ciągła	Inwestorzy	Środki własne, fundusze pomocowe
10	Termomodernizacja obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej, innych	Praca ciągła	Właściciele obiektów	Środki własne, fundusze pomocowe
11	Wykonanie termomodernizacji obiektów jednostek organizacyjnych powiatu (szkoły, DPS)	Do 2013 r.	Samorząd powiatu plockiego	Budżet powiatu, RPO WM „Infrastruktura i Środowisko” (vide 5.1.5. poz. 31)
12	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Do 2015 r.	Użytkownicy środowiska	Środki własne, fundusze pomocowe

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.3. Cel szczegółowy: Ochrona przed hałasem

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Opracowanie map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska	2011- 2015	GDDKiA, Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarząd Dróg Powiatowych	Środki zarządców dróg
2	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których na podstawie sporządzonych map akustycznych stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu	2011-2015	Marszałek Województwa Mazowieckiego	Budżet województwa
3	Budowa zabezpieczeń akustycznych np. ekranów akustycznych	2011-2015	Zarządcy dróg	Środki zarządców dróg
4	Poprawa stanu nawierzchni dróg	2011-2015	Zarządcy dróg	Środki zarządców dróg
5	Budowa obwodnic wokół miast	2011-2015	Zarządcy dróg	Środki zarządców dróg

6	Wdrażanie rozwiązań ograniczających hałas w zakładach - w przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w związku z ich działalnością	2011-2015	Przedsiębiorcy	Środki własne
7	Wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
8	Rozwój systemu monitoringu hałasu	Praca ciągła	MWIOŚ	Budżet państwa

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.4. Cel szczegółowy: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Działania na rzecz opracowania procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych	Do 2012 r.	Samorząd powiatu plockiego	Budżet powiatu
2	Działania na rzecz zobowiązania operatorów telefonii komórkowej do zgłaszania organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródła promieniowania	Do 2012 r.	Samorząd powiatu plockiego	Budżet powiatu
3	Utworzenie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska i szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru	Do 2012 r.	MWIOŚ	Budżet państwa

4	Kontynuowanie okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	Zgodnie z prawem	MWIOŚ	Budżet państwa
5	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ograniczeń lub sposobów korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami emitującymi pola elektromagnetyczne oraz w ich sąsiedztwie	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.5. Cel szczegółowy: Rozwój inwestycji służących ochronie środowiska

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania/ szacunkowe koszty [tys. zł]
1	2	3	4	5
1	Doskonalenie procedur strategicznych ocen oddziaływania na środowiska dla projektów dokumentów strategicznych	Praca ciągła	Właściwe organy	Środki własne
2	Racjonalizowanie stosowania procedur ocen oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Praca ciągła	Wójtowie/ Burm. miast i gmin, Starosta Płocki, RDOŚ	Środki własne
3	Minimalizowanie kolizji planowanych inwestycji z ochroną środowiska – zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju powiatu	Praca ciągła	Inwestorzy, projektanci	Środki własne

4	Respektowanie w procesie inwestycyjnym nakazów i zakazów obowiązujących na terenach objętych prawną ochroną przyrody	Praca ciągła	Inwestorzy, projektanci, wykonawcy robot	Środki własne
5	Dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej na terenach cennych przyrodniczo, zwłaszcza w otoczeniu jezior, rzek	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin, środki pomocowe krajowe i unijne
6	Waloryzacja różnorodności biologicznej na obszarach, na których planowane są inwestycje infrastrukturalne przewidziane do współfinansowania ze środków UE, w szczególności z RPO „Infrastruktura i Środowisko”	do 2012 r.	Zainteresowane jednostki, instytucje, organizacje	Środki własne
7	Promowanie korzyści dla przedsiębiorców i środowiska wynikających z posiadania certyfikatu ISO 14001	Praca ciągła	Przedsiębiorcy, organy administracji publicznej	Środki własne
8	Zacieśnienie współpracy ze stowarzyszeniami zawodowymi i naukowcami w zakresie rozwoju i wdrażania technologii służących ochronie środowiska	Praca ciągła	Zainteresowani	Środki własne
9	Efektywniejsze wykorzystywanie danych zawartych w państwowym monitoringu środowiska	Praca ciągła	Przedsiębiorcy, organy adm. publ., org. pozarządowe, społeczeństwo	Środki własne
10	Kształtowanie ładu inwestycyjnego w gminach w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin

Inwestycje służące ochronie wód				
11	Budowa nowych komunalnych oczyszczalni ścieków, w tym: - Zaździerz, gm. Łąck - Siecieniu, gm. Brudzeń Duży - Jamnie, gm. Słubice	Do 2013 r. Do 2011 r. Do 2015 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin, środki pomocowe krajowe i zagr. - co najmniej 7.300 tys. zł
12	Dostosowywanie istniejących komunalnych oczyszczalni ścieków do wymaganych standardów czystości odprowadzanych ścieków, w tym: - modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Bielsku - rozbudowa oczyszczalni ścieków w Gąbinie - rozbudowa oczyszczalni ścieków w Nowym Duninowie - przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Maszewie, gm. Stara Biała	Do 2014 r. Do 2012 r. Do 2012 r. Do 2012 r.	Samorządy gminne Wodociągi Płockie Sp. z o.o.	Budżety gmin, środki pomocowe krajowe i zagraniczne - co najmniej 1.077.883,8 tys. zł
13	Rozwój sieci kanalizacyjnej, w tym: - budowa sieci kanalizacyjnej w zlewni jezior Ciechomickiego, Górskiego, Zdworskiego, gm. Łąck - etap I, - rozbudowa kanalizacji sanitarnej Staroźreby – Góra Nowa, gm. Staroźreby, - gm. Mała Wieś - budowa kanalizacji sanitarnej w Siecieniu, gm. Brudzeń Duży, - budowa sieci kanalizacyjnej w Gąbinie, - budowa sieci kanalizacyjnej w Drobinie, - budowa kanalizacji sanitarnej w m. Borowiczki Pieńki, Bielino, Liszyno i Wykowo, gm. Słupno,	Do 2013 r. Do 2011 r. Do 2014 r. Do 2015 r. Do 2012 r. Do 2012 r. Do 2012 r. Do 2011 r.	Samorządy gminne	Budżety gmin, środki pomocowe krajowe i zagraniczne - co najmniej 68.768,1 tys. zł

	<ul style="list-style-type: none"> - budowa kanalizacji sanitarnej w m. Brwilno i Wola Brwileńska, gm. Nowy Duninów, - rozbudowa kanalizacji sanitarnej w m. Nowy Duninów, - budowa kanalizacji Nowa Wieś – Karolewo, gm. Nowy Duninów, - rozbudowa kanalizacji Nowy Duninów – Stary Duninów – Wola Brwileńska, - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w m. Słubice, - budowa sieci kanalizacyjnej w m. Jamno i Grabowiec, gm. Słubice, - budowa sieci kanalizacji sanitarnej gm. Bodzanów, Chodkowo, Chodkowo Działki i Parkoczewo, gm. Bodzanów, - budowa kanalizacji sanitarnej w Ludwikowie, gm. Stara Biała wraz z drogami, - budowa kanalizacji sanitarnej w Ogorzelicach, gm. Stara Biała wraz z drogami. 	<p>Do 2011 r.</p> <p>Do 2013 r.</p> <p>Do 2013 r.</p> <p>2012-2014</p> <p>Do 2015 r.</p> <p>2011-2015</p> <p>Do 2015 r.</p> <p>Do 2012 r.</p> <p>Do 2013 r.</p>		
14	Uszczelnianie systemu zagospodarowania ścieków powstających w gospodarstwach domowych w zabudowie rozproszonej – poprzez wyposażenie nieruchomości w oczyszczalnie przydomowe lub zbiorniki bezodpływowe	Praca ciągła	Właściciele nieruchomości	Środki własne
15	Wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
16	Rozwój sieci wodociągowej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa wodociągu w m. Sarzyn, Przedbórz, Zdziar Wielki, Góra Nowa, gm. Staroźreby, - gm. Mała Wieś, - budowa sieci wodociągowej w Gąbinie, 	<p>Do 2011 r.</p> <p>Do 2014 r.</p> <p>Do 2011 r.</p>	Samorządy gminne	Budżety gmin, środki pomocowe krajowe i UE - co najmniej 2.342,2 tys.

	<ul style="list-style-type: none"> - przebudowa stacji uzdatniania wody wraz z budową zbiorników retencyjnych i zestawu pompowego w m. Górki, gm. Gąbin, - budowa sieci wodociągowej w Drobinie, - rozbudowa ujęcia wody w m. Trzecianno, gm. Nowy Duninów, - modernizacja SUW w m. Józinek, gm. Bielsk, - modernizacja SUW w m. Stanowo, Reczyn i Leksyn, gm. Bodzanów wraz z modernizacją sieci wodociągowej 	<p>Do 2012 r.</p> <p>Do 2012 r.</p> <p>Do 2011 r.</p> <p>Do 2011 r.</p> <p>2011-2015</p>		
Inwestycje służące gospodarce odpadami				
17	Budowa regionalnego zakładu gospodarowania odpadami przy składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Cieszewo, gm. Drobin	Do 2012 r.	REMONDIS DROBIN Kom. Sp. z o.o.	Środki własne, środki pomocowe 10.000 tys. zł*
18	Budowa Gminnego Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów w m. Cieszewo, gm. Drobin	Do 2015 r.	Samorząd gminny, REMONDIS DROBIN Kom. Sp. z o.o.	Budżet gminy, środki własne Spółki 300 tys. zł*
19	Budowa regionalnego zakładu gospodarowania odpadami na bazie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach, gm. Stara Biała, w tym regionalnej instalacji do termicznego przekształcania odpadów	Do 2015 r.	ZUOK	Środki własne i pomocowe
* Środki ujęte pod poz. 5.1.1				

Inwestycje budownictwa wodnego				
20	„Rzeka Płonka – przebudowa przekroju podłużnego i poprzecznego koryta w km 44+692 – 47+200”	Do 2011 r.	WZMiUW w Warszawie	EFRROW (75% k.k.) Budżet państwa 17.727,2 tys. zł
21	„Rzeka Gąbinianka – przebudowa przekroju podłużnego i poprzecznego koryta w km 11+930 – 16+980”	Do 2011 r.		
22	Remont (modernizacja) pompowni Podgórze, gm. Mała Wieś	Do 2011 r.		
23	Remont jazu w Soczewce wraz z budową przepławki dla ryb – rz. Skrwa Lewa w km 2+200	Do 2011 r.		
24	Konstrukcja i montaż czyszczarki i krat w pompowni Wykowo, gm. Słupno	Do 2011 r.		
25	„Rzeka Moltawa – budowa przegrody dolinowej w m. Stanowo, gm. Bodzanów”	2011-2012		
26	Budowa melioracji wodnych szczegółowych obiekt „Kuchary – Jeżewo” w gm. Bielsk	Do 2011 r.		
27	Budowa melioracji wodnych szczegółowych obiekt „Sikórz-Kamionki II - etap VIII”	Do 2011 r.	RZGW w Warszawie	Środki UE
28	Makroniwelacja w czaszy Zbiornika Włocławskiego na obszarze gmin: Gąbin, Słupno, Nowy Duninów, Stara Biała, Brudzeń Duży - w ramach zadania „Ekologiczne Bezpieczeństwo Stopnia Wodnego Włocławek”	2011-2015		
29	Przebudowa zapory bocznej Stopnia Wodnego Włocławek w Nowym Duninowie w km 648+700 - w ramach zadania „Ekologiczne Bezpieczeństwo Stopnia Wodnego Włocławek”			
30	Rozbudowa wałów wstecznych rzeki Słupianki i lewostronnego obwałowania rzeki Rosicy - w ramach zadania „Ekologiczne Bezpieczeństwo Stopnia Wodnego Włocławek”			

31	Przebudowa zapory bocznej Jordanów – Tokary (gm. Gąbin) – Radziwie (m. Płock) - w ramach zadania „Ekologiczne Bezpieczeństwo Stopnia Wodnego Włocławek”			
32	Roboty regulacyjne i umocnieniowe brzegu Wisły w rejonie m. Rakowo, gm. Wyszogród (594 – 601 km)	Wg możliwości finansowych	RZGW w Warszawie	Brak danych
Inwestycje służące ochronie powietrza oraz pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych				
33	Realizacja projektu pn.: „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu płockiego”, w tym:			
	Budowa kolektorów słonecznych w obiektach jednostek organizacyjnych powiatu: DPS w Brwilnie, Wyszogrodzie, Goślicach, Zakrzewie, Koszelewie i Miszewie Murowanym oraz w Zespole Szkół im. L. Bergerowej w Płocku	2011-2015	Samorząd powiatowy	Budżet powiatu, budżety gmin: Bielsk i Bulkowo, WFOŚiGW, środki unijne, środki ZSMBM w Starej Białej 7.600 tys. zł
	Ocieplenie ścian i stropów w budynkach Zespołu Szkół im. L. Bergerowej w Płocku, Zespołu Szkół im. St. Staszica w Gąbinie			
	Ocieplenie ścian i stropów, wymiana okien, drzwi w budynkach: DPS w Goślicach, SP w Wólkach			
	Wymiana systemów grzewczych na energooszczędne w DPS: Goślicach i Miszewie Murowanym, SP w Bielsku i Bulkowie, Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Starej Białej			
34	Budowa kolektorów słonecznych w gm. Gąbin	Do 2012 r.	Inwestorzy	Środki własne, środki pomocowe 200 tys. zł
35	Modernizacja zasilania elektroenergetycznego pompowni Dobrzyków w zakresie wykorzystania energii wiatrowej w ramach zadania „Renaturyzacja jezior w gm. Łąck”	2012-2013	WZMiUW w Warszawie	WFOŚiGW - 49% Budżet woj. - 51% 3.610 tys. zł

36	Budowa 65 elektrowni wiatrowych w następujących gminach w powiecie plockim: Staroźreby – 6, Radzanowo – 9, Wyszogród – 23, Brudzeń Duży – 4, Stara Biała – 4, Bielsk – 2, Słupno – 1, Łąck – 2, Drobin – 1, Bulkowo – 2 i Bodzanów - 11	Do 2015 r.	Przedsiębiorcy, Inwestorzy indywidualni	Środki własne, środki pomocowe: PROW 2007-13, RPO WM, PO „Infrastruktura i Środowisko”, NFOŚiGW 700.530 tys. zł
----	---	------------	---	---

5.1. Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

5.1.6. Cel szczegółowy: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Realizacja ustaleń zawartych w Zewnętrznym Planie Operacyjnym Ratowniczym dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza PKN ORLEN S.A. Zakład Produkcyjny	Wg planu	Komenda Wojewódzka PSP	Wg planu
2	Aktualizacja „Analizy zagrożeń miasta Płocka i Powiatu Płockiego stosownie do zakresu występujących zagrożeń z określeniem prognoz ich rozwoju”	Dwa razy w roku	Komenda Miejska PSP w Płocku	Środki własne

3	Analiza zabezpieczenia zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych działających na terenie powiatu plockiego – edukacja i informowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i działaniach	Praca ciągła	Starostwo Powiatowe w Płocku Wydział AiZK	Budżet powiatu
4	Tworzenie wspólnego systemu operacyjnego, mającego na celu zmniejszenie szkód wywołanych powodziami – realizacja projektu „INARMA” (Operacyjne Zarządzanie Kryzysem Wylewowym w skali podregionalnej)	Do końca 2012 r.	Starostwo Powiatowe w Płocku Wydział AiZK	Budżet powiatu, środki unijne 931,4 tys. zł
5	Racjonalne użytkowanie budowli przeciwpowodziowych; systematyczna kontrola stanu wałów przeciwpowodziowych i urządzeń wodnych oraz prowadzenie prac związanych z ich rekonstrukcją, modernizacją oraz rozbudową.	Praca ciągła	WZMiUW	Budżet województwa mazowieckiego
6	<p>Podjęcie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w zakładach stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w szczególności</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyjmowanie zgłoszeń i programów zapobiegania poważnym awariom i innej wymaganej dokumentacji dla nowych zakładów oraz weryfikacja odnośnej dokumentacji dla istniejących zakładów, – coroczne objęcie czynnościami kontrolnymi stanu bezpieczeństwa wszystkich zakładów ZDR i ZZR na terenie powiatu, – okresowe objęcie czynnościami kontrolnymi innych zakładów stwarzających zagrożenie poza swoim terenem na terenie powiatu, – monitorowanie zagrożeń. 	Praca ciągła	Komenda Miejska PSP w Płocku	Środki własne

7	Realizacja kontroli przewozu drogowego towarów niebezpiecznych oraz wymagań związanych z tym przewozem na terenie działalności przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne - kontrolowanie przewozu materiałów niebezpiecznych w miejscu załadunku i rozładunku	Praca ciągła	Komenda Miejska PSP w Płocku	Środki własne
8	Ocena zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym - prowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych w tym zakresie	Praca ciągła	Komenda Miejska PSP w Płocku	Środki własne
9	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń w zakresie poważnych awarii przemysłowych	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
10	Dążenie do opracowania przez Rząd RP oceny ryzyka powodziowego, która wskaże obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należy do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego	do 2013 r.	Samorząd powiatowy, samorządy gminne	Budżet powiatu, budżety gmin
11	Wyznaczenie obszarów bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią w studium uwarunkowań i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin	Praca ciągła	Samorządy gminne, RZGW	Budżety gmin
12	Współdziałanie i współpraca jednostek ratowniczych, specjalistów i ekspertów z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie wystąpienia na terenie powiatu poważnych awarii przemysłowych.	Praca ciągła	Jednostki zainteresowane	Środki własne

13	Doskonalenie mechanizmów zapewniających egzekwowanie przestrzegania przez podmioty korzystające ze środowiska przepisów prawa ochrony środowiska	Praca ciągła	MWIOŚ, organy ochrony środowiska	Środki własne
----	--	--------------	---	---------------

5.2. Cel główny: Ochrona zasobów naturalnych

5.2.1. Cel szczegółowy: Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Wspieranie działań na rzecz zatwierdzenia przez Komisję Europejską projektowanych na terenie powiatu obszarów europejskiej sieci Natura 2000 oraz sporządzenie dla nich planów ochrony	do 2016 r.	Samorząd Powiatowy	Budżet powiatu
2	Kontynuowanie działań mających na celu utworzenie Wiślańsko-Narwiańskiego Parku Krajobrazowego jako ważnego korytarza ekologicznego	do 2015 r.	Sejmik Woj. Mazowieckiego, samorządy nadwiślańskie	Budżet państwa
3	Ochrona bogatej różnorodności biologicznej	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska	Środki własne
4	Kontynuowanie działań na rzecz zachowania równowagi przyrodniczej w rejonie płockim (kormorany, bobry, ochetki, inne)	Praca ciągła	Org. adm. rządowej, samorządowej, organizacje pozarządowe	Środki własne

5	Zapewnienie przestrzegania przez właścicieli zwierząt egzotycznych ustawowego obowiązku zgłaszania ich do rejestracji	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu 10 tys. zł
6	Zwiększenie dbałości o zadrzewienia; prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych drzew i krzewów	Praca ciągła	Właściciele nieruchomości	Środki własne
7	Nakładanie i egzekwowanie od inwestorów odpowiedniej kompensacji przyrodniczej	Praca ciągła	Organy orzekające	Środki własne
8	Intensyfikacja działań na rzecz zakładania nowych zadrzewień i zakrzewień	Praca ciągła	Właściciele nieruchomości	Środki własne
9	Wpieranie działań zmierzających do weryfikacji rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie gatunków chronionych w celu przywrócenia równowagi przyrodniczej w powiecie płockim	Praca ciągła	Samorząd Powiatowy, organizacje pozarządowe	Środki własne
10	Kontynuowanie działań mających na celu rozwiązanie problemu odpowiedzialności za szkody wyrządzane w gospodarce rybackiej i środowisku przez nadmierną populację kormorana czarnego bytującego na terenach nadwodnych w powiecie	Praca ciągła	Samorząd Powiatowy, organizacje pozarządowe	Środki własne
11	Wspieranie działań na rzecz przyśpieszenia prac nad opracowaniem „Strategii gospodarowania populacją kormorana czarnego w Polsce”	Praca ciągła	Samorząd Powiatowy, organizacje pozarządowe	Środki własne
12	Wspieranie starań gmin nadwiślańskich w celu rozwiązania problemu uciążliwości plagi jętki (zielonego komara)	Praca ciągła	Samorząd Powiatowy	Budżet powiatu
13	Bezwzględne przestrzeganie przy realizacji robót termoizolacyjnych budynków przepisów o ochronie gatunkowej ptaków i ich siedlisk, np. jerzyków, jaskółki oknówki, pustułki	Praca ciągła	Inwestorzy, projektanci, organy archit.-budowlane	Środki własne

14	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach lokalizacyjnych nakazów i zakazów obowiązujących na terenach przyrodniczych prawnie chronionych oraz innych uwarunkowań przyrodniczych	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
15	Optymalizacja nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu
16	Sporządzenie i wdrożenie uproszczonych planów urządzenia lasów/ inwentaryzacji stanu lasów dla lasów, których plany wyekspirują z dniem 31.12.2014 r.	2014 r.	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu, WFOŚiGW 140 tys.
17	Wzmożenie działań na rzecz zwiększenia i ochrony zasobów leśnych w ramach realizacji „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości”	Praca ciągła	Nadleśnictwa, właściciele gruntów	Fundusz Leśny, środki unijne, WFOŚiGW, środki własne
18	Motywowanie właścicieli gruntów nieprzydatnych rolniczo do ich zalesiania	Praca ciągła	Starosta Płocki, Sam. gminne, LP, org. pozarz.	Środki własne
19	Kontynuowanie działań zachęcających właścicieli gruntów pokrytych samosiewami do przeklasyfikowania ich na lasy	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ, WGiGN)	Budżet powiatu
20	Kontynuowanie szkoleń dla właścicieli lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej	praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu 25 tys. zł
21	Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych pod zalesienia, zakładających zwarte kompleksy leśne	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
22	Współpraca z Nadleśnictwami LP w zakresie zapewniania zrównoważonej gospodarki leśnej w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Lasy Gostynińsko-Włocławskie	Praca ciągła	Starosta Płocki, wójtowie gmin, Nadleśnictwa	Środki własne

23	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych poprzez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego	Praca ciągła	Nadleśnictwa, właściciele lasów	Środki własne
24	Dostosowywanie drzewostanów leśnych do warunków siedliskowych	Praca ciągła	Nadleśnictwa, właściciele lasów	Środki własne
25	Kontynuowanie wzmożonych kontroli gospodarki leśnej prowadzonej w lasach założonych z udziałem środków publicznych (budżetu państwa, UE)	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu
26	Stałe monitorowanie środowiska leśnego w celu przeciwdziałania chorobom drzewostanów, pożarom	Praca ciągła	Nadleśnictwa, właściciele lasów	Środki własne
27	Zacieśnienie współpracy w zakresie zabezpieczania pożarysk lasów prywatnych	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ), Nadleśnictwa, sam. gminne, PSP, OSP	Środki własne
28	Racjonalizowanie gospodarki łowieckiej	Praca ciągła	Koła łowieckie	Budżety kół łowieckich
29	Zawarcie nowej umowy dzierżawy obwodu łowieckiego polnego Nr 301 - zgodnie z wnioskiem PZŁ	2012 r.	Starosta Płocki (WRiŚ), ZO PZŁ	Budżet powiatu
30	Zapewnienie przestrzegania przez właścicieli chartów rasowych i ich mieszkańców ustawowego obowiązku uzyskiwania zezwolenia Starosty Płockiego na ich hodowanie lub utrzymywanie	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ), właściciele psów	Budżet powiatu

5.2. Cel główny: Ochrona zasobów naturalnych

5.2.2. Cel szczegółowy: Ochrona zasobów wodnych

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Działania na rzecz ograniczenia wykorzystywania wód podziemnych dla innych potrzeb niż potrzeby socjalno-bytowe mieszkańców	Praca ciągła	Starosta Płocki, Marszałek Województwa Mazowieckiego, MWIOŚ	Budżet powiatu, budżet województwa
2	Uwzględnianie w sporządzanych planach zagospodarowania przestrzennego gmin ochrony głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	Praca ciągła	Wójtowie gmin, burmistrzowie miast i gmin, Starosta Płocki	Budżety gmin
Działania na rzecz rozwoju tzw. małej retencji wody				
3	Zagospodarowanie terenów podmokłych, o niskiej klasie bonitacji, w kierunku budowy stawów	Praca ciągła	Właściciele nieruchomości	Środki własne
4	Rozwój obiektów małej retencji na obszarach specjalizowanej produkcji rolniczej (warzywnictwo i sadownictwo) ze względu na znaczące zapotrzebowanie na wodę do nawodnień	Praca ciągła	Właściciele gospodarstw rolnych	Środki własne
5	Modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętzące wodę – w celu zatrzymywania w korytach cieków wód pozimowych i opadowych	Praca ciągła	Właściciele nieruchomości	Środki własne

6	Wykorzystywanie warunków środowiskowych dla potrzeb zwiększenia retencji wodnej (poprawa struktury gleb, zwiększenie lesistości, zadrzewień i zakrzaceń, ochrona mokradeł, renaturyzacja rzek i ich dolin)	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska	Środki własne
7	Egzekwowanie nakazów i zakazów obowiązujących na terenach zespołów przyrodniczo-krajobrazowych utworzonych wokół jezior	Praca ciągła	Samorządy gmin	Środki własne
8	Realizacja działań na rzecz ochrony wód szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego	Praca ciągła	Rolnicy, instytucje działające na rzecz rolnictwa	Środki własne
9	Tworzenie roślinnych stref buforowych wokół cieków i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego z terenów intensywnej produkcji rolniczej	Praca ciągła	Właściciele terenów nadwodnych	Środki własne
10	Realizacja działań mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne pochodzące ze źródeł przemysłowych	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
11	Optymalizacja zużycia wody poprzez zapobieganie stratom na przesyle	Praca ciągła	Jednostki wod.-kan.	Środki własne
12	Rozwój państwowego monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Praca ciągła	MWIOŚ	Budżet państwa
13	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Praca ciągła	Ośrodki edukacji ekologicznej	Środki własne, fundusze pomocowe

14	<p>Kontynuowanie działań na rzecz renaturyzacji jezior łąckich, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa sztucznej rafy koralowej z zainstalowanych w jeziorze modułów z Dreissena polymorpha, - zainstalowanie w wodach jeziora Zdworskiego systemu BSMIO – tj. systemu wczesnego reagowania na wprowadzanie do jeziora substancji biogennej lub ścieków 	Praca ciągła	WZMiUW w Warszawie	<p>Środki własne, środki pomocowe UE</p> <p>250 tys. zł</p>
----	---	--------------	--------------------	--

5.2. Cel główny: Ochrona zasobów naturalnych

5.2.3. Cel szczegółowy: Ochrona powierzchni ziemi

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Wdrożenie rejestru zawierającego informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz o terenach, na których ruchy te występują	Do 2011 r.	Starosta Płocki	Budżet powiatu
2	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych usuwiskami oraz udostępnianie społeczeństwu informacji w tym zakresie poprzez „Publicznie dostępny wykaz danych o środowisku i jego ochronie”	Praca ciągła	Starosta Płocki	Budżet powiatu

3	Zakończenie prac nad systemem osłony przeciw-osuwiskowej	Do 2012 r.	Państwowy Instytut Geologiczny	Budżet państwa
4	Opracowanie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań jakości gleby i ziemi w powiecie	Do 2011 r.	Starosta Płocki	Budżet powiatu, WFOŚiGW 20 tys.
5	Rozpoznanie występowania na terenie powiatu gruntów zdegradowanych i zdewastowanych lub narażonych na degradację	2011 r.	Starosta Płocki	
6	Przeprowadzenie badania jakości gleby i ziemi w powiecie	2011-2012	Starosta Płocki	
7	Udostępnianie społeczeństwu wyników badań jakości gleby i ziemi poprzez „Publicznie dostępny wykaz danych o środowisku i jego ochronie”	Praca ciągła	Starosta Płocki	
8	Dokonywanie ocen jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian w ramach państwowego monitoringu środowiska	Praca ciągła	MWIOŚ	Budżet państwa
9	Racjonalne korzystanie z powierzchni ziemi, z zachowaniem jej wartości przyrodniczych, krajobrazowych, produkcyjnych i kulturowych	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska	Środki własne
10	Zapobieganie i naprawa szkód w środowisku powstałych w wyniku działalności człowieka – zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska	Środki własne
11	Dokonywanie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych na złożach kopalin, składowiskach odpadów	Po zakończeniu prac eksploatacyjnych	Przedsiębiorcy	Środki własne

12	Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych; przywracanie im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych; wspieranie finansowe inicjatyw i projektów w tym zakresie	Praca ciągła	Użytkownicy środowiska, fundusze ekologiczne	Środki własne, środki funduszy
13	Prowadzenie szkoleń dla podmiotów gospodarczych na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku	Praca ciągła	Starosta Płocki, RCEE, firmy szkoleniowe	Środki własne 25 tys. zł
14	Prowadzenie edukacji rolników i rozpowszechnianie wśród nich zasad dobrej praktyki rolnej i leśnej, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego	Praca ciągła	MODR, jedn. działające na rzecz rolnictwa i leśnictwa	Środki własne, fundusze pomocowe 25 tys. zł
15	Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne	Praca ciągła	Starosta Płocki, jedn. działające na rzecz roln.	Środki własne, fundusze pomocowe
16	Ochrona szaty roślinnej i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, pasów zadrzewień wzdłuż cieków wodnych - w celu przeciwdziałania erozji wietrznej i wodnej	Praca ciągła	Rolnicy	Środki własne, fundusze pomocowe
17	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
18	Racjonalizowanie przekazywania gruntów rolniczych i leśnych pod budownictwo i inwestycje infrastrukturalne	Praca ciągła	Organy ds. ochr. gruntów roln. i leśnych	Środki własne

5.2. Cel główny: Ochrona zasobów naturalnych

5.2.4. Cel szczegółowy: Ochrona zasobów surowców naturalnych

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania złóż udokumentowanych i eksploatowanych na terenie powiatu	Praca ciągła	Starosta Płocki, Marszałek Woj. Mazowieckiego, przedsiębiorcy	Budżet powiatu, budżet woj., środki własne przedsiębiorców
2	Eliminowanie nielegalnej eksploatacji kopalin	Praca ciągła	Starosta Płocki, Marszałek Województwa, Okręgowy Urząd Górniczy	Budżet powiatu, budżet województwa, środki własne przedsiębiorców
3	Kontrola realizacji warunków udzielonych koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania złóż kopalin	Praca ciągła	Starosta Płocki, Marszałek Woj. Maz., Okręgowy Urząd Górniczy	Budżet powiatu, budżet województwa
4	Ograniczanie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
5	Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Praca ciągła	Organy planowania przestrzennego	Środki własne

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.1. Cel szczegółowy: Rozwój produkcji energii słonecznej

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Dokonanie oceny zasobów energii słonecznej na terenie gmin w powiecie plockim	2011-2012	Samorzady gminne	Budżety gmin
2	Opracowanie bilansu energii słonecznej na terenie powiatu plockiego na podstawie ocen dokonanych przez gminy	2013	Starosta Płocki	Budżet powiatu
3	Preferowanie budowy kolektorów słonecznych w obiektach użyteczności publicznej	Praca ciągła	Właściciele obiektów	Środki własne
4	Stworzenie instrumentów finansowo-prawnych motywujących mieszkańców do budowy kolektorów słonecznych w domach mieszkalnych	Pilnie	Właściwi ministrowie	Budżet państwa
5	Zakładanie kolektorów słonecznych w istniejących obiektach produkcyjnych oraz uwzględnianie technologii energooszczędnych w obiektach projektowanych	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
6	Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie oferowanych warunków finansowo-technicznych budowy kolektorów słonecznych oraz korzyści wynikających z pozyskiwania energii słonecznej	Praca ciągła	Sam. gminne, sam. powiatowy, org.pozarządowe	Środki własne

7	Organizowanie spotkań z przedstawicielami firm oferującymi sprzedaż kolektorów słonecznych	Praca ciągła	Sam. gminne, sam. powiatowy, org.pozarządowe	Środki własne
8	Promowanie kolektorów słonecznych podczas imprez ekologicznych w powiecie (np. Powiatowy Dzień Ziemi, giełda rolnicza, dożynki powiatowe)	Praca ciągła	samorząd powiatowy	Budżet powiatu 10 tys. zł

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.2. Cel szczegółowy: Rozwój produkcji energii z biomasy

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Dokonanie oceny zasobów energii z biomasy na terenie gmin powiatu plockiego	2011-2012	Samorzady gminne	Budżety gmin
2	Opracowanie bilansu energii z biomasy na terenie powiatu plockiego na podstawie ocen dokonanych przez gminy	2013	Starosta Plocki	Budżet powiatu
3	Opracowanie programu wykorzystania biomasy do celów grzewczych w obiektach administrowanych przez samorząd gminny oraz w budynkach indywidualnych	2011	Samorzady gmin wiejskich	Budżety gmin

4	Motywowanie rolników do zakładania plantacji roślin energetycznych (np. wierzby energetycznej, malwy pensylwańskiej, kukurydzy)	Praca ciągła	Sam. gminne, sam. powiatowy organizacje pozarządowe	Środki własne
5	Promowanie korzyści z produkcji roślin energetycznych dla rolników i środowiska (dodatkowe źródło dochodu, ograniczenie emisji)	Praca ciągła	Rolnicy samorządy gminne, powiatowy	Środki własne
6	Wykorzystanie nadwyżek słomy na cele energetyczne	Praca ciągła	Rolnicy	Środki własne
7	Wykorzystanie istniejących w powiecie gruntów marginalnych na potrzeby zakładania plantacji roślin energetycznych	Praca ciągła	Rolnicy	Środki własne, środki pomocowe
8	Promocja gospodarstw rolnych, w których powstały plantacje upraw energetycznych w celu pozyskiwania energii	Praca ciągła	Rolnicy, samorządy gminne, powiatowy	Środki własne
9	Tworzenie na terenie powiatu wyspecjalizowanych podmiotów zajmujących się zbiorem lub dostawą biomasy	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
10	Uproszczenie procedur związanych z produkcją biopaliw na użytek własny rolników	Pilnie	Właściwi Ministrowie	Budżet państwa
11	Promowanie pierwszej w powiecie wytwórni biopaliw w Józinku, gm. Bielsk, prowadzonej przez grupę rolników	Praca ciągła	Rolnicy, samorządy gminne, powiatowy	

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.3. Cel szczegółowy: Rozwój produkcji energii wiatrowej

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Dokonanie oceny zasobów energii wiatrowej na terenie gmin w powiecie plockim	2011-2012	Samorządy gminne	Budżety gmin
2	Opracowanie bilansu energii wiatrowej na terenie powiatu plockiego na podstawie ocen dokonanych przez gminy	2013	Starosta Płocki	Budżet powiatu
3	Preferowanie wyznaczania lokalizacji dla budowy elektrowni wiatrowych w formie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jako jedynych instrumentów kształtowania ładu przestrzennego w gminach	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
4	Uwzględnianie w decyzjach o warunkach zabudowy/ lokalizacji inwestycji celu publicznego wymogów ochrony środowiska	Praca ciągła	Samorządy gminne	Budżety gmin
5	Stworzenie instrumentów finansowo-prawnych dla realizacji małych elektrowni wiatrowych przez inwestorów indywidualnych	Praca ciągła	Fundusze krajowe i zagraniczne	Środki własne

6	Weryfikowanie wiarygodności „inwestorów”	Praca ciągła	Wydierżawiający grunty	Środki własne
7	Organizowanie szkoleń i akcji edukacyjnych dla właścicieli gruntów (np. rolników) informujących o skutkach ewentualnych błędów popełnianych przy zawieraniu umów z inwestorami lub pośrednikami o wydierżawieniu gruntów pod budowę elektrowni wiatrowych	Praca ciągła	Instytucje działające na rzecz rolnictwa	Środki własne
8	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rolników zainteresowanych budową elektrowni wiatrowych oraz rolników wydierżawiających swoje grunty pod budowę elektrowni wiatrowych			
9	Zalecanie przeprowadzania procedur ocen oddziaływania na środowisko dla elektrowni wiatrowych, zwłaszcza używanych	Praca ciągła	Organy właściwe do wydania decyzji środowiskowych	Budżety organów
10	Działania na rzecz opracowania metodologii sporządzania raportów o oddziaływaniu elektrowni wiatrowych na środowisko, zwłaszcza awifaunę, krajobraz, klimat akustyczny, tereny objęte prawną ochroną przyrody	Praca ciągła	Samorząd powiatu płockiego	Budżet powiatu
11	Współpraca przedstawicieli środowisk inwestorów i deweloperów projektów wiatrowych z ornitologami, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi oraz społeczeństwem w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych	Praca ciągła	Zainteresowani	Środki własne inwestorów

12	Optymalizowanie określania uwarunkowań środowiskowych dla elektrowni wiatrowych w fazie: budowy, eksploatacji i likwidacji	Praca ciągła	Organy właściwe do wydania decyzji środowiskowych	Budżety organów
13	Sporządzanie indywidualnych dokumentacji technicznych dla elektrowni wiatrowych używanych zgodnych z Polskimi Normami i europejskimi aprobatami technicznymi	W każdym przypadku elektrowni używanej	Projektanci	Środki własne inwestorów
14	Prowadzenie monitoringu porealizacyjnego dla elektrowni wiatrowych	Zgodnie z decyzją środowiskową	Inwestorzy, przedsiębiorcy	Środki własne
15	Wyeliminowanie nielegalnego rynku obrotu lokalizacjami i projektami elektrowni wiatrowych	Praca ciągła	Pośrednicy	Środki własne
16	Promowanie dobrych wzorców budowy i korzyści płynących z użytkowania elektrowni wiatrowych	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.4. Cel szczegółowy: Rozwój produkcji energii wodnej

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Dokonanie oceny zasobów energii wodnej na terenie gmin w powiecie plockim	2011-2012	Samorządy gminne	Budżety gmin
2	Opracowanie bilansu energii wodnej na terenie powiatu plockiego na podstawie ocen dokonanych przez gminy	2013	Starosta Płocki	Budżet powiatu
3	Stworzenie bazy danych potencjalnych lokalizacji małych elektrowni wodnych w powiecie wraz z ich charakterystykami techniczno-ekonomiczno-prawnymi oraz udostępnianie jej społeczeństwu	2014	Starosta Płocki	Budżet powiatu
4	Wykorzystywanie możliwych warunków do budowy urządzeń energetyki wodnej, zwłaszcza miejsc po dawnych spiętrzeniach młyńskich, np. spiętrzenia na rzece Skrwa Prawa	Praca ciągła	Zainteresowani	Środki własne
5	Preferowanie pozyskiwania energii wodnej z istniejących lub nowo projektowanych zbiorników wodnych określonych w „Programie małej retencji wodnej dla województwa mazowieckiego”	Praca ciągła	Zainteresowani	Środki własne

6	Wspieranie działań na rzecz rozwoju energetyki wodnej w powiecie	Praca ciągła	Organy adm. publicznej, fundusze, org. pozarządowe	Środki własne
7	Stworzenie instrumentów finansowo-prawnych dla realizacji małej energetyki wodnej przez inwestorów indywidualnych	Pilnie	Właściwi ministrowie	Budżet państwa
8	Motywowanie społeczeństwa do budowy nowych lub odbudowy/modernizacji istniejących obiektów małej retencji wodnej, mogących służyć rozwojowi małej energetyki wodnej	Praca ciągła	Organy adm. publicznej, fundusze, org. pozarządowe	Środki własne

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.5. Cel szczegółowy: Rozwój produkcji energii za pomocą pomp ciepła

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Wspieranie działań na rzecz rozwoju produkcji energii cieplnej za pomocą pomp ciepła	Praca ciągła	Samorząd powiatowy, sam. gminne, przedsiębiorcy	Środki własne
2	Opracowanie ścieżki postępowania dla inwestorów zainteresowanych budową pomp ciepła	Do 2011 r.	Starosta Płocki (WRiŚ, WAiB)	Budżet powiatu

3	Promowanie korzyści z funkcjonowania pierwszych w powiecie pomp ciepła dla ogrzania domów mieszkalnych i obiektów restauracyjno-hotelowych	Praca ciągła	Samorządy gminne, samorząd powiatowy	Budżety samorządów
---	--	--------------	--------------------------------------	--------------------

5.3. Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

5.3.6. Cel szczegółowy: Rozwój energetyki geotermalnej

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Nawiązanie współpracy z samorządem m. Gostynina w celu wykorzystania budowy ponadregionalnego kompleksu geotermalnego w Gostyninie jako szansy dla rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego powiatu płockiego, w tym zorganizowanie wizyty studyjnej dla radnych, członków Zarządu i zainteresowanych dyrektorów wydziałów Starostwa	2011	Starosta Płocki (WRiŚ, WRiFS)	Budżet powiatu
2	Wypracowanie koncepcji możliwości rozwojowych powiatu w aspekcie planowanego „w sąsiedztwie” największego kompleksu geotermalnego w Polsce, zwłaszcza w zakresie rozwoju obiektów handlowych, gastronomicznych, medycznych i rekreacyjnych - jako wsparcia dla projektowanej w ramach kompleksu infrastruktury	2011	Starosta Płocki (WRiŚ, WRiFS)	Budżet powiatu

5.4. Cel główny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

5.4.1. Cel szczegółowy: Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej społeczeństwa

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Wzbogacanie edukacji ekologicznej w szkołach i placówkach oświatowych na terenie powiatu	Praca ciągła	Dyrektorzy szkół, przedszkoli	Budżet państwa, budżety samorządów
2	Tworzenie „zielonych szkół” w powiecie	Praca ciągła	Samorządy gminne, powiatowy,	Środki własne, fundusze pomocowe: krajowe i UE
3	Wspomaganie systemu edukacji szkolnej	Praca ciągła	Samorządy gminne, powiatowy, wojewódzki, organizacje pozarządowe,	Środki własne, fundusze krajowe i UE
4	Doskonalenie edukacji ekologicznej osób dorosłych	Praca ciągła	Samorządy gminne, pow., woj., org. pozarządowe,	Środki własne, fundusze krajowe i UE

5	Odpowiedni dobór form przekazu i treści edukacyjnych kierowanych do poszczególnych grup społecznych i zawodowych	Praca ciągła	Ośrodki edukacyjne	Środki własne, fundusze krajowe i UE
6	Uwzględnienie potrzeb społecznych w zakresie rozwoju edukacji ekologicznej w różnych aspektach korzystania ze środowiska, np.: gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i ściekowej, gospodarki leśnej, ochrony zadrzewień, utrzymania urządzeń melioracyjnych, produkcji energii odnawialnej	Praca ciągła	Starostwo Powiatowe w Płocku, organizacje pozarządowe, Nadleśnictwa LP	Środki własne, fundusze krajowe i UE
7	Zacieśnienie współpracy ze szkołami, uczelniami wyższymi, ośrodkami naukowo-badawczymi	Praca ciągła	Samorząd powiatu	Budżet powiatu, fundusze krajowe i UE
8	Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych działających na terenie powiatu	Praca ciągła	Samorzady gminne, powiatowy, wojewódzki, przedsiębiorcy	Środki własne
9	Zawarcie porozumienia z organizacjami ekologicznymi, samorządami, szkołami, mediami w sprawie utworzenia zintegrowanego systemu edukacji ekologicznej dorosłych, z wykorzystaniem najbardziej efektywnych form edukacyjnych	2011 r.	Starosta Płocki	Środki własne, fundusze krajowe i UE, sponsorów
10	Motywowanie przedsiębiorców do aktywniejszego prowadzenia edukacji ekologicznej własnych pracowników oraz pozostałych mieszkańców powiatu	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne

11	Kontynuowanie edukacji ekologicznej pracowników Starostwa Powiatowego w Płocku oraz jednostek organizacyjnych powiatu	Praca ciągła	Wydz. R.i Ś., Wydział EKIP, Wydział AiZK SP w Płocku	Środki własne, fundusze pomocowe 150 tys. zł
12	Zwiększenie przejrzystości uzasadnień decyzji podejmowanych w sprawach ochrony środowiska	Praca ciągła	Organy orzekające	Środki własne
13	Promowanie znaków środowiskowych na produktach kierowanych do konsumentów	Praca ciągła	Przedsiębiorcy	Środki własne
14	Promocja wizerunku ekologicznego powiatu – tytułu Mecenasa Polskiej Ekologii; umacnianie funkcji lidera środowiskowego w regionie	Praca ciągła	Samorząd powiatu płockiego	Budżet powiatu 50 tys.

5.4. Cel główny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

5.4.2. Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Systematyczne prowadzenie w Biuletynie Informacji Publicznej „Publicznie dostępnego wykazu danych o środowisku i jego ochronie”	Praca ciągła	Wydz. RiŚ., Wydział AiB Wójtowie gmin, burmistrzowie miast i gmin	Środki własne

2	Zakończenie prac organizacyjnych i technicznych nad utworzeniem w Starostwie Powiatowym w Płocku specjalistycznego punktu ds. udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie	Do 2011 r.	Dyr. Wydz. RiŚ	Budżet powiatu 30 tys. zł
3	Doskonalenie funkcjonowania punktu ds. udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie	Praca ciągła	Pracownik ds. obsługi punktu	
4	Rozpowszechnianie wśród społeczeństwa informacji o funkcjonowaniu „Publicznie dostępnego wykazu danych o środowisku i jego ochronie” oraz możliwości powszechnego korzystania ze zgromadzonych danych	Praca ciągła	Pracownik ds. obsługi punktu	
5	Wypracowanie i wdrożenie skutecznych metod zwiększenia zainteresowania społeczeństwa informacjami o środowisku i jego ochronie	Do 2011 r.	Wydz. RiŚ SP w Płocku	
6	Opracowanie folderu informującego społeczeństwo o ustawowo zagwarantowanym prawie dostępu do informacji o środowisku	Do 2011 r.	Wydział Rolnictwa i Środowiska SP w Płocku	
7	Zapewnienie szkolenia pracowników obsługujących stanowiska ds. dostępu do informacji o środowisku	Praca ciągła	Starosta Płocki, Wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Środki własne 40 tys. zł
8	Organizowanie szkoleń dla społeczeństwa w zakresie prawa do dostępu do informacji o środowisku	Praca ciągła	Starosta Płocki, Wójtowie/burmistrz. miast i gmin, RCEE w Płocku, firmy szkoleniowe	Środki własne 25 tys. zł

9	Pełne wdrożenie we wszystkich gminach w powiecie plockim systemu informacji o środowisku i jego ochronie oraz jego bieżące aktualizowanie	Do 2011 r. Praca ciągła	Wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Budżety gmin
10	Ułatwienie mieszkańcom powiatu korzystania z Internetu - BIP	Praca ciągła	Wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Budżety gmin

5.4. Cel główny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

5.4.3. Cel szczegółowy: Wzrost aktywności społecznej w sprawach ochrony środowiska

Lp.	Działanie	Termin	Realizatorzy	Potencjalne źródło finansowania
1	2	3	4	5
1	Zapewnianie czynnego udziału społeczeństwa w procedurach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów o znaczeniu strategicznym (SOO)	Praca ciągła	Zarząd Województwa Mazowieckiego, Zarząd Powiatu w Płocku, wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Środki własne
2	Zapewnianie czynnego udziału społeczeństwa w procedurach oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (OOS) oraz obszarów NATURA 2000	Praca ciągła	RDOŚ w Warszawie, Starosta Płocki, wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Środki własne

3	Zacieśnianie współpracy z organami właściwymi do wydania decyzji środowiskowych w zakresie aktywizacji mieszkańców powiatu do czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach	Praca ciągła	Starosta Płocki, RDOŚ w Warszawie, RDLP w Łodzi, wójtowie/burmistrz. miast i gmin	Środki własne
4	Organizowanie akcji lokalnych służących ochronie środowiska (np. obchody Powiatowego Dnia Ziemi, Dnia Ochrony Środowiska, akcje sprzątania świata, dożynki powiatowe, giełdy rolnicze)	Praca ciągła	Starosta Płocki (WRiŚ, WEKiP)	Budżet powiatu 160 tys. zł
5	Kontynuowanie spotkań samorządu powiatu z sołtysami, spółkami wodnymi, właścicielami lasów prywatnych, członkami OSP i innymi grupami społecznymi i zawodowymi	Wg odrębnych planów	Starosta Płocki (WRiŚ)	Budżet powiatu 650 tys. zł
6	Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne projektów w zakresie ochrony środowiska	Praca ciągła	Fundusze ekologicz.: krajowe i zagraniczne	Środki własne funduszy
7	Zapewnianie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych we wszystkich gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska	Praca ciągła	Organy ochrony środowiska	Środki własne
8	Organizowanie otwartych spotkań ze społeczeństwem w sprawach problematycznych, konfliktowych, o dużym znaczeniu społecznym i środowiskowym	Praca ciągła	Organy ochrony środowiska	Środki własne
9	Wspieranie inicjatyw lokalnych służących środowisku	Praca ciągła	Organy adm. publicznej, org. pozarządowe, fundusze ekologiczne	Środki własne

6. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU

Realizację Programu determinuje przede wszystkim: jakość zarządzania środowiskiem w powiecie, wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań programowych, a także odpowiednie wdrożenie Programu. Niezbędnym warunkiem jest akceptacja społeczna zapisów programowych i aktywny udział społeczeństwa w realizacji Programu. Ważną funkcję pełni monitorowanie postępu realizacji celów i monitorowanie skutków realizacji tych celów.

6.1. Zarządzanie środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem w powiecie plockim polega na zarządzaniu użytkowaniem, ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego w skali powiatu, na urzeczywistnianiu zasady zrównoważonego rozwoju. Zarządzanie środowiskiem w powiecie jest częścią systemu zarządzania środowiskiem w województwie i w kraju.

Obszar zarządzania środowiskiem w powiecie określają granice powiatu oraz zadania i kompetencje samorządu powiatowego określone w przepisach prawa. Uzupełnieniem są inicjatywy samorządu powiatowego dotyczące działań ponadpowiatowych.

Środkami zarządzania środowiskiem w powiecie są:

- polityka ekologiczna powiatu określona w „Strategii Rozwoju Powiatu do 2015 r.”, „Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Plockiego na lata 2004-2015”, „Programie ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018”, „Planie Gospodarki Odpadami dla powiatu plockiego na lata 2008-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016”, „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w powiecie plockim w latach 2008-2032”, a także w innych dokumentach planistycznych dotyczących spraw ochrony środowiska,
- informacja o stanie środowiska zawarta we własnych raportach i sprawozdaniach, a także pozyskiwana z państwowego monitoringu środowiska oraz innych źródeł informacyjnych,
- system finansowania ochrony środowiska,
- kadra ochrony środowiska Starostwa,
- środki techniczne.

Instrumentami zarządzania środowiskiem w powiecie są przede wszystkim:

- przepisy prawa,
- środki finansowe budżetu powiatu na ochronę środowiska oraz środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych,
- decyzje administracyjne Starosty Płockiego reglamentujące korzystanie ze środowiska,
- kontrola przez Starostę Płockiego respektowania przepisów prawa ekologicznego,
- integracja w sprawach ochrony środowiska organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, mediów oraz innych jednostek i instytucji,
- wspieranie systemów zarządzania środowiskowego według normy ISO 14001,
- motywowanie społeczeństwa do działań na rzecz ochrony środowiska,
- promocja ekologicznego wizerunku powiatu – tytułu Mecenasa Polskiej Ekologii oraz przynależności Starostwa do Stowarzyszenia „Polski Ruch Czystszej Produkcji”.

Dominujący udział w zarządzaniu środowiskiem w powiecie płockim ma Rada Płocku w Płocku. Do niej należy określanie kierunków polityki ekologicznej powiatu i ocena postępu w realizacji założonych celów. Projekty programów i planów opracowuje Zarząd Powiatu w Płocku, który ponadto realizuje inne zadania i kompetencje w obszarze okołoośrodowiskowym. Organizacja realizacji zadań programowych, cała sfera reglamentacji korzystania ze środowiska oraz kontrola respektowania przepisów prawa ekologicznego w zakresie posiadanych kompetencji należy do Starosty Płockiego. Zadania te wykonuje - zgodnie z wewnętrznym podziałem zadań w Starostwie - Wydział Rolnictwa i Środowiska.

Proces zarządzania środowiskiem w powiecie podlega ciągłej optymalizacji. Zakłada ona nie tylko nowoczesne podejście do tego procesu, ale także konsekwencję, harmonijną koordynację, operatywność w działaniu, efektywność. Te przesłanki kształtują organizację pracy w Starostwie. Cały proces kierowania zespołem ludzkim i posiadanymi środkami techniczno-finansowymi nakierowany jest na maksymalną realizację zadań programowych. Także działania informacyjno-decyzyjne są podporządkowane Programowi. Dotyczy to nie tylko Wydziału Rolnictwa i Środowiska, ale także innych

komórek i jednostek organizacyjnych powiatu. Skupienie działań i zasobów na zadaniach programowych zwiększa realność zakładanych celów.

Motorem zarządzania środowiskowego jest informacja o stanie środowiska, występujących problemach, przewidywanych rozwiązaniach, prognozowanych zmianach. Informacja w tym zakresie jest praktycznie powszechnie dostępna: w Internecie, mediach, w publicznie dostępnych bazach danych, monitoringu środowiska, własnych opracowaniach, dokumentach zewnętrznych, innych źródłach informacyjnych.

Efektywność procesu zarządzania uzależniona jest od posiadanych środków finansowych. Oprócz własnych środków budżetowych powiatu, na przedsięwzięcia ochrony środowiska osiągalne są środki krajowe i unijne. Obecnie istnieje niepowtarzalna sposobność rozwiązania wielu problemów środowiskowych. Do dyspozycji samorządów, podmiotów korzystających ze środowiska, organizacji pozarządowych pozostają m.in. środki z regionalnych programów operacyjnych, programu „Infrastruktura i Środowisko”, PROW 2007-2013, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności.

Siłą procesu zarządzania jest kompetencja na wszystkich jego poziomach. Od niej zależy jakość zarządzania środowiskiem. Powiat plocki ma wyjątkowe zaplecze profesjonalnej kadry zajmującej się sprawami ochrony środowiska. Jej atutami jest doświadczenie, kompetencja, determinacja. Wartości te, a także odpowiednie warunki do podwyższania kwalifikacji i posiadane środki techniczne, dają podstawy do właściwego przygotowania powiatu do nowej rzeczywistości w ochronie środowiska po 2015 r.

Istotnym narzędziem zarządzania są przepisy prawa ekologicznego, wśród których podstawowymi aktami prawnymi są: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawa o odpadach, o ochronie przyrody, o lasach, o rybactwie śródlądowym, Prawo wodne, Prawo łowieckie, Prawo geologiczne i górnicze oraz szereg ustaw okołosrodowiskowych. Podstawą kształtowania ładu ekologicznego jest ustawa o planowaniu przestrzennym. Wielość, nieczytelność i ciągła zmienność przepisów o ochronie środowiska utrudnia w dużym stopniu proces zarządzania środowiskiem w powiecie.

Najbardziej kreatywnym wyrazem zarządzania są decyzje Starosty Płockiego reglamentujące korzystanie ze środowiska (pozwolenia, zezwolenia, koncesje). Określają one indywidualne warunki prowadzenia działalności, zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska, przez konkretne podmioty w konkretnym miejscu. Warunki te są wiążące dla adresatów, a ich respektowanie podlega kontroli właściwych organów, również organu wydającego decyzję. Naruszenie orzeczeń, a także innych wymogów prawa ochrony środowiska, skutkuje odpowiedzialnością prawną.

Efektywność zarządzania środowiskiem uwarunkowana jest także integracją wszystkich podmiotów, do których Program jest skierowany. Ważne jest budowanie porozumienia społecznego i merytorycznego na rzecz realizacji zadań programowych. Ważna jest bieżąca współpraca organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, mediów oraz innych jednostek i instytucji.

Cenne jest wspieranie systemów zarządzania środowiskowego według normy ISO 14001. Nieliczni, jak dotąd, w powiecie płockim przedsiębiorcy, którzy posiadają certyfikaty zarządzania środowiskowego w swoich firmach, należą do elity lokalnego biznesu. Posiadanie i stosowanie przez nich systemów środowiskowych polepsza nie tylko wizerunek firm i ułatwia kreowanie pozycji rynkowej, ale także wzmacnia proces zarządzania środowiskiem. Są to prawdziwi sprzymierzeńcy dbałości o środowisko przyrodnicze powiatu.

Perełką wśród instrumentów zarządzania środowiskiem jest posiadany przez powiat płocki od 2007 r. zaszczytny tytuł „Mecenasa Polskiej Ekologii”. Jest on świadectwem uznania dla całokształtu rzeczywistych działań powiatu na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego i ochrony jego zasobów.

Starostwo Powiatowe w Płocku cieszy się wieloletnią przynależnością do Stowarzyszenia „Polski Ruch Czystszej Produkcji”. Członkostwo to przekłada się na realizację ambitnych celów prośrodowiskowych związanych z ekologizacją Starostwa - jako instytucji oraz jednostek organizacyjnych powiatu.

6.2. Finansowanie realizacji Programu

Realizacja celów programowych wymagać będzie odpowiednich środków finansowych. Trudno jest oszacować wysokość środków niezbędnych do poniesienia do 2015 r. przez wszystkich adresatów Programu. Każda oszacowana kwota będzie zawierała ryzyko błędu, tym bardziej że część założeń programowych jest finansowo niemierzalna, część będzie finansowana ze środków publicznych podlegających specjalnej procedurze szacowania, w tym ze środków krajowych i Unii Europejskiej, część z funduszy przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, jednostek, instytucji, mieszkańców.

Niemniej - na podstawie danych uzyskanych wprost lub pośrednio od inwestorów, a także na podstawie poziomu kształtowania się dotychczasowych wydatków na niektóre zadania - podjęto próbę określenia prawdopodobnych kosztów realizacji zadań programowych. Nie obejmują one środków budżetowych organów administracji publicznej przeznaczonych na realizację bieżących zadań i kompetencji określonych w ustawach, gdyż są to zadania jednostkowo niemierzalne.

Według dokonanego szacunku na realizację Programu, głównie na zadania noszące charakter projektów, przedsięwzięć, inwestycji, niezbędne będzie co najmniej **2.280.690,7 tys. zł**, w tym na realizację:

➤ **Celu głównego 5.1:**

Ograniczenie emisji substancji i energii – 2.279.090,7 tys. zł,

w tym:

- doskonalenie gospodarki odpadami - 392.198 tys. zł
- rozwój inwestycji służących ochronie środowiska - 1.885.961,3 tys. zł
  - w tym:
    - inwestycje służące ochronie wód 1.156.294,1 tys. zł
    - budownictwo wodne 17.727,2 tys. zł
    - inwestycje służące ochronie powietrza oraz pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych 711.940,0 tys. zł
- poprawa bezpieczeństwa ekologicznego - 931,4 tys. zł

➤ **Celu głównego 5.2:**

Ochrona zasobów naturalnych - 495 tys. zł

w tym:

- ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu – 175 tys. zł
- ochrona zasobów wodnych – 250 tys. zł
- ochrona powierzchni ziemi – 70 tys. zł

➤ **Celu głównego 5.3:**

Rozwój energetyki odnawialnej – brak możliwości oszacowania kosztów.

➤ **Celu głównego 5.4:**

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa - 1.105 tys. zł

w tym:

- zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej społeczeństwa – 200 tys.
- zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku – 95 tys.
- wzrost aktywności społecznej w sprawach ochrony środowiska – 810 tys.

Według „Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” - ponad 80% zapotrzebowania na środki finansowe dla realizacji celów polityki ekologicznej kraju wynika z konieczności wdrażania Traktatu Akcesyjnego. Oznacza to koncentrację środków na zadaniach mających na celu dostosowanie Polski do wymagań Unii Europejskiej. Stwierdzenie to bez wątpienia można odnieść do finansowania zadań ochrony środowiska ujętych w niniejszym Programie.

Ze struktury finansowania zadań programowych wynika, że głównymi kierunkami inwestowania będą podstawowe dziedziny ochrony środowiska, a mianowicie realizacja przedsięwzięć w zakresie ograniczenia emisji substancji i energii, w tym przede wszystkim inwestycje służące ochronie wód, ochronie powietrza, pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych, gospodarka odpadami, a także ochrona zasobów naturalnych, w tym zasobów przyrodniczych, wodnych, surowców naturalnych.

Przewiduje się również zwiększenie nakładów na edukację ekologiczną społeczeństwa i zapewnienie mu dostępu do informacji o środowisku, co powinno zaktywizować mieszkańców powiatu do działań na rzecz realizacji celów polityki ekologicznej powiatu.

Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć służących ochronie środowiska będą środki własne inwestorów. Dotyczy to nie tylko przedsiębiorców, ale także samorządów gmin i jednostek komunalnych, na których spoczywa obowiązek wdrożenia wymagań wspólnotowych, m.in. w zakresie gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno–ściekowej.

W okresie do 2013 r. znaczącą rolę w finansowaniu zadań ochrony środowiska w powiecie będą pełniły środki finansowe funduszy zagranicznych. Będą one, jak dotąd, „dźwignią finansową” projektów inwestycyjnych. Jednak zbliżający się koniec obecnej perspektywy finansowej powoduje konieczność

intensyfikacji działań przez wszystkich adresatów Programu w celu maksymalnego wykorzystania środków pomocowych, co z całą pewnością przełoży się na dalszy rozwój powiatu.

W okresie po 2013 r. projekty proekologiczne będą w dużej mierze korzystały z dofinansowania w ramach krajowego systemu funduszy ekologicznych, które w przypadku przedsiębiorców muszą dodatkowo przestrzegać zasad i pułapów dopuszczalnej pomocy publicznej określonych przepisami unijnymi.

Należy dodać, że przez okres realizacji Programu system finansowania ochrony środowiska w Polsce oparty będzie na działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Będzie on uzupełniany wsparciem udzielanym ze środków EkoFunduszu, Banku Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ S.A.) oraz banków komercyjnych.

Poniżej - szczegółowa oferta finansowa na realizację zadań w zakresie ochrona środowiska:

➤ **Krajowy system finansowania**

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest, wspólnie z wojewódzkimi funduszami, filarem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie coraz większych środków z Unii Europejskiej, przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska. Na dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu mogą liczyć projekty ekologiczne, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe z Komisji Europejskiej. Fundusz aktywnie pomaga w przygotowywaniu projektów od strony merytorycznej, technicznej, koncepcyjnej i realizacyjnej. Udzielone przez Fundusz dofinansowanie nie przekracza 80% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarżania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu.

- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Powiat płocki jest z zasięgu działania WFOŚiGW w Warszawie. Podstawą oferty Funduszu są niskooprocentowane pożyczki preferencyjne z możliwością częściowego ich umorzenia po spłacie połowy zadłużenia.

Fundusz oferuje również dotacje - formę pomocy bezzwrotnej - przeznaczone głównie na realizację zadań o charakterze nieinwestycyjnym (edukacja ekologiczna, ochrona przyrody, itp.). Standardowo wynoszą one do 50% kosztów całkowitych przedsięwzięcia, ale w uzasadnionych przypadkach poziom ten może być wyższy. Kolejnymi propozycjami są dopłaty do kredytów komercyjnych zaciąganych w bankach oraz możliwości dofinansowania inwestycji realizowanych przez osoby fizyczne w formie dopłat do kredytów preferencyjnych z Banku Ochrony Środowiska S.A. Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW określa corocznie Rada Nadzorcza Funduszu.

Z początkiem 2010 r. zlikwidowane zostały na mocy przepisów prawa samorządowe fundusze celowe finansujące dotąd zadania w zakresie ochrony środowiska, tj. Powiatowy i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Środki finansowe gromadzone na tych funduszach wchłonęły budżety powiatowe i gminne.

- **Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.)** odgrywa szczególną rolę w kredytowaniu przedsięwzięć proekologicznych. Bank ten ma statutowy obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Proponuje kredyty preferencyjne dla samorządów i osób fizycznych. Udziela kredytów między innymi: na budowę składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w 100 %.

BOŚ udziela również kredytów ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW. Przedmiotem kredytowania (udzielanego we współpracy z WFOŚiGW w Warszawie) jest m.in. usuwanie i unieszkodliwianie azbestu. Kwota udzielonego kredytu może wynosić do 70 % (w indywidualnych przypadkach do 90 %). Maksymalny okres kredytowania to 8 lat (licząc od zakończenia okresu karencji, który w tym przypadku może wynosić do 1 roku). Dla zainteresowanych z terenu powiatu płockiego dostępny jest Oddział Operacyjny Banku Ochrony Środowiska w Płocku.

– Kredyty komercyjne

Komercyjne kredyty bankowe stanowią uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Oferta ta kierowana jest do jednostek samorządu terytorialnego, które obecnie postrzegane są przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci. Dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych samorządom są zazwyczaj negocjowane indywidualnie.

➤ Fundusze Unii Europejskiej w latach 2007-2013

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności** w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.

Narodowa Strategia Spójności jest realizowana za pomocą 7 programów operacyjnych. Działania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska w latach 2007-2013 realizowane są głównie w ramach **Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”**. Jest to jedno z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska w kraju, przeznaczone na duże inwestycje komunalne, inwestycje proekologiczne w przedsiębiorstwach, projekty ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego oraz edukacji ekologicznej. Wsparcie finansowe mogą otrzymać zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

W ramach programu „Infrastruktura i środowisko” określono 5 priorytetów, które są realizowane poprzez regionalne programy operacyjne.

Dla beneficjentów z powiatu płockiego dostępny jest **Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM) na lata 2007-2013**.

Funkcję Instytucji Zarządzającej Programem pełni Zarząd Województwa, zaś funkcję Instytucji Pośredniczącej II stopnia dla RPO WM - Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych.

Głównym założeniem RPO WM jest poprawa stanu środowiska naturalnego województwa mazowieckiego tak, aby uczynić region atrakcyjnym miejscem inwestowania i pracy. Duży nacisk położono na działania służące zachowaniu równowagi środowiskowej, ekonomicznej i społecznej.

Bezpośrednie odniesienie do kwestii związanych z polityką ochrony środowiska znajduje się w Priorytecie IV. „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka”.

Priorytet IV. „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka”

W ramach Priorytetu realizowane są projekty mające pozytywny wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej oraz zgodne ze standardami w zakresie ochrony środowiska wymaganymi w Dyrektywach UE. Za najważniejsze uznano działania inwestycyjne w infrastrukturę. I tak:

- **w zakresie wodociągów i kanalizacji** wspierane są zadania dotyczące sieci wodno-kanalizacyjnych, urządzeń i instalacji służących zaopatrzeniu w odpowiedniej jakości wodę oraz gromadzeniu i oczyszczaniu ścieków, jak również prowadzeniu procesów odzysku lub unieszkodliwiania osadów ściekowych oraz mające na celu wprowadzenie racjonalnego wykorzystania wody. Tam, gdzie jest to właściwe, wsparcie dla budowy nowych wodociągów jest łączone z budową sieci kanalizacyjnych;

- **w zakresie gospodarki odpadami** oferowane jest wsparcie realizacji inwestycji zmierzających do zmniejszenia ilości składowanych odpadów, ograniczenia ich negatywnego wpływu na środowisko, jak również rekultywacji zdegradowanych terenów, w tym przede wszystkim, likwidacji istniejących składowisk wraz z unieszkodliwianiem ich zawartości, tworzenie i rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów, budowa, rozbudowa, modernizacja instalacji do segregacji odpadów, do termicznego przekształcania odpadów dla wytwarzania energii i ciepła jako jednego z potencjalnych odnawialnych źródeł energii; recykling odpadów, budowa składowisk odpadów niebezpiecznych;

- **w zakresie ochrony powietrza** preferowane jest dofinansowanie działań takich jak: modernizacja systemów ciepłowniczych, źródeł wytwarzania ciepła i energii oraz termomodernizacja budynków. Promowane są przede wszystkim: inwestycje w technologie wykorzystujące alternatywne źródła energii w szczególności ze źródeł odnawialnych; inwestycje w zakresie

kogeneracji o wysokiej sprawności, w szczególności ze źródłami energii z OZE, w tym również gazu; służące ograniczeniu nadmiernego zużycia paliw i poprawie sprawności energetycznej; dotyczące rozbudowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu; umożliwiające przyłączanie OZE do sieci elektroenergetycznej; służące rozbudowie sieci gazowych na obszarach wiejskich. Wsparcie jest skierowane do projektów w zakresie energetyki realizujących cele „Polityki energetycznej Polski do 2025 roku”;

- **w zakresie monitoringu środowiska** wspierane są działania zmierzające do tworzenia spójnych, kompleksowych, regionalnych systemów monitoringu środowiska oraz prognozowania, ostrzegania, reagowania i likwidacji skutków zagrożeń, zarówno naturalnych, jak i technologicznych oraz inwestycje w tym zakresie;

- **w zakresie gospodarki wodnej** preferowane jest wsparcie inwestowania w infrastrukturę zapobiegania powodziom. Zadania te muszą uwzględniać ograniczenia środowiskowe (np. obszary Natura 2000) i być spójne z zasadami Dyrektywy Ramowej Unii Europejskiej w sprawie Polityki Wodnej nr 2000/60/WE i propozycji Dyrektywy o ocenie i zarządzaniu powodzią. Realizowane są przedsięwzięcia oparte na interdyscyplinarnym planowaniu w obszarze zlewni rzecznej. Priorytetem są projekty, które mają na celu zwolnienie szybkości odpływu wód opadowych oraz zwiększenie retencyjności zlewni, np. odtworzenie zdolności retencyjnych naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; ponowne połączenia rzek z ich naturalnymi terenami zalewowymi; zaprzestanie melioracji; przywrócenie naturalnego koryta rzecznej, w tym cofnięcie regulacji koryta rzecznej czy rozbiórka wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń przeciwpowodziowych, które stanowią przeszkodę dla swobodnego przepływu wód powodziowych; rozwój suchych polderów przeciwpowodziowych, itp.

W ramach Priorytetu IV. „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka” realizowane są również projekty wsparcia dla instytucji publicznych we wprowadzaniu przyjaznych środowisku technologii oraz usprawnienia zarządzania środowiskiem, a także projekty w zakresie zachowania i ochrony istniejących zasobów dziedzictwa naturalnego na terenach parków narodowych, obszarów Natura 2000 i leśnych kompleksów promocyjnych.

Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska mogą być finansowane z Priorytetu I. „Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu”.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Działania podejmowane w ramach Priorytetu IV „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka” są komplementarne do następujących Osi priorytetowych PROW:

- Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
Działanie: Modernizacja gospodarstw rolnych
Działanie: Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa,
- Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej
Działanie: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

Komplementarność dotyczy działań związanych z projektami z zakresu: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozbudowy lub modernizacji elektrycznych sieci dystrybucyjnych, wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii.

Priorytet VI. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji

Celem głównym priorytetu jest wzrost znaczenia turystyki jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu, zaś celami szczegółowymi: promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu oraz poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury.

W ramach priorytetu realizowane są przedsięwzięcia mające na celu wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla wzrostu atrakcyjności regionu poprzez rozwój sektora turystyki i kultury w miastach i na obszarach wiejskich.

Wspierane są m. in. działania zapewniające ochronę i odnowę obiektów i zespołów zabytkowych lub historycznych, wzrost infrastruktury w obszarze kultury, rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej, w tym

infrastruktury rowerowej. W obszarze turystyki możliwe jest wsparcie finansowe przedsięwzięć zapewniających lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu dla rozwoju turystyki i wypoczynku sobotnio-niedzielnego mieszkańców.

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej spowodowało otwarcie polskiej gospodarki oraz możliwość łatwego przemieszczania dóbr i kapitału pomiędzy krajami członkowskimi. Realizacja sektorowych programów operacyjnych stała się instrumentem finansowym mającym intensyfikować oraz restrukturyzować poszczególne dziedziny gospodarki. Zwiększyły się nakłady finansowe na ochronę środowiska naturalnego. Napłynęły nowe technologie. Narzucone przez Unię wymogi są motorem wielu przedsięwzięć proekologicznych. Stan środowiska naturalnego w powiecie poprawia się. Oferta finansowa Unii do 2013 r. daje szerokie możliwości dofinansowania wielu zaniedbanych dotąd elementów środowiska. W jakim stopniu potencjalni beneficjenci skorzystają z tej oferty, zależy od ich woli i możliwości zabezpieczenia w pierwszej kolejności środków własnych. Należy przy tym podkreślić, iż obecnie proponowana pomoc Unii funkcjonuje do 2013 r.

6.3. Wdrożenie Programu

Obowiązek wdrożenia Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który jako organ wykonawczy powiatu opracowuje projekt Programu, sporządza raporty z jego realizacji oraz monitoruje skutki realizacji postanowień programowych w zakresie oddziaływania na środowisko. Kompetencje te wynikają z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Działania Zarządu Powiatu wspierać będzie Starosta Płocki i z jego upoważnienia dyrektorzy wydziałów w Starostwie Powiatowym w Płocku oraz kierownicy jednostek organizacyjnych powiatu.

Wdrożenie Programu obejmuje szereg działań i decyzji związanych z realizacją zadań programowych. Kluczem do efektywności realizacji Programu jest stworzenie klimatu poparcia i integracja adresatów poszczególnych zadań wokół ich realizacji. Ważne jest spowodowanie, aby każde istotne działanie i czynność administracyjna była wykonywana w sposób ściśle temu Programowi odpowiadający. Ogromną siłą jest poparcie społeczne.

Dla zapewnienia optymalnego wdrożenia Programu ustala się następujący harmonogram działań:

Tabela nr 20. Harmonogram wdrożenia Programu

Lp.	Działanie	Realizacja	Termin realizacji
1.	Rozpropagowanie Programu wśród jego adresatów i społeczeństwa powiatu:		
	- umieszczenie treści Programu w Biuletynie Informacji Publicznej	WRiŚ, AiZK	wrzesień 2010 r.
	- umieszczenie informacji o przyjętym Programie w publicznie dostępnym wykazie danych o środowisku prowadzonym przez Starostę Płockiego w BIP (zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 23 lit. c ustawy PoŚ)	WRiŚ	wrzesień 2010 r.
	- umieszczenie informacji o przyjętym Programie w Biuletynie Samorządowym - Powiat Płocki	WRiŚ, WEKiP	w najbliższym wydaniu Biuletynu
	- przygotowanie i wydanie Programu w formie książkowej lub na płycie CD	WRiŚ	październik 2010r.
	- przekazanie Programu wszystkim jego realizatorom, posłom i senatorom, Ministrowi Środowiska, Wojewodzie Mazowieckiemu, samorządowi województwa, samorządom gminnym w powiecie płockim oraz samorządom ościennym, Prezydentowi Miasta Płocka, funduszom ekologicznym, organizacjom pozarządowym, podmiotom korzystającym ze środowiska	WRiŚ	listopad 2010 r.
	- przekazanie Programu nowym organom statutowym powiatu po wyborach samorządowych	Zarząd Powiatu/ WRiŚ	po wyborach: w 2010 r. w 2014 r.
	- popularyzacja Programu w środkach masowego przekazu (radio, telewizja, lokalne gazety)	Zarząd Powiatu/ Radni Powiatu/ WRiŚ	praca ciągła
	- prezentowanie Programu na spotkaniach, naradach, konferencjach organizowanych przez Starostwo Powiatowe i inne jednostki, - budowanie porozumienia społecznego i merytorycznego na rzecz realizacji Programu	Zarząd Powiatu/ Radni Powiatu/ WRiŚ	praca ciągła

2.	<p>Uwzględnianie zapisów programowych jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instrumentu strategicznego zarządzania środowiskiem w powiecie, - kryterium konstruowania budżetu powiatu, - płaszczyznę koordynacji i układu odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, a w szczególności dla samorządów gmin w powiecie płockim, - podstawę opiniowania przez organy powiatu planów i programów samorządów gminnych w dziedzinie ochrony środowiska oraz planowania przestrzennego, - ramę dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, - podstawę opiniowania projektów ubiegających się o dofinansowanie zewnętrzne, - przesłankę przy wydawaniu decyzji reglamentujących korzystanie ze środowiska. 	Zarząd Powiatu, Starosta Płocki, Skarbnik Powiatu, dyrektorzy wydziałów, jednostki organiz. powiatu, gminy, przedsiębiorcy	praca ciągła
3.	Pozyskiwanie i wspieranie liderów oraz kreatywnych zespołów ludzkich działających na rzecz ochrony środowiska	Zarząd Powiatu, dyrektorzy wydziałów	praca ciągła
4.	<p>Tworzenie lobby na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu oraz gmin w powiecie płockim, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszukiwanie ofert inwestycyjnych przyjaznych środowisku, - udzielanie maksymalnej pomocy merytorycznej inwestorom miejscowym, krajowym i zagranicznym, - współpraca z przedsiębiorcami w zakresie optymalizowania zasad korzystania ze środowiska, - propagowanie proekologicznych form działalności gospodarczej, - kreowanie przedsięwzięć o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym służących ochronie środowiska, - kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa 	Zarząd Powiatu, dyrektorzy wydziałów, wójtowie, burmistrzowie	praca ciągła
5.	Tworzenie w Starostwie Powiatowym optymalnych warunków organizacyjno-technicznych i merytorycznych dla realizacji zadań Programu	WOiN, WAiZK, WF	praca ciągła

6.	Dokonywanie ocen realizacji Programu: - sporządzanie raportów z realizacji Programu i przedkładanie go Radzie Powiatu,	Zarząd Powiatu/ WRiŚ	co 2 lata
	- publikacja raportów z realizacji Programu w Biuletynie Informacji Publicznej	Zarząd Powiatu / WRiŚ	co 2 lata
	- prowadzenie monitoringu skutków realizacji Programu	Zarząd Powiatu/ WRiŚ	częstotliwość i metody ustalone przez Zarząd Powiatu

6.4. Monitoring Programu

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) zarząd powiatu sporządza co 2 lata raporty z wykonania programu, które przedstawia radzie powiatu.

W przypadku niniejszego Programu pierwszy raport z jego realizacji sporządzony zostanie w 2013 r. i obejmować będzie lata 2011-2012, zaś raport drugi - w 2015 r. uwzględniający lata 2013-2014. Wnioski wynikające z obu raportów winny stanowić podstawę aktualizacji Programu, do której Zarząd Powiatu winien przystąpić w roku 2015. Aktualizacja winna być kontynuacją polityki ekologicznej powiatu, ale zweryfikowanej i zmodyfikowanej, z uwzględnieniem zmieniających się wymagań środowiskowych, przepisów prawa, a także priorytetów. Winna ona również uwzględniać cele strategiczne powiatu, wypracowane w toku równoległych prac nad nową strategią rozwoju powiatu, oraz kierunki działań przewidziane do realizacji w ramach nowego planu rozwoju lokalnego powiatu.

Ponadto zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Propozycje częstotliwości i metod monitoringu zawiera prognoza oddziaływania Programu na środowisko. Informacje, w jaki sposób i w jakim zakresie propozycje te zostały uwzględnione przez organ opracowujący projekt dokumentu zawarte zostały w podsumowaniu załączonym do Programu.

Monitoring skutków realizacji Programu nie jest tożsamy z monitoringiem realizacji Programu. Pierwszy z nich ma dostarczyć informacji jakie skutki w środowisku wywołuje realizacja zadań programowych, zaś drugi – informacji o stopniu realizacji założonych celów.

Należy podkreślić, że niniejszy Program jest dokumentem przygotowującym powiat płocki do rzeczywistości po 2015 r., w której Polska powinna być krajem spełniającym wszystkie standardy w ochronie środowiska, obowiązujące w krajach członkowskich. „Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie płockim do 2010 r.” opracowany został w 2003 r., tj. przed wejściem Polski do Unii Europejskiej. Układem odniesienia dla przyjętej wówczas polityki ekologicznej powiatu były zupełnie inne niż dziś programy, plany i strategie krajowe i wojewódzkie. Wyznacznikiem były przedakcesyjne programy i fundusze pomocowe.

Niniejszy Program określa działania, które należy podjąć, kontynuować lub zakończyć, aby wypełnić zobowiązania Polski wobec UE. Stąd monitorowanie postępu w realizacji tych działań jest tu szczególnie ważne.

Pomocny w tym zakresie jest państwowy monitoring środowiska, który jest podstawowym źródłem informacji o środowisku. System państwowego monitoringu środowiska jest systemem pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku pozwalającym na ocenę prawidłowości realizowanej polityki ekologicznej. Funkcjonowanie systemu koordynują organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Do monitorowania realizacji celów i działań programowych postanowiono przyjąć - po odpowiedniej modyfikacji - wartości wskaźników środowiskowych określone w „Programie ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami w powiecie płockim do 2010 r.”. Podejście takie uzasadnia przyjęta przez samorząd powiatowy zasada, że polityka ekologiczna w powiecie będzie miała charakter procesu ciągłego z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania „kroczącego”, polegającej na cyklicznym weryfikowaniu założonych celów i wydłużaniu horyzontu czasowego tej polityki. Ponadto za takim stanowiskiem przemawia możliwość zachowania ciągłości obserwacji, według tych samych kryteriów, zmian zachodzących w środowisku i oceny presji na środowisko ze strony jego użytkowników.

Cele i działania określone w Programie mierzone będą następującymi wskaźnikami ekorozwojowymi. Za stan wyjściowy obserwacji przyjęto stan na koniec 2009 r.

Tabela nr 21. Wskaźniki ekorozwojowe powiatu plockiego

Lp.	Wskaźniki	Wielkość w 2009 r.
1	Powierzchnia powiatu [ha]	179 871
2	Liczba mieszkańców powiatu [osoby]	109 031
3	Liczba gospodarstw domowych [szt.]	29 329
4	Powierzchnia powiatu objęta konserwatorską ochroną przyrody [%]	ok. 45
5	Udział % powierzchni obszaru chronionego w ogólnej powierzchni powiatu: - NATURA 2000 - parków krajobrazowych - rezerwatów przyrody - obszarów chronionego krajobrazu - zespołów przyrodniczo-krajobrazowych - użytków ekologicznych	8,36 5,24 1,30 34,27 0,49 0,05
6	Ilość pomników przyrody [szt.]	187
7	Procent kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych drzew	68
8	Procent kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych krzewów	16
9	Lesistość powiatu [%]	17,4
10	Powierzchnia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa [ha]	8 145
11	Procent powierzchni lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa objętej uproszczonymi planami urzędzenia lasów	100
12	Powierzchnia obwodów łowieckich w powiecie [ha]	173 404
13	Ilość kół łowieckich w powiecie [szt.]	26
14	Ilość zwierzyny łownej [szt.], w tym: - zwierzyna gruba - 3705 - zwierzyna drobna – 18 578	22 283
15	Zasoby wód powierzchniowych [m ³ /s] (rzeki: Wisła i Skrwa Prawa)	166,2
16	Procent powierzchni wód płynących	3,8
17	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów czwartorzędowych [m ³ /dobę]	232 466,4

18	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów trzeciorzędowych [m ³ /h]	1 000
19	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów kredowych i starszych [m ³ /h]	500
20	Zasoby dyspozycyjne wody – wg obliczeń szacunkowych [m ³ /dobę]	147 260
21	Zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca/rok [m ³]	87,60
22	Długość sieci wodociągowej [km]	2 556,46
23	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	258,35
24	Proporcja długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	1/10
25	Ilość wykonanych przyłączy: - wodociągowych - kanalizacyjnych	25 377 7 342
26	Procent skanalizowania powiatu	26,7
27	Procent zwodociągowania powiatu	96,3
28	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych na 1 mieszkańca/rok [m ³]	9,15
29	Ilość oczyszczonych ścieków przemysłowych [m ³ /rok]	178.220
30	Procentowy udział ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach do całkowitej ilości powstałych ścieków komunalnych [%]	ok. 30
31	Procent zmeliorowania gruntów rolnych	74
32	Procent gruntów zmeliorowanych będących w utrzymaniu spółek wodnych	99
33	Wskaźnik udziału gruntów wymagających rekultywacji do ogólnej powierzchni [%]	ok. 0,13
34	Zasoby geologiczne kruszywa naturalnego [Mg]	ok. 10 000 000
35	Zasoby geologiczne surowca ilastego [m ³]	ok. 500 000
36	Zasoby geologiczne torfu [m ³]	ok. 11 800 000
37	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych [kg/mieszkańca/rok]	104,9*
38	% mieszkańców powiatu objętych systemem selektywnego zbierania odpadów	63%*
39	% odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów	b.d.

40	% poziomu odzysku odpadów wielkogabarytowych % poziomu odzysku odpadów niebezpiecznych % poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniow.	0,04* 0,29* b.d.
41	% odpadów komunalnych składowanych na składowiskach	91,4*
42	% poziomu zbierania i odzysku olejów odpadowych % recyklingu olejów odpadowych	1,8* b.d.
43	% poziomu odzysku zużytych opon % poziomu recyklingu zużytych opon	13,36* b.d.
44	% osadów ściekowych składowanych na składowiskach	55,2*
45	Ilość regionalnych zakładów unieszkodliwiania odpadów komunalnych	0
46	Ilość Punktów Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów	0
47	Ilość stacji przeładunkowych odpadów	0
48	Ilość energii ogółem wytworzonej w odnawialnych źródłach energii w powiecie [MWh], w tym: - energii wodnej - energii wiatrowej - energii z biogazu	2770 930 606 1234
49	Udział % energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii, w tym: - energii wodnej - energii wiatrowej - energii z biogazu	1,82 0,61 0,40 0,81
50	Powierzchnia zainstalowanych kolektorów słonecznych [m ²]	329,04
51	Długość ścieżek rowerowych [km]	76,246
52	Ilość instalacji objętych pozwoleniem zintegrowanym [szt.]	12
53	Ilość sesji Rady Powiatu w Płocku poświęconych sprawom ochrony środowiska [szt.]	5
54	Ilość pozarządowych organizacji ekologicznych działających w powiecie [szt.]	7

* stan na koniec 2008 r.

Wyżej wymienione wskaźniki ekorozwojowe będą służyć sporządzaniu raportów z realizacji Programu. Będą informować o pojawiających się tendencjach w poszczególnych elementach środowiska i postępie w realizacji celów i działań określonych w Programie. Będą także służyć do mierzenia zrównoważonego rozwoju powiatu plockiego w aspekcie ochrony środowiska, wszak zrównoważony rozwój - jako ład zintegrowany - uwzględnia nie tylko ład ekologiczny, ale i przestrzenny, ekonomiczny, społeczny oraz instytucjonalny.

7. ZAKOŃCZENIE

Zakłada się, że w wyniku realizacji Programu w powiecie plockim nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego i standardu życia mieszkańców. Ograniczona zostanie w sposób odczuwalny emisja substancji i energii do środowiska, w tym odpadów, zwłaszcza komunalnych. Utworzony zostanie Płocki Obszar Gospodarki Odpadami. Wybudowana zostanie niezbędna infrastruktura ochrony środowiska w samorządach, przedsiębiorstwach i innych jednostkach korzystających ze środowiska. Stworzone zostaną korzystniejsze warunki dla rozwoju przedsiębiorstw. Polepszeniu ulegnie jakość powietrza, wód i gleby, co przełoży się na wzrost zadowolenia mieszkańców. Nastąpi rozwój odnawialnych źródeł energii, co zwiększy bezpieczeństwo ekologiczne i energetyczne mieszkańców powiatu oraz przyczyni się do osiągnięcia narodowego celu w zakresie redukcji emisji CO₂, przyniesie wymierne korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe. Nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, zwiększy się jego aktywność w sprawach ochrony środowiska. Osiągnięte zostaną standardy w zakresie ochrony środowiska obowiązujące w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej.

8. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA (AKTUALIZACJI) GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Zgodnie z „Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” z grudnia 2002 r., przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska, w treści niniejszego Programu umieszcza się ramowe wytyczne dla gmin w powiecie plockim do wykorzystania przy sporządzaniu (aktualizacji) gminnych programów ochrony środowiska. Z uwagi na upływ czasu, wytyczne zamieszczone w Programie zostały zaktualizowane adekwatnie do obowiązujących obecnie przepisów prawa i wymogów Unii Europejskiej.

Wszystkie 15 gmin w powiecie plockim posiada uchwalone programy ochrony środowiska. W 14 gminach (Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin, Gąbin, Łąck, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo, Słubice, Słupno, Stara Biała, Staroźreby) programy obowiązują do końca 2011 roku, zaś w jednej gminie (Wyszogród) – do końca 2010 r.

Programy gminne podlegają takim samym rygorom co programy powiatowe i wojewódzkie. Odpowiednie zastosowanie mają tu art. 17 i 18 ustawy Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Programy gminne uchwalane są przez rady gmin na 4 lata, a przewidziane w niej działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata. Po dwóch latach od uchwalenia programów wójtowie gmin oraz burmistrzowie miast i gmin sporządzają raporty z realizacji programów i przedstawiają je radom gmin. Raporty te sporządzane są cyklicznie co 2 lata. Wnioski z raportów stanowią podstawę aktualizacji programów dokonywanych co 4 lata. Aktualizacje powinny być kontynuacją polityki ekologicznej gmin, ale zweryfikowanej i zmodyfikowanej, z uwzględnieniem zmieniających się wymagań środowiskowych, przepisów prawa, a także priorytetów.

Projekty programów gminnych wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Procedura oceny jest wymagana także w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętych dokumentów. Wymogi te wynikają z art. 46 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Celem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wykazanie skutków realizacji programu. Obejmuje ona:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Szczególnie ważne jest uspołecznienie procesu programowania. Do prac nad projektem programu należy włączyć przedstawicieli instytucji działających na terenie gmin w sferze ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego, przedsiębiorców, reprezentantów społeczności lokalnej (radnych, nauczycieli, sołtysów, koła gospodyń wiejskich, członków spółek wodnych, organizacje rolnicze, pozarządowe organizacje ekologiczne itp.).

Przy sporządzaniu gminnych programów należy uwzględniać założenia programowe dotyczące ochrony środowiska zawarte w dokumentach krajowych, wojewódzkich i powiatowych (a w szczególności: Polityki ekologicznej Państwa, programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego, programu ochrony środowiska w powiecie plockim). Gminne programy winny charakteryzować się dużą szczegółowością zagadnień.

Prace związane z przygotowaniem gminnych programów powinny uwzględniać:

- prace inwentaryzacyjne, programowo-przestrzenne,
- prace związane z diagnozą stanu środowiska i określenie głównych problemów ekologicznych gmin (w tym: zasoby przyrodnicze, zasoby wodne, powierzchnię ziemi, zasoby surowców naturalnych, odpady, powietrze, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne itp.),
- prace związane z oceną infrastruktury technicznej w zakresie ochrony środowiska (system zaopatrzenia w wodę, system kanalizacji, systemy oczyszczania ścieków, system ciepłownictwa, system zaopatrzenia w energię i gaz, odnawialne źródła energii, system gromadzenia i unieszkodliwiania odpadów),
- prace związane z określeniem celów i priorytetów w zakresie ochrony środowiska,
- prace związane z oszacowaniem kosztów realizacji programów,
- prace związane z przygotowaniem harmonogramów realizacji programów,
- prace związane z określeniem zasad monitoringu realizacji założeń programowych oraz monitoringu skutków realizacji programów w zakresie oddziaływania na środowisko – zgodnie z przyjętą częstotliwością i metodami przeprowadzania tego monitoringu.

Programy gminne powinny się składać z dwóch części:

- zadań własnych, przez które należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadań koordynowanych, przez które należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

Zadania własne powinny być ujęte w programie z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania koordynowane powinny być ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy.

Gminne programy ochrony środowiska powinny być skoordynowane z:

- miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię itd.;
- gminnymi planami gospodarowania odpadami, sporządzonymi zgodnie z ustawą o odpadach;
- programami ochrony poszczególnych komponentów środowiska obejmującymi teren gminy, jeśli takie programy zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z przepisów ochrony środowiska,
- programami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- innymi planami, programami, politykami lub strategiami, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

9. SPIS TABEL

Str.

Tabela nr 1. Harmonogram prac nad Programem	8
Tabela nr 2. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu płockiego	13
Tabela nr 3. Stan rezerwatów przyrody w powiecie płockim	15
Tabela nr 4. Zasoby leśne w powiecie płockim	19
Tabela nr 5. Zasoby wód głównego użytkowego poziomu wodonośnego w powiecie płockim	28
Tabela nr 6. Stopień zwodociągowania gmin w powiecie płockim	32
Tabela nr 7. Sieć wodociągowa w powiecie płockim	33
Tabela nr 8. Stopień skanalizowania gmin w powiecie płockim	33
Tabela nr 9. Sieć kanalizacyjna w powiecie płockim	34
Tabela nr 10. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych	36
Tabela nr 11. Grunty podlegające rekultywacji i zagospodarowaniu w powiecie płockim (stan na 2009 r.)	39
Tabela nr 12. Grunty wyłączone z produkcji rolnej w powiecie płockim w 2009 r.	40
Tabela nr 13. Wykaz koncesji geologicznych na wydobywanie kopalin ze złóż wydanych przez Starostę Płockiego – do dnia 31 maja 2010 r.	44
Tabela nr 14. Dostawy energii elektrycznej do odbiorców w powiecie płockim w 2009 r.	61
Tabela nr 15. Ilość energii odnawialnej wytworzonej w powiecie płockim w 2009 r. wprowadzonej do sprzedaży	62
Tabela nr 16. Kolektory słoneczne w powiecie płockim	63
Tabela nr 17. Planowane elektrownie wiatrowe na terenie powiatu płockiego	65
Tabela nr 18. Uwarunkowania wewnętrzne powiatu płockiego	72
Tabela nr 19. Uwarunkowania zewnętrzne powiatu płockiego	77
Tabela nr 20. Harmonogram wdrożenia Programu	144
Tabela nr 21. Wskaźniki ekorozwojowe powiatu płockiego	148

10. OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW

ARiMR	- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BOŚ	- Bank Ochrony Środowiska
EFRROW	- Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
GDDKiA	- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
DPS	- Dom Pomocy Społecznej
GZWP	- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
KM PSP	- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
LP	- Lasy Państwowe
MODR	- Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
MWIOŚ	- Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NSS	- Narodowa Strategia Spójności
ONO	- Obszar Najwyższej Ochrony
OSP	- Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	- Odnawialne Źródła Energii
OWO	- Obszar Wysokiej Ochrony
PDGO	- Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów
PO	- Program Operacyjny
PROW	- Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSP	- Państwowa Straż Pożarna
PZW	- Polski Związek Wędkarski
RCEE	- Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej
RDLP	- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
RPO	- Regionalne Programy Operacyjne
RPO WM	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego
RZGW	- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SP	- Szkoła Podstawowa
SUW	- Stacja Uzdatniania Wody
UE	- Unia Europejska
WAiB	- Wydział Architektury i Budownictwa
WEKiP	- Wydział Edukacji, Kultury i Promocji
WAiZK	- Wydział Administracji i Zarządzania Kryzysowego
WFOŚiGW	- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WGiGN	- Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami
WOiN	- Wydział Organizacji i Nadzoru
WRiŚ	- Wydział Rolnictwa i Środowiska
WRiFS	- Wydział Rozwoju i Funduszy Strukturalnych
WZMiUW	- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZUOK	- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych
ZO PZŁ	- Zarząd Okręgu Polskiego Związku Łowieckiego

11. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Polityki, strategie, programy i plany wyznaczające kierunki działań na szczeblu: państwa, województwa mazowieckiego, powiatu plockiego i gmin w powiecie plockim oraz sprawozdania i raporty z ich realizacji.
- Ankiety oraz dokumenty zawierające informacje o środowisku, przekazane przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz ich jednostki organizacyjne, przedsiębiorców, fundusze, instytucje, organizacje pozarządowe.
- Opinie i wnioski zgłoszone przez społeczeństwo w toku gminnych spotkań konsultacyjnych odbytych w styczniu i lutym 2010 r.
- Uwagi i wnioski wniesione w ramach udziału społeczeństwa w opracowywaniu Programu.
- Dane Państwowego Monitoringu Środowiska.
- Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.
- Dane zawarte w „Publicznie dostępnym wykazie danych o środowisku”, prowadzonym przez Starostę Plockiego.
- Pozwolenia, zezwolenia i koncesje reglamentujące korzystanie ze środowiska, wydane przez Starostę Plockiego.
- Opracowania własne.
- Publikacje, wydawnictwa ekologiczne.